

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO SİNEMA VE TELEVİZYON ANABİLİM DALI**

**TRT ÇOCUK KANALINDA YAYINLANAN YERLİ YAPIM ÇİZGİ
FİLMLERDE AİLENİN TEMSİLİ: BİZ İKİMİZ, ELİF'İN
DÜŞLERİ, NİLOYA, PEPE VE CANIM KARDEŞİM ÖRNEĞİ**

**Hazırlayan
Mehmet APAK**

**Danışman
Doç. Dr. Fikret YAZICI**

Yüksek Lisans Tezi

Ağustos 2024, KAYSERİ

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO SİNEMA VE TELEVİZYON ANABİLİM DALI**

**TRT ÇOCUK KANALINDA YAYINLANAN YERLİ
YAPIM ÇİZGİ FİLMLERDE AİLENİN TEMSİLİ: BİZ
İKİMİZ, ELİF'İN DÜŞLERİ, NİLOYA, PEPE VE CANIM
KARDEŞİM ÖRNEĞİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Hazırlayan
Mehmet APAK**

**Danışman
Doç. Dr. Fikret YAZICI**

Ağustos 2024, KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Mehmet APAK

İmza

(Faint, stylized signature watermark)

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalı : Radyo Sinema ve Televizyon
Program Adı : Yüksek Lisans
Tez Başlığı :TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Yerli Yapım Çizgi Filmlerde
Ailenin Temsili: Biz İkimiz, Elif'in Düşleri, Niloya, Pepe ve Canım
Kardeşim Örneği

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 125 sayfalık kısmına ilişkin 05/08/2024 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: **% 8'** dir.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimeden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 05/08/2024

Danışman: Doç. Dr. Fikret YAZICI

Mehmet APAK

İmza

İmza

KILAVUZA UYGUNLUK

“TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Yerli Yapım Çizgi Filmlerde Ailenin Temsili: Biz İkimiz, Elif’in Düşleri, Niloya, Pepe ve Canım Kardeşim Örneği” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Mehmet APAK

Danışman

Doç. Dr. Fikret YAZICI

Radyo Sinema ve Televizyon ABD Başkanı

Prof. Dr. Vahit İLHAN

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Fikret YAZICI danışmanlığında **Mehmet APAK** tarafından hazırlanan “TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Yerli Yapım Çizgi Filmlerde Ailenin Temsili: Biz İkimiz, Elif’in Düşleri, Niloya, Pepe ve Canım Kardeşim Örneği” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı’nda **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

31/07/2024

JÜRİ:

Danışman	: Doç. Dr. Fikret YAZICI	İmza
Üye	: Doç. Dr. Deniz Elif YAVALAR	İmza
Üye	: Doç. Dr. Lokman ZOR	İmza

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /

Prof. Dr. Atabey KILIÇ
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Çalışmamın her aşamasında engin bilgisi, değerli önerileri ile bana destek olan ve bana olan inancını yitirmeyen danışman hocam Doç. Dr. Fikret Yazıcı'ya sonsuz teşekkürlerimi iletmek isterim.

Hayatım boyunca maddi manevi desteklerini esirgemeyen çok değerli annem Sevgi Apak'a ve babam Etem Apak'a desteklerinden dolayı minnettarım. Ayrıca manevi destekleriyle bana güç veren ablam Andaç Turan ve eşi Cengiz Turan'a, abim Eray Çetin'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, hayatıma girdiği ilk günden beri özellikle bu çalışmanın ortaya çıkma sürecinde sabrı, sevgisi ve desteğiyle her daim yanımda olan değerli eşim Öğr. Gör. Canan Apak'a en kalbi duygularıyla teşekkür ediyorum.

Mehmet APAK, Kayseri, 2024

**TRT ÇOCUK KANALINDA YAYINLANAN YERLİ YAPIM ÇİZGİ
FİLMLERDE AİLENİN TEMSİLİ: BİZ İKİMİZ, ELİF'İN DÜŞLERİ, NİLOYA,
PEPE VE CANIM KARDEŞİM ÖRNEĞİ**

Mehmet APAK

**Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Ağustos 2024
Danışman: Doç. Dr. Fikret YAZICI**

ÖZET

Çizgi filmler, günümüzde her yaştan çocuğun izlemekten keyif aldığı bir program türü olarak yıllardır çeşitlendirilerek izleyicilerin beğenisine sunulmaktadır. Her yaşa hitap eden bu içeriklerde değişmeyen tek şey ise aile temasıdır. Çocukların ebeveynleri ile olan ilişkisi doğrultusunda kişilik gelişimi ailede başlamakta ve daha sonra çevresel koşullara bağlı olarak gelişmektedir. Çevresel koşullar arasında sayılabilecek olgulardan birini de medyada sunulan içerikler oluşturmaktadır. Çizgi filmlerde aile yapılarının, çocukların, ebeveynlerin, yaşam biçiminin, cinsiyet ve rollerin, davranış ve tutumların ve arkadaşlık ilişkilerinin temsil edilmesi çocuklar için bir örnek sunmaktadır. İçeriklerine göre yer yer abartılı ve fantastik unsurlar barındıran çizgi filmlerde temsil edilenler, çocukların gerçek yaşamla çizgi film evreni arasındaki farkı ayırt etmesini zorlaştırmakta, gerçeklik algısını bozabilmekte ve sunulan mükemmeliyetçi imaj çocukların kendi yaşamlarını sorgulamasına neden olabilmektedir. Bu araştırma temel olarak, TRT Çocuk kanalında yayınlanan aile temalı yerli yapım çizgi filmlerde ailenin temsil ediliş biçimine odaklanmaktadır. Bu bağlamda aile teması bulunan Canım Kardeşim, Biz İkimiz, Elif'in Düşleri, Niloya ve Pepee isimli çizgi filmlerin Youtube üzerinden en fazla izlenme sayısına ulaşmış beşer bölümü örneklem olarak seçilmiştir. İncelenmek üzere seçilen çizgi filmlerin çocuk ebeveyn ilişkisi, aile yapısı, yaşam biçimi, ebeveynlerin çocuklara karşı tutumu, aile bireylerin cinsiyetlerine göre rolleri bağlamında resmetme ve temsil, gerçek dünya ile karşılaştırma gibi kullanım amaçlarına göre imkânlar sunan içerik analizi yöntemi kullanılarak irdelenmiştir.

Analiz edilmek üzere seçilen bölümlerin incelenmesinde, kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocuklarına karşı aşırı hoşgörülü tutum benimseyen ebeveynlerin gerçek yaşamla örtüşmediği, geleneksel cinsiyet rollerinin pekiştirilmesine hizmet edildiği, ütöpik bir aile temsiline söz konusu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Temsil, Çizgi Film, TRT Çocuk

**THE REPRESENTATION OF THE FAMILY IN LOCAL PRODUCTION
CARTOONS BROADCASTED ON TRT CHILD CHANNEL: THE EXAMPLE
OF BİZ İKİMİZ, ELİF'İN DÜŞLERİ, NİLOYA, PEPE AND CANIM
KARDEŞİM**

Mehmet APAK

**Erciyes University, Graduate School of Social Sciences
Master's Thesis, August 2024
Supervisor: Associate Professor Fikret Yazıcı**

ABSTRACT

Cartoons, as a type of program that children of all ages enjoy watching today, have been diversified and presented to viewers for years. The only thing that does not change in this content that appeals to all ages is the theme of family. In line with children's relationship with their parents, personality development begins in the family and then develops depending on environmental conditions. One of the phenomena that can be counted among environmental conditions is the content presented in the media. The representation of family structures, children, parents, lifestyle, gender and roles, behaviors and attitudes, and friendship relations in cartoons provides an example for children. The representations in cartoons, which sometimes contain exaggerated and fantastic elements according to their content, make it difficult for children to distinguish between real life and the cartoon universe, distort the perception of reality, and the perfectionist image presented may cause children to question their own lives. This research mainly focuses on the representation of family in family-themed domestic cartoons broadcast on TRT Children's channel. In this context, five episodes of the family-themed cartoons Canım Kardeşim, Biz İkimiz, Elif'in Düşleri, Niloya and Pepe, which have the highest number of views on Youtube, were selected as a sample. The cartoons selected for analysis were evaluated by content analysis method in terms of comparing issues such as child-parent relationship, family structure, lifestyle, parental attitudes and gender roles with the real world. It was used to examine the sections selected for analysis. As a result of the research, it was concluded that parents who adopt an overly tolerant attitude towards their children do not overlap with real life, serve to reinforce traditional gender roles, and represent a utopian family.

Keywords: Family, Representation, Cartoon, TRT Çocuk

İÇİNDEKİLER

TRT ÇOCUK KANALINDA YAYINLANAN YERLİ YAPIM ÇİZGİ FİLMLERDE AİLENİN TEMSİLİ: BİZ İKİMİZ, ELİF'İN DÜŞLERİ, NİLOYA, PEPE VE CANIM KARDEŞİM ÖRNEĞİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR ve SİMGELER.....	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇOCUK VE AİLE

1.1.Aile Kavramı ve Ailenin Yapısı	4
1.2. Aile İçi İlişkiler ve Roller.....	12
1.3. Çocuk ve Aile İlişkisi	17
1.3.1. Otoriter Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri	18
1.3.2. Demokratik Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri	19
1.3.3. Koruyucu Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri	19
1.3.4. İlgisiz Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri	20
1.3.5. Aşırı Hoşgörülü Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri	20
1.4. Medyada Temsil İşi	21

İKİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYON, ÇİZGİ FİLM VE ÇOCUK

2.1. Televizyon ve Çocuk İlişkisi	26
---	----

2.2. Çizgi Filmin Tarihsel Süreci.....	29
2.2.1. Çizgi Filmin Dünyada Ortaya Çıkışı ve Gelişimi.....	30
2.2.2. Çizgi Filmin Türkiye’de Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	37
2.3. Türkiye’de Yayın Faaliyeti Sürdüren Çizgi Film Kanalları.....	40
2.3.1. Türkiye’de Yayın Yapan Özel Çocuk Kanalları	40
2.3.2. Türkiye’de Kamusal Yayın Yapan Çocuk Kanalları.....	41
2.4. Çizgi Filmler Bağlamında Aile ve Çocuk	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRT ÇOCUK KANALINDA YAYINLANAN YERLİ YAPIM ÇİZGİ FİLMLERDE AİLENİN TEMSİLİ: BİZ İKİMİZ, ELİF’İN DÜŞLERİ, NİLOYA, PEPEE VE CANIM KARDEŞİM ÖRNEĞİ

3.1. Tezin Konusu.....	47
3.2. Tezin Amacı ve Önemi.....	48
3.3. Araştırmanın Yöntemi	48
3.3.1. İçerik Analizi	49
3.3.2. Sınıflandırma Sistemi	50
3.3.3. Kodlama Cetveli	51
3.4. Araştırma Soruları	54
3.5. Bulguların Analizi ve Değerlendirilmesi.....	54
3.5.1.1. Hayat Bilgisayar Oyunu Olsa	55
3.5.1.2. Canım Kuzenim Onur	56
3.5.1.3. Arkadaşım Kardan Adam	57
3.5.1.4. Arkadaşım Minik	58
3.5.1.5. Aramıza Hoş Geldin	59
3.5.2.1. Hayvanat Bahçesi.....	60
3.5.2.2. Yaz	62
3.5.2.3. Mutlu Diş	63
3.5.2.4. Sek Sek	64
3.5.2.5. Bulut	66
3.5.3.1. Kutuptaki Patlıcan.....	68
3.5.3.2. Okul Üzümlü.....	70

3.5.3.3. Bayram.....	71
3.5.3.4. C Vitamini Kaynağı	73
3.5.3.5. Bisiklet	74
3.5.4. Niloya Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi.....	75
3.5.4.1. Ramazan Bayramımız Kutlu Olsun	75
3.5.4.2. Süt	76
3.5.4.3. Cıvcıv Annesi.....	77
3.5.4.4. Sakarlığım Üstümde.....	78
3.5.4.5. Misafir Mete.....	79
3.5.5. Pepee Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi	80
3.5.5.1. Pepee Ağlıyor.....	81
3.5.5.2. Bebee Artık Emzik Emmeyecek	82
3.5.5.3. Pepee Kırmızı Arıyor	83
3.5.5.4. Kara Möcük Kayboldu.....	84
3.5.5.5. Yaşasın Yemek Yemek.....	85
3.5.6. Çizgi Filmlerdeki Ses Tasarımı	86
3.5.7. Çizgi Filmlerde Yer Alan Karakterler	90
3.5.8. İncelenen Çizgi Filmlerde Sunulan Yaşam Biçimi	93
3.5.9. İncelenen Çizgi Filmlerde Sunulan Aile Yapısı	95
3.5.10. İncelenen Çizgi Filmlerde Ebeveynlerin Davranış ve Tutumları	96
3.5.12. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Ebeveynlerin Çalışma Durumları	109
3.5.13. İncelenen Çizgi Filmlerde Yer Alan Değerler	110
SONUÇ	115
KAYNAKÇA.....	119

KISALTMALAR ve SİMGELER

ABD	: Anabilim Dalı
ERÜ	: Erciyes Üniversitesi
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
V.B.	: Ve Benzeri
V.D.	: Ve Diğerleri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Türkiye’de Yayın Yapan Özel Çocuk Kanalları	41
Tablo 2.2. Türkiye’de Yayın Yapan Kamusal Çocuk Kanalları.....	42
Tablo 3.1. İncelenen Çizgi Filmler ve Yapımcı Bilgileri	54
Tablo 3.2. Canım Kardeşim Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri.....	55
Tablo 3.3. Biz İkimiz Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri	60
Tablo 3.4. Elif’in Düşleri Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri.....	68
Tablo 3.5. Niloya Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri	75
Tablo 3.6. Pepee Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri.....	81
Tablo 3.7. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Müzik ve Ses Tasarımı	87
Tablo 3.8. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Karakterler	91
Tablo 3.9. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Yaşam Yeri	93
Tablo 3.10. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Aile Yapısı	95
Tablo 3.11. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Ebeveyn Tutumları	97
Tablo 3.12. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Ebeveynlerin Meslekleri	109
Tablo 3.13. İncelenen Çizgi Filmlerde Aktarılan Değerler	110

ŞEKİLLER LİSTESİ

Resim 2.1: Thaumatrope örneği.....	30
Resim 2.2: Zoetrope ve Praxinascope'un Karşılaştırılması.....	31
Resim 2.3: İlk Çizgi Film - Fantasmagorie (1908).....	31
Resim 2.4: Kedi Felix'in Dönüşümü	32
Resim 2.5: Out of the Inkwell (Mürekkep Hokkasından Çıkma).....	32
Resim 2.6: Betty Boop: Snow-White (1933).....	33
Resim 2.7: Popeye the Sailor (1933-1938).....	33
Resim 2.8: Steamboat Willie (1928).....	34
Resim 2.9: The Band Concert ve Donald Duck (1935).....	35
Resim 2.10: Snow White and Seven Dwarfs (1937)	35
Resim 2.11: The Three Caballeros (1944).....	34
Resim 2.12: Anchors Aweigh (1945)	36
Resim 2.13: Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü (1970)	38
Resim 2.14: Keloğlan, 2009 TRT Çocuk	39
Resim 2.15: TRT Çocuk Yayın Akışı, 14.07.2009 tarihli.	39
Resim 3.1: Canım Kardeşim "Hayat Bilgisayar Oyunu Olsa" Bölümü	98
Resim 3.2: Canım Kardeşim "Canım Kuzenim Onur" Bölümü	99
Resim 3.3: Canım Kardeşim "Arkadaşım Kardan Adam" Bölümü	99
Resim 3.4: Biz İkimiz "Hayvanat Bahçesi" Bölümü.....	100
Resim 3.5: Biz İkimiz "Sek Sek" Bölümü.....	98
Resim 3.6: Biz İkimiz "Bulut" Bölümü.....	101
Resim 3.7: Biz İkimiz "Mutlu Diş" Bölümü	101
Resim 3.8: Elif'in Düşleri "Bisiklet" Bölümü	102
Resim 3.9: Elif'in Düşleri "Kuru Üzüm" Bölümü.....	103
Resim 3.10: Niloya "Süt" Bölümü	100
Resim 3.11: Niloya "Misafir Mete" Bölümü.....	104
Resim 3.12: Niloya "Misafir Mete" Bölümü.....	104
Resim 3.13: Niloya "Sakarlığım Üstümde" Bölümü.....	105
Resim 3.14: "Pepee Ağlıyor" Bölümü	103
Resim 3.15: Pepee "Yaşasın Yemek Yemek"	106

GİRİŞ

Geçmişten günümüze kitle iletişim araçları teknolojik gelişmeler sayesinde hem teknik hem de içerik açıdan yenilikler yaşamış her dönem için izleyici kitlesini kurmayı başarmıştır. Kitle iletişim araçlarının haber verme, eğitme, eğlendirme, gündem oluşturma gibi pek çok işlevinin yanı sıra kimlik oluşturma, karakter belirleme, davranış kalıpları oluşturma gibi pek çok alanda bireylerin tutum ve davranışlarında hedefler belirleyen bir yapıya sahip olduğu en çok tartışılan özelliklerinden de biri olmuştur. Bahsi geçen hedef gruplarından birini de çocuklar oluşturmaktadır. Özellikle okul öncesi çocukların eğitimi için tercih edilen program türlerinden biri olan ve çocuklar tarafından ilgiyle izlenen çizgi film içeriklerinde çocuklara yönelik birtakım mesajlar, değerler, kültürel ifadeler yer aldığı görülmektedir.

Çizgi filmler, çocuklara değerlerin ve hayatın temel kavramlarının aktarılmasında da rol oynayan önemli bir program türü olarak hızla gelişmekte ve çocuklar tarafından en sevilen içerikler olarak devam etmektedir. Modern ailenin dadısı olarak nitelendirilen televizyon, aslında televizyonun yalnızca çocukları değil tüm ailenin sosyalleşmesine yön verdiğini belirtmektedir (Şirin, 2015, s. 33). Bu nedenle medya, insanların kültürel miraslarından gerçeklik algılarına kadar pek çok düşünce sistemini şekillendirerek, onların dünyayı anlamlandırma süreçlerine katkı sağlamaktadır.

Kitle iletişim araçlarında, sunulan içerikler ve etkili iletişim araçları sayesinde bireylerin zihin dünyasını şekillendirilmekte, toplumsal normları pekiştirilmekte ve hatta zaman zaman yeni değerlerin ve inançların oluşumuna zemin hazırlamakta olduğu ifade edilebilir. Dolayısıyla kitle iletişim araçları, bireylerin dünyayı anlama, yorumlama ve deneyimleme biçimlerini doğrudan etkileyerek, onların düşünsel ve duygusal evrenlerini yeniden yapılandırmaktadır.

Bu çalışma, TRT Çocuk kanalında yayınlanmış olan yerli yapım çizgi filmlerdeki aile biriminin temsilini ele alarak, çizgi filmler aracılığıyla çocuklara sunulan değerleri, inançları, toplumsal normları gibi konuları analiz etmektedir. Bu çalışmada veriler nicel araştırma tekniklerinden içerik analizi yönteminin sınıflandırma sistemi ile elde edilmiştir.

Araştırmada, Türkiye’de yayın yapan kamusal çocuk kanalı TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerde aile temsilini incelemek üzere, aile teması içeren çizgi filmler belirlenmiştir. Canım Kardeşim, Biz İkimiz, Elif’in Düşleri, Niloya ve Pepee isimli çizgi filmlerde yer alan aile yapıları göz önünde bulundurularak analiz edilmek üzere seçilen çizgi filmleri oluşturmuştur. Çizgi filmlerde aile temsili bağlamında analiz yapılırken her çizgi filmin YouTube üzerinden 1 milyondan fazla izlenme alan 5’er bölümü 10’ar dakikadan toplam 25 bölüm 250 dakika olarak incelenmiştir.

Literatürde, çizgi film ve çocuk ilişkisini inceleyen, yaşlı birey, engelli birey, toplumsal cinsiyet rolleri gibi temsilleri inceleyen ve çizgi filmlerin çocuklara aktardığı değerler konusunda alanda birçok çalışma vardır.

Bu çalışmanın önemini ise Türk yapımları içerisinde seçilmiş olan çizgi filmlerde tüm aile bireylerinin temsilinin incelenmesi ve Türk aile yapısıyla mukayese imkânı sağlayacak olması oluşturmaktadır. Bu çalışmada temel olarak aşağıda verilen sorulara cevap aranmaktadır:

1. Yerli yapım çizgi filmlerde aileler nasıl temsil ediliyor?
2. İncelenen çizgi filmlerde, aile yapıları hangi aile modeline göre sunuluyor?
3. Çizgi filmlerdeki aile yapıları ve sosyal ilişkiler nasıl işleniyor?
4. Çizgi filmlerde gösterilen toplumsal roller hangi aile yapısına göre sunuluyor?
5. Çizgi filmlerde sunulan aile yapıları gerçek hayatla örtüşüyor mu?

Verilen bu sorulara ilişkin yanıt arayan çalışmada TRT Çocuk kanalında yayınlanmış, yerli yapım ve aile teması işlenen çizgi filmlerde aile temsilinin nasıl işlendiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; aile kavramı, aile çeşitleri ve ebeveyn tutumlarından yola çıkılarak medyada temsil biçimleri ele alınmaktadır. İkinci bölümde; televizyon ve çocuk ilişkisi bağlamında dünyada ve Türkiye’de çizgi filmin

gelişim süreci, Türkiye’de yayın faaliyeti sürdüren kamu ve özel kanalların yayınlarıyla çizgi film çocuk ve aile ilişkisi ayrıntılı irdelenmektedir.

Üçüncü ve son bölümde ise araştırmaya ait konu, amaç ve önem konuları açıklanmıştır. Nicel araştırma tekniklerinden içerik analizi yönteminin sınıflandırma sistemi ile elde edilen veriler, araştırma soruları üzerinden analiz edilmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerden hareketle bir sonuç bölümü kaleme alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇOCUK VE AİLE

1.1. Aile Kavramı ve Ailenin Yapısı

İnsanların hayatlarına yön veren, toplumların ise devamlılığını sağlayan, davranış kalıplarını ve değer yargılarını şekillendirip bir kuşaktan bir kuşağa aktaran aile, sosyal bilimler araştırmalarının da önemli bir unsurudur. Ailenin bu hususta önemi bireyin ve toplumsal hayatın en etkili dinamiklerinden biri olmasıdır. Çünkü toplumsal hayatı oluşturan ekonomi, din, siyaset, eğitim vb. gibi bütün kurumların ve bu kurumlar içerisinde ortaya çıkan davranış modellerinin en küçük temsilleri aile hayatının içinde gerçekleşir. Bu temsillerde aileyi toplumun en küçük yapı taşı yapmaktadır.

Aile kavramı hakkında yapılan en basit ve genel tanım, yukarıda söylediğimiz gibi toplumun en küçük birimi veya çekirdeği olarak tanımlansa da aile konusunda tek ve her topluma uyarlanabilen bir tanım yapmak zordur. Her toplumun kendi aile kavramına atfettiği anlamlar birbirinden farklıdır. Çünkü aile yapısı gereği zaman ve yere bağlı olarak değişip ve dönüşen bir yapıda olmuştur. Bu yüzden aile çeşitleri ve buna bağlı olarak evlenme biçimleri, aile üyelerinin görevleri, akrabalık kuralları, bir kültürden diğerine, hatta aynı toplumun tabakaları arasında farklılık gösterebilmektedir (Tolan, 1991, s. 483). Ailenin genel tanımını yapmak ne kadar zor olsa da literatürde aile kavramı için yapılan bazı tanımlar şu şekildedir:

Berkay (1991 s. 167-171), aileyi: “*içinde bulunduğu toplumun şekline ve kültür bütünlüğüne göre üyelerin sayısı değişen, temelde eş birlikteliği ile hukuki zemini oluşturan bir kurum*” şeklinde tanımlamaktadır.

Ozankaya (1979 s. 233), “*içinde insan türünün belli bir biçimde üretildiği, topluma hazırlanma sürecinin belli bir ölçüde ilk ve etkili biçimde cereyan ettiği, cinsel ilişkilerin belli biçimde düzenlendiği, eşler ve ana-babalarla çocuklar arasında belli bir ölçüde içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu, yine içinde bulunulan toplumsal*

düzene göre ekonomik etkinliklerin az ya da çok bir ölçüde yer aldığı bir toplumsal kurum” olarak aile tanımlaması yapmıştır.

Sayın (1990 s. 2), *“biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı o güne dek toplumda oluşturulmuş maddi ve manevi zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve benzeri yönleri bulunan toplumsal bir kurum”* olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlardan hareketle yazarlar aile tanımlarını yaparken aileyi yalnızca biyolojik işlevlerinin haricinde toplumun varlığını ve devamlılığını sağlayan, bireylerin çeşitli roller ile birbirlerini etkilediği, yasal, toplumsal, ekonomik ve duysal bağlarla birbirine bağlanmış bir kurum olarak değerlendirerek tanımlamışlardır.

Aile bir toplumsal yapı olarak geçmişten günümüze her toplumsal yapı gibi değişim ve dönüşüm geçirmesine rağmen değişerek de olsa toplumda devamlılığı olan ve kendine özgü temel özellikleri olan bir yapıdır (Özgüven, 2001, s. 4). Gökçe (1976, s.48-50), ailenin bu özelliklerini MacIver ve Page’in “Society” adlı kitabındaki sekiz ana gruptan yola çıkarak şu ana başlıklarda toplamıştır: Ailenin evrensel olması, ailenin duygusal bir temele dayanması, ailenin şekillendirme özelliğine sahip olması, ailenin kapsamının sınırlı olması, ailenin sosyal yapıda çekirdek özelliği taşıması, ailenin üyelerinin sorumluluklarının olması, ailenin sosyal kurallarla çevrili olması ve ailenin sürekli ve aynı zamanda geçici bir tabiata sahip olmasıdır Aile, bütün sosyal örgütler içerisinde en fazla evrensellik özelliği gösteren bir yapıdadır ve geçmişten günümüze tüm tarih boyunca varlığını ve değerini koruyabilmiş bir sosyal kurumdur.

Aile duygusal bir temele dayanır çünkü aile, yüz yüze ve samimi ilişkilerin en yoğun yaşandığı ve bu ilişkilerin en güçlü olduğu bir yapıdadır. (Tezcan, 1992, s. 127). Ayrıca aile insan oğlunun karmaşık duygularıyla temellendiği, neslin devamından, annelik, akrabalık ve arkadaşlık duygusuna, eşlerin birbirlerine karşı beslediği şefkat duygusundan, ailenin ekonomik ve sağlık güvenliğine kadar birbirine bağlı duygusal temellere dayanır.

Ailenin şekillendirme özelliğine sahip olması çocuğun ilk sosyalleştiği kurum aile olduğundan dolayı çocuğun kişilik yapısı aile içerisinde şekillenir ve ailenin çocuk üzerindeki etkileri hayat boyu devam etmektedir (Gökçe, 1976, s. 50). Ailenin

kapsamının sınırlı olması ise aile, biyolojik gelişme çerçevesinde sınırlı bir büyüklüğe sahiptir ve sosyal alanlar içinde en küçük olması sebebiyle açıklanabilmektedir.

Aile, sosyal yapıda çekirdek özelliği taşımaktadır çünkü aile toplumsal hayatın ve içinde bulunduğu kültürün temel işlevsel bir ögesi ve çekirdeği olma özelliği göstermektedir (Kır, 2011, s. 381). Eski çağlardan günümüze kadar bütün sosyal yapı ailelerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Aile üyelerinin sorumlulukları vardır özellikle aile içerisindeki bireyler, diğer birliklerde rastlanmayan bir özellik olarak birbirlerinden çok sayıda isteklerde bulunur. Ailede kadın ve erkek, kendilerinden çok çocukları ve aile bütünlüğü için emek sarf etmektedir. Ailenin duygusal temellere dayanması özelliği de yine burada aile bireylerini artan sorumluluklara yöneltmektedir (Gökçe, 1976, s. 50).

Aile, sosyal kurallar ve yasaların etrafında şekillenen bir sosyal düzendir. Özellikle evlilik, nikah ile kesin kurallar etrafında düzenlenmekte ve çiftlerin birlikteliğini nikah işlemi meşrulaştırmaktadır (Kır, 2011, s. 385). Ayrıca kişiler kendi isteklerine göre bu kurallardan vazgeçmez, boşanma gibi hukuki bir işlem sonrasında evlilik son bulmaktadır. Ailenin özelliklerinden sonuncusu ise ailenin sürekli ve aynı zamanda geçici bir tabiata sahip olmasıdır. Çünkü aile yapı olarak evrensellik özelliği göstermesine rağmen, iki bireyin oluşturdukları birlik olarak sosyal hayattaki diğer kurumlar içerisinde en değişken olanıdır. Aile hakkındaki bu iki özelliğin çelişki göstermesi, ailenin sosyal bilimler literatüründe yerinin saptanması konusundaki zorluğa da bir örnektir.

Ailenin özelliklerinden sonra ailenin işlevlerini incelediğimizde araştırmacılar ailenin işlevlerini farklı şekillerde ele almışlardır. Ackerman (1958), ailenin işlevlerini “biyolojik”, “sosyal”, “psikolojik” ve “ekonomik” olarak dört ana başlıkta toplarken (akt: Özgüven, 2000), Ogburn (1963), ise ailenin işlevlerini “ekonomik ihtiyaçları karşılamak”, “çocukların eğitimi planlamak”, “aile üyelerinin birbirini koruması”, “sevgi ortamı yaratmak”, “statü sağlamak”, “boş zaman faaliyetlerini düzenlemek” ve “din eğitimi vermek” olarak yedi maddede ele almaktadır. (akt; Bulut, 1993, s.3). Ackerman’ın sıraladığı aile işlevlerinden biyolojik işlevi ele aldığımızda evliliğin temelinde erkek ve kadının gereksinimlerinin karşılanması yani cinsel ihtiyaç karşılamak buna ek olarak dünyaya çocuk getirmek, neslini devam ettirmek ve

toplumda nüfus artışını sağlamaktır. Aile, kuşakların sürekliliğinin sağlanması ve insan neslinin devamı için temel bir sosyal kurumdur.

Ailenin sosyal işlevine baktığımızda insan dünyaya geldiği andan itibaren içinde yaşadığı ailenin ve ailelerin oluşturduğu toplumun değer ve yargılarını öğrenerek sosyalleşmektedir. Çocuğun kişiliği aile içinde oluşur. Aile çocuğun benliğini şekillendirici, olgunlaştırıcı ve terbiye edici rolü ile toplumun alt bir kurumu olarak üst grupları etkileyen ve besleyen bir güç merkezi durumundadır (Nirün, 1994, s. 93).

Aile bireylerinin birbirlerine karşı sevgi ve saygı geliştirmesi ailenin psikolojik işlevi ile sağlanır. Eşler, çocuklar ve hatta ailedeki diğer bireylerin arasında duygusal bağın kurulması, birbirlerine güven hissinin oluşumu ve ailenin diğer işlevlerinin gerçekleşmesinde de temel bir unsur olarak psikolojik işlev yer alır (Gökçe, 1976, s. 61). Çünkü aile üyelerinin gelişimini sağlamayan ve psikolojik doyum veremeyen aileler, işlevleri tam olarak yerine getirememektedir (İşiloğlu, 2006, s. 11).

Aile toplumsal yapı içinde hem üreten hem de tüketen bir kurumdur ve bu durumundan dolayı ekonomik bir işleve sahiptir. Özellikle sanayi devrimi öncesinde aile bireylerinin ihtiyaçları aile bünyesinde karşılandığı için, aile reisi ile ailenin diğer kalanı da üretime katkı sağlar. Sanayi toplumunda ise aile üretim gücünden çok tüketim birimi olmuş ailenin ekonomik işlevi azalmıştır. Ekonomik işlevle başka bir önemli değişme ise bireyin hayatını sürdürmesi için gerekli temel bilgilerini aile üzerinden değil de eğitim sistemi üzerinden almış olmasıdır (Tezcan, 1979, s. 128).

Ailenin yapısı ve özelliklerini daha iyi anlamak için incelememiz gereken bir diğer yapı da evliliğdir. Çünkü aile evlilik ile başlayan bir kurum olması sebebiyle, ailenin yapısını evlilik türleri yansıtmaktadır. İlkel kavimler dahil her devirde evlilik toplum tarafından sınırlandırılmış “Promiscuite” yani cinsel serbestlik hiçbir devirde görülmemiştir. (Eyce, 2000, s. 225). Giddens (2008, s. 247), evliliği “iki yetişkin birey arasındaki toplumsal olarak kabul edilen ve onaylanan bir cinsel birleşim olarak” tanımlanmaktadır. İnsanın üreyip neslini devam ettirmesi yaratılışının bir gereği olup evlilik olgusunun gerçekleşmesine ve yeni bir ailenin kurulmasına bağlıdır (Sezen, 2005, s. 185-186).

Her kültürde evlenme farklı anlamlar taşıyan bir bağıdır. Geçmişten günümüze kadar her toplumun evlenme biçimi toplumsal ve kültürel olarak birbirinden farklılıklar göstermektedir. Evliliği grup esasına göre sınıflandırdığımızda, grup dışı “egzogami”, grup içi “endogami” olarak ikiye ayrılmaktadır. Egzogami bireyin kendi grubu dışından yaptığı evliliktir ve sosyal hareketliliğin yüksek olduğu modern toplumlarda görülmektedir (Yıldırım, 2009, s. 67). Endogami evlilikte ise kişi kendi aile gruplarından bir eş seçerken bu toplumların hayatı genelde kapalı bir coğrafi çevre içinde ve dünyadan soyutlanmış bir şekilde geçmektedir (Eyce, 2000, s. 225). Eş adedine göre evlilik türleri ise “monogami”, ve “poligami” olarak ikiye ayrılmaktadır. Monogami tek eşle evlilik yani bir kadının bir erkekle veya bir erkeğin bir kadınla evlenmesidir. Poligami ise çok eşle evlilik, erkeğin ve kadının birden çok kadınla veya erkek ile evlenmesidir. Günümüzde modern evlilik biçimi monogami yani tek eşlilik en genel evlilik biçimidir.

Toplumlarda nasıl tek bir evlilik tipinden söz etmek imkânsız ise tek bir aile tipinden de bahsetmek imkansızdır. Aile tiplerinin oluşumu toplumun hayat tarzı ve genel itibari ile kültür ve ekonomisine de bağlıdır. Kısaca her toplum tipine özgü bir aile tipi vardır diyebiliriz. Tüm bunlara bağlı olarak aile tiplerini sınıflandırırken Türkiye’de en yaygın olarak görülen “geleneksel” (geniş) ve “çekirdek aile” olmak üzere ikili bir ayrımından bahsedilebilir. Bu iki aile tipi de doğal olarak kendi içinde farklılaşmaktadır.

Geniş aile, birçok üyeden oluşan ve akrabalık bağları ile varlığını devam ettiren aile yapısıdır (Yıldırım, 2009, s. 71). Geniş ailede akrabalık ilişkileri güçlü, gelenek göreneklere bağlılık vardır ve en yaşlı kişi ailenin reisi olup, aile üzerinde söz sahibidir (Tezcan, 1995, s. 122). Geleneksel aile özellikle kırsal kesimde daha çok yer almakla beraber, geçimin toprağı ekip biçerek sağlanması, kişilerin ortaklaşa çalışma gerekliliği yapıyı şekillendirerek aile bireylerinin birlikte hareket ettiği, böyle bir aile tipinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Geleneksel ailede babanın egemenliği vardır ve babanın soyundan gelenler genellikle yani babanın akrabaları aile ile birlikte yaşarlar (Kongar, 1999, s. 586). Geniş aile bu özelliği ile ataerkil geniş aile özelliği gösterir. Geniş ailede en önemli unsur ailedir ve kişiler ikinci planda kalarak, kişinin denetimi ailenin kontrolündedir (Gökçe, 1976, s.

61). Bu yapıda kişilerin, cinsiyet ve yaşlarına göre değişen belirli rolleri vardır, ailede farklı statülerde kendilerine yer bulurlar (Özbay, 1984, s. 37).

Ailede iş bölümü yapılırken cinsiyet esas alınır. Kadınlar ev içinde çalışırken, erkekler ise evin dışında ki işler ile meşgul olurlar. Evde ki kız çocukları anneye, erkek çocukları da babaya yardım eder. Karı koca ilişkilerinde de belli bir mesafe vardır, duygusal davranışları aile içinde sergilemezler. Geniş ailede çocukların eğitimi aile içerisinde verilir. Çocuğun meslek seçimi aile etkisiyle ve ailenin çocuğa sunduğu imkanlar dahilinde gerçekleşir. Ayrıca dini eğitim yine aile içerisinde verilmekle beraber kişilerin dini görevlerini yerine getirmesinde aile büyüklerince denetlenir.

Geniş ailede, aile düzenini sağlayan şey aile içerisinde söz sahibi olan büyüklerin gelenek ve göreneklerinden aldıkları güçlerdir ve bu güç aile içerisinde ki bireyleri kısıtlayıcı olduğu kadar da güven vericidir (Yörükoğlu, 1983, s. 37). Burada bahsedilen kısıtlama sadece bireylere değil dolaylı olarak toplumuda etkilemektedir. Çünkü geniş ailede, aileye olan zorunlu sadakat ve bağlılık herşeyin üzerinde olarak görüldüğünden toplumda ki değişmeyi engelleyici bir rol oynamaktadır (Özgüven, 2001, s. 11). Günümüzde geniş aile yapısı bazı özellikleriyle modernleşerek devam etmektedir. Özellikle Türk aile yapısında modern yaşamımızda aileden gelen gelenek ve göreneğin aile üzerinde ki etkileri kimi yerde kaybolurken kimi yerlerde de sürmektedir.

Modernleşme ve sanayileşme bütün sosyal kurumları etkilediği gibi özellikle aile ve aile yapısını da etkilemiştir. Ailede ki yapısal dönüşümün en önemli etkeni sanayileşmenin sonucu olarak ortaya çıkan kentleşme ve toplumsal ilişkilerin artmasıdır. Bunun sonucunda geniş ve geleneksel aile tipinin yerini, çekirdek aileye dönüşmesinden bahsedebiliriz. Ancak bu değişimlerin geniş aile yapısını yok ettiği varsayımının hatalı olduğu da unutulmamalıdır (Giddens, 2012, s. 112).

Çekirdek aile de tarih boyunca hemen hemen her devirde görülmekle beraber yaşadığımız çağda, makineleşme ve kentleşmenin getirdiği bir aile yapısı olarak karşımıza çıkmaktadır (Ünal, 2013, s. 590). Yani çekirdek aile tanım olarak sanayi toplumlarını karakterize eden, az sayıda kişiden, baba, anne ve çocuktan oluşan bir aile yapısıdır. Bu aile yapısı üye sayısı bakımından sınırlıdır ve geniş aile yapısına nispeten daha ufak bir sosyal yapı özelliği göstermektedir (Eyce, 2000, s. 231). Geniş ailede ve sanayi öncesi toplumlarda aile üyelerince sosyalleşen çocuklar, çekirdek ailede sosyal

bir birey olacak ve aile dışında da toplumsallaşacaklardır. Çekirdek aile, çocukların sosyalleşmesi ve erişkin olan bireylerin istikrar kazanması gibi öncelikli iki temel işlevi olan bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır (Ekici, 2014, s. 212).

Çekirdek aile, çocuk sahibi olma ve çocuğun büyüülmesini kendine en büyük sorumluluk olarak görev edinir ve aile üyeleri için en büyük duygusal destek kaynağıdır (Giddens, 2012, s. 111). Fakat değişen sosyo-ekonomik düzen ile birlikte yaşam koşullarında değişmesi ile babanın ve annenin çalıştığı bir ortamda ebevenyler ve çocukları arasında iletişim eksikliği, aile içinde çatışmalara sebep olmaktadır. Ayrıca çağdaş toplumlarda ekonomik ve sosyal güvenceler ile bireysel yaşam tarzı, aile ilişkilerinin bozulmasınada neden olmaktadır. Modern yaşamın ihtiyaçlarından dolayı sadece ev içinde değil, geniş akraba gruplarından bağımsız ve bireyci kişiliğin oluşumuna uygun bir yapıda vardır (Çelik, 2010, s. 26).

Toplumsal yapının değişmesi, geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına evrilen süreçte, ailenin otorite yapısında da değişime yol açmaktadır. Artık erkek otoriteyi kadın ile paylaşır duruma gelmiş, demokratik değerlerin gelişmesi hakimiyet özelliğinin değişmesine de sebep olmuştur (Özgüven, 2001, s. 17). Bu değişim sadece otorite paylaşımında değil ayrıca kadının görev ve sorumluluklarında da olmuştur. Geleneksel geniş ailede kadın genellikle ev içi işleri yerine getirirken, modern çekirdek ailede hayatın hemen hemen tüm alanlarında kadının ön planda olduğu bir ortam vardır.

Geniş ailede bahsettiğimiz, eğitim ve din eğitimi aile içerisinde karşılanırken, modern çekirdek ailede eğitim ve din eğitimi resmi kurumlar sayesinde verilmektedir (Özkiraz ve İşçi Baş, 2016). Modern ailede ayrıca eğlence ve boş zaman kültürü de değişmiş, aile içi sohbetlerin veya akraba ziyaretlerinin yerini televizyon, internet, telefon vb. gibi iletişim araçları almaktadır (Ünal, 2013, s. 592). Modern yaşam ayrıca ailenin mahremiyet kimliğini de bozarak, anaokulları, oyun bahçeleri, sinema salonları, turistik geziler gibi aktivitelerle ailenin mahalle, avlu ve ev ile çevrili alanlarını yok etmiş, çocuğun çoğu zamanını aile ve ev dışında geçirmelerine de sebep olmuştur (Canatan ve Yıldırım, 2009, s. 124).

Ailenin bugün ki durumunu anlamak için özellikle Türk aile yapısının geçirdiği tarihsel süreçte kısa olarak ele almamız gerekir. Türk kültüründe devletin ve toplumsal yaşamın temelini aile düzeni oluşturmuştur (Onay, 2012, s. 355). Çünkü aile, toplumu

psikolojik olarak yenileyen, yeni kuşakları yetiştiren ve askeri güç olarak toplumun devamını sağlayan geçmişten günümüze en önemli kurum olmuştur (Karaca, 2002, s. 314).

Eski Türklerde gök kubbe devletin, çadır ise ailenin örtüsü olup devlet düzeni ve aile düzeni arasında çok fazla benzerlik vardır (Ekici, 2014, s. 213). Bu nedenle Türklerde ailenin önemi, yüksek devlet düzeninde de kendini açıkça göstermektedir. Eski Türk toplumu esnek ve daha eşitlikçi bir nitelikte ataerkil bir yapıya sahiptir yani baba ve erkek otoritesi geleneksel yapının temelini oluşturmaktadır. Fakat kadına da büyük önem verip, kadın ailede çocuk yetiştiren, erkeği gözetten ve kollayan dolayısıyla toplumun geleceğine yön veren kişi olmuştur (Mandaloğlu, 2013, s. 147).

Osmanlı döneminde aile hayatına baktığımızda ise, aile kişinin yaşamında bağlarının kopmayacağı temel ve tek kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü Osmanlı aile hukuku, islam hukuku kadar önemli bir yere sahiptir (Karaca, 2002, s. 319). Bu nedenle Osmanlı'da İslam dini Türk aile yapısının şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Osmanlı döneminde tek tip bir aile yapısı yoktur çünkü Osmanlı'nın coğrafi genişliği ve bünyesinde çok farklı kültürleri barındırması dikkate alındığında herhangi bir sınıflandırma yapılamamaktadır (Canatan ve Yıldırım , 2009, s. 108). Fakat genel olarak sadece Türk aile yapısına baktığımızda şeriata dayalı aile düzeninde erkeğin çok eşliliğine izin verilmesi , aile reisinin baba ve erkek olması sebebiyle Osmanlı toplumunda ki aile yapısını geleneksel, geniş ve ataerkil sınıfına konumlandırabiliriz.

Cumhuriyet döneminde ise aile yapısında yasal düzenlemelerle değişiklikler olmuştur. Kadın ve erkeğin eşitliği, anayasa ile güvenceye alınmış, kadınlar özellikle aile içinde, ekonomik, siyasal ve toplumsal alanda erkekle eşit haklara sahip olmuştur. Erkeğin birden fazla kadınla evliliği ortadan kalkmış, tek eşle evlilik Türk ailesinin temel yapısı haline gelmiştir (Kongar, 1999, s. 585). Bu dönemde aile cumhuriyetin temel ilkesine uygun olarak Batılılaşmanın etkisi ile bazı kültürel, sosyal ve ekonomik değişiklikler yaşayarak, modernleşmenin etkisi ile şekillenmektedir (Doğan, 1999, s. 143). Ayrıca bu dönemin en önemli gelişmelerinden olan sanayileşme ve kentleşmenin sonucu olarak ortaya çıkan köyden kente göç, aile yapısının geniş aileden çekirdek aileye dönüşmesinde ki en büyük etkidir.

Özetle, aile kişiyi ve toplumu etkileyen bir kurum olduğu gibi aynı şekilde birey ve toplumdan etkilenen bir kurumdur. Geçmişten günümüze her toplumda olduğu gibi Türk aile yapısı da belli dönemler ve olaylar karşısında değişim ve dönüşüm geçirmiş ve geçirmeye de devam etmektedir. Genel anlamda Türk toplumunda geniş ve çekirdek aile yapıları birlikte bulunup, ekonomik ve coğrafi konuma göre aile yapıları değişmektedir.

Kırsal alanlarda geniş aile tipi yaygınken, modern kent yaşamında çekirdek aile yapısı görülmektedir. Türkiyede ki çekirdek aile, sanayi toplumlarında ki çekirdek ailelerden farklı olup, kendine özgü bir yapısı vardır. Çekirdek aile yapısı içerisinde de geniş ve geleneksel aile yapı özelliklerinin görülmesi de bunun en büyük kanıtıdır. Çünkü hala günümüzde kişiler için ‘‘baba ocağı’’ tabiri çekirdek aileleri bir araya toplayıcı ve önemli kararların alındığı toplantı merkezi olma özelliği devam etmektedir (Özgüven, 2001, s. 17).

1.2. Aile İçi İlişkiler ve Roller

Çocuk, tüm canlılar içinde en yoğun bakıma muhtaç, en fazla özenle, en uzun sürede büyüyen bir canlıdır ve uzun yıllar boyunca korunması, desteklenip yönlendirilmesi gerekir (Yörükoğlu, 1983, s. 69). Bu süreçte çocuk dünyaya gözünü açar açmaz kendini bazı ilişkiler yumağının içinde bulur. Çocuk kendini ve çevresini keşfederken hayata dair ilk bilgilerini ve algılarını bu ilişki ağının içinde edinir. Özellikle anne ve babası ile ilişkisi çocuğun kişilik oluşumunda en temel belirleyici husus olarak karşımıza çıkar. Çocuk ilk olarak ailesini örnek alır, anne ve babasının yaşam biçimlerini onları taklit etme yoluyla öğrenir (Yavuzer, 2010, s. 13).

Çocuk ilk başta kendi benliğinin bilincinde değildir. Aile bireylerinin, özellikle ebeveynlerin çocukla ilişki biçimleri, çocuğun benliğinin olumlu veya olumsuz biçimde gelişimini etkiler (Arseven, 1986, s. 13). Aile içi ilişkilerin olumlu olması, çocuğun kendine özgü bir benlik geliştirmesine olanak sağlar ve çocuğun benlik saygısı yüksek, özdenetimi yüksek bir birey olmasını sağlar (Şanlı ve Öztürk, 2012, s. 32). Aksi durumda ise çocuğun benlik saygısı düşük ve kendine güvensiz bir birey olması kaçınılmazdır. Anne ve babanın çocuğa ilişkin davranışları, kararları, çocuğun benlik kavramını geliştirecek şekilde oluşturulursa ancak ona istenilen davranış ve davranış kalıpları kazandırılabilir (Yavuzer, 1996, s. 40).

Aile içi ilişki, bir çocuğun doğduğu günden itibaren çevresiyle olan diğer ilişkilerine göre en uzun ve yoğun olanıdır. Çocuk bu yoğun ilişkiler sonucunda, yaşadığı toplumun özelliklerini ve toplum kurallarını öğrenir. Böylece çocuk sosyal çevresi içerisinde diğer kişiler ile kuracağı ilişkilerinde temelini aile içinde alır. Çocuğun sağlıklı bir biçimde yetişmesi için, aile içi ilişkilerde bireyler, sevgi ve saygı temelinde, ilişkilerin karşılıklı anlayış ve empati yoluyla sürdürülmesi gerekmektedir (Kır, 2011, s. 395).

Daha önceki dönemlerde aile ve çocuk ilişkilerine yönelik yapılan çalışmalarda genel olarak anne ön plana çıkarken, günümüzde babanın da çocuğun gelişimi üzerinde çok önemli bir rolü olduğu benimsenmektedir (Tezel ve Cevher, 2007, s. 780). Geleneksel toplumlarda çocuklar korkutularak ve gerekirse dövülerek büyümekteydi ve baba ile ilişkisi sadece korku üzerine kurulmakta idi.

Babalar çocukla yüz göz olmaz ve sevgilerini göstermekten kaçınırlardı. Fakat günümüzde babanın sevgi ve ilgisi, çocuğun hayatında ve gelişiminde en az annesi kadar eşsiz bir role sahiptir. Araştırmacılar babanın çocukluk döneminden itibaren, çocuğun yaşamına aktif olarak katılımını ileride çocuğun daha iyi bir psikolojik sağlığa, sosyal ilişkilere ve kariyere sahip olma olasılığını arttırdığını düşünmektedir (Allen ve Daly, 2007; Flouri ve Buchanan, 2004a; 2004b, aktaran; Uludağlı, 2017, s. 73). Ayrıca babayla çocuk arasında ki iyi ilişki, annenin ebeveynlik kalitesine de etki ederek, dolaylı bir şekilde de olsa çocuğun gelişimi üzerinde olumlu bir rol oynamaktadır.

Anne ve babanın çocukla olan ilişkisinde iki temel boyut vardır. Bunlardan ilki anne ve babanın çocuğa karşı sevgi ve duyarlılık göstermesi diğeri ise çocuk üzerinde ki kontrolüdür (Evirgen, 2010, s. 48). Çocuklarına karşı sevgi ve duyarlılık gösteren ebevenyler, çocukların duygusal gereksinimlerini karşılarken, çocuklarıyla ilgilenmeyen ebevenyler ise çocuklarının duygusal durumlarına katkı sağlamak bir yana onlara düşmanca bir tavır sergilemektedirler (Evirgen, 2010, s. 48). Fakat anne ve babanın çocuğa karşı sevgileride tutarlı olmalıdır. Çocuğa verilen sevginin dozu iyi ayarlanmalı ve ödül ve cezanın doğru kullanılmasıda önemlidir.

Ailede anne ve babanın çocuk üzerinde ki etkileri de birbirinden farklıdır. Anne yapısı gereği çocukla psikolojik ve biyolojik olarak derin bir ilişki içindedir, erken dönemde çocuk için en özel sosyal çevreyi oluştururken, babanın etkisi ise daha sonra ki yaşlarda

özellikle okul döneminde önem kazanır (Özgüven, 2001, s. 194). Çocuk o dönemde babasının özellikle işi ve toplum içinde ki saygınlığından kendine pay çıkarır.

Baba bir rol model olarak çocuk için yaşamın sorunlarına karşı onu koruyan ve destekleyen bir rehberdir. Annenin çocuk ile ilişkisi ise, çocuğun tüm yaşamını etkileyip, çocuğun annesi ile kuracağı ilişki, çocuğun hayatı boyunca kuracağı insan ilişkilerinin temelini oluşturur (Çiftçi, 1991, s. 21). Çünkü çocuk annesinin davranışlarını tekrar eder, doğum ile başlayan süreçte annenin çocuğa kattıkları dilin öğreteceği şeylerden çok daha fazladır.

Güçlü ve sağlıklı ailelerin en büyük özelliği birbirleriyle kurdukları sağlıklı ilişki ve iletişimdir. Aile içi ilişkilerde çocuk ve ebeveynlerin arasında kurulan ilişki kadar, eşlerin birbiri arasında ki ilişkide doğrudan aileyi etkilemektedir. Çünkü aile üyelerinin birbirlerine içtenlikle ilgi göstermesi ve birbirlerine sıcak tepki verebilmesi, aile içinde çıkan sorunların çözülmesi için karı koca arasında olumlu bir ilişki ağının kurulmuş olması gerekir (Bulut, 1993, s. 16).

Aile içinde eşler arasında ki ilişki ebeveyn ve çocuk ilişkisinden farklıdır. Çünkü çocukla yetişkinler arasında ki fark, çocuğun kısıtlı sorumluluğuna karşın yetişkinlerin davranışlarından daha fazla sorumlu olmasıdır. Ebeveyn ve çocuk ilişkisinde, çocuk anne ve babasına doğrudan bağımlıyken, kadın erkek arasında seçime dayalıdır. Böyle bir durumda da eşlerin arasında yaşanan gerginlik ve huzursuzluk ilk başta çocuklar olmak üzere tüm aile bireylerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Her ne kadar günümüzde geniş aile yapısının yerini anne, baba ve çocuktan oluşan çekirdek aile almış olsa da, toplum yapımız gereği aile büyükleriyle ilişkimiz devam etmektedir. Dedeler ve büyükanneler hem kendi çocuklarını hemde torunlarını severler. Aile içi ilişkilerde dede ve büyükannenin özellikle çocukla yakın bir iletişimi vardır. Bu ilişki çocuklar üzerinde kimi yönden olumlu bir etki bırakırken kimi yönden de olumsuz olur. Aile içinde yaşlıların bilgi ve deneyimleri, aile de ahlaki kaidelerin yol göstericisidir (Lale, 2004, s. 89). Bu yönü ile aile içinde yaşlıların hem çocukların hem de ailelerin gelecekleri için olumlu etkileri vardır. Fakat dede ve büyükannenin çocuk ile teması sıklaştıkça, çocuğun anne ve babasından beklenen “denge ve tutarlılık” ilkesi de bozulmuş olur (Yavuzer, 1996, s. 43).

Anne ve babasından olumsuz yanıt alan çocuk, istediklerine aile büyüklerini ikna ederek sahip olur. Anne ve baba, aile büyüklerini kırmamak için özen gösterirken, dede veya büyükanne, çocukların tüm isteklerine “evet” diyerek çocuklara aşırı hoşgörölü bir davranış sergilerler (Yavuzer, 1996, s. 43). Bu da çocukların disiplini ve eğitimi için oldukça yanlış bir durumdur.

Aile içi ilişkilerde bir diğler faktör kardeşler arası ilişkidir. Çocukların anne ve babasıyla kurduğı etkileşimlerin yanı sıra kardeşleriyle olan ilişkisinin niteliğı de önemlidir. Çocuklar anne ve babalarıyla geçirdiğı sürenin belkide fazlasını kardeşleriyle beraber geçirmektedir. Hem kardeş hem de oyun arkadaşı olarak birbirlerini iyi tanıyan kardeşlerin ilişkileri kimi zaman destekleyici kimi zaman ise çatışmacı olabilir. Aile içi ilişkilerin düzenleniş şekillerine göre bazı kardeşler iletişimleri esnasında birbirleriyle iyi geçinip birbirlerini destekleyici ve iş birliğı ilişkisi kurabilirken, bazıları ise düşmanlık, kıskançlık ve daha ötesi saldırganlık sergileyebilmektedir (Dunn, 2002, akt; Evirgen, 2010, s. 71).

Aile içindeki güç ilişkilerine ve buna bağılı olarak rollere baktığımızda ise ailenin yapısına ve aile içindeki kişilerin konumlarına göre farklı rolleri vardır. Babanın anneye, annenin çocuklara göre farklı konumları, aile içinde rolleri ve sorumlulukları da farklılaştırmaktadır. Aynı zamanda toplumsal yapı, örf ve adetler, çekirdek ve geniş aile tipleri, aile içinde kişilerin alacağı rolleri belirlemektedir (Bulut, 1993, s. 3).

Aile içinde beklenen kadın ve erkeklerin rolleri aslında yaşanan toplumun kadın ve erkekten beklentilerini yansıtan bir sosyal olgudur (İmamoğlu, 1991, s. 832). Bu kültürel beklentiler cinsiyet rollerini oluşturmakta ve aile içi rolleri cinsiyete göre ayırtırmaktadır. Böylece aile düzeninde bu cinsiyet rollerine uygun kalıplaşmış rollerden oluşan bir yapı ortaya çıkmaktadır. Bu rollere göre erkekler, ailenin geçimini sağlamak, aileyi korumakla ve ev dışı rollerle yükümlüyken, kadınlar ise çocukların ve evin bakımının sağlanması gibi ev içi rollerle görevlendirilmektedir (İmamoğlu, 1993, s. 59). Bu geleneksel düzende erkek ekonomik olarak gücü temsil ederek aktif ve aile içinde belirleyici bir yapıdayken, kadına ise erkeğe bağımlı ve genel olarak düzenleyici bir rol yüklenmektedir. Böyle bir durumda rollerin ve statülerin belirleyicisi olan ailede otorite ilişkilerinden bahsetmek kaçınılmazdır.

Aile içinde otorite olgusu en basit tabirle, ailede karar verme yetkisinin kimde olduğuyla açıklanabilir ve buna göre ailede kararları alan birey aynı zamanda otoriteyi de elinde bulunduran birey olarak karşımıza çıkmaktadır (Taylan, 2009, s. 127). Türk aile yapısında otorite ölçütü “geleneksel” ve “eşitlikçi” olarak iki ayrı kategoride karşımıza çıkmaktadır (Çelebi, 1993, s. 9). Geleneksel otorite tipinde otorite sahibi genel olarak aile reisi olan baba ve ya ailenin en yaşlı erkek üyesidir. Bu otorite tipinde erkeğin kadına göre üstün olması geleneksel aile yapısının temeline dayanmaktadır. Çünkü geleneksel aile yapısında kadın ve erkeğin statü ve rolleri cinsiyetler arasında farklılaşmaktadır. Eşitlikçi otorite tipinde ise aile içinde alınacak kararların kadın ve erkeğin eşit olarak söz sahibi olduğu ve bu kararlar alınırken iki tarafında eşit katılım söz konusudur.

Türkiye’de otorite yapısı geleneksel ve çekirdek aile biçimlerine göre değişiklik gösterebilir otorite erkeğe aittir diyebiliriz (Kağıtçıbaşı, 1990, s. 60). Çünkü Türk toplumunda özellikle geleneksel aile yapısında kadın kararlarını verirken genel olarak eşinin tavrını dikkate alarak ve onun sözü ve dışında bir karar verme iradesi göstermeyeceğini varsaymak yanlış olmayacaktır (Çelebi, 1993, s. 10). Fakat aile içinde rollerin ve otoritenin belirlenmesinde kadının eğitim düzeyi önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü eğitim düzeyi yükselen kadının, eşini seçme ve tam gün işte çalışma olasılığı yükseldiği gibi ailenin ekonomik gelirine katkısı onu aile içinde ki kararların alınması noktasında erkekle eşit seviyeye getirdiğinde bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır (İmamoğlu, 1993, s. 61).

Aile içerisinde ki otorite yapısı kadın ve erkeğin konumunu ve statüsünü etkilediği gibi aile içerisinde çocuğuda doğrudan etkilemektedir. Çünkü sosyal bir yapı olan aile kendi içerisinde bir düzen oluşturmakta ve aile içerisinde roller, statüler ve otorite ilişkisi bu düzen içerisinde anlam kazanmaktadır. Erkeğin otoritesinin geçerli oldu durumda genellikle çocuklar isteklerini anneleri üzerinden babalarına iletirken, bu durum babaya saygıdan ziyade babadan korkuyu ifade eder ve çocuklar babalarıyla olan iletişiminden mahrum kalabilmektedir. Bu durumda baba otoritesi altında ezilen çocuğun duygu ve düşünceleri önemi yitirir ve çocuğun kendine güven duygusunu da engeller.

Sonuç olarak aile içerisinde oluşan olumlu veya olumsuz yöndeki tüm ilişkiler, roller ve statüler bireylerin aile içindeki hayatlarını doğrudan etkilemektedir. Aile içi ilişkiler ve

rollerin durumu daha önce deđindiđimiz ailenin iřlevlerini sađlıklı ve dűzgűn bir biçimde yerine getirip getiremediđi noktasında da önemli bir belirleyici husus olarak da karřımıza çıkmaktadır. Ayrıca hem kadına hem erkeđe atfedilen annelik ve babalık rolleri, bireylerin yalnızca aile içindeki konumunu belirlemekle kalmayıp toplumsal statűlerinin de belirleyicisi olmaktadır.

1.3. ocuk ve Aile İlişkisi

İnsanın doğumuyla birlikte tanıştığı ilk sosyal bűnye ailedir ve insanın çevresiyle ilk ilişkisi aile içinde başlar. ocuk ve ailesi arasında başlayan bu ilişkiye ise sosyalleşme denir. Dođumla başlayan bu sosyalleşme sűrecinde ocuk hayata dair ilk değer yargılarını, davranış kalıplarını, ahlaki ve dini kuralları aile içinde öğrenir (Gökçe, 1976, s. 46). Yani ocuk yaşamı öğrenirken ilk bilgi ve algılarını ailesinden, özellikle anne ve babasından alır. Anne ve babasından grmű olduğu davranışları ve kalıp yargıları benimseyen ocuk, karakterinin gelişiminde yine anne baba tutumlarının etkisinde bir sűre izlemektedir.

Çocukların hayata bakış açılarının gelişmesinin merkezinde aile içi ilişkiler bulunmaktadır. Çocukların gelişim sűrecinde davranışlarının gelişmesi ve kişiliğinin şekillenmesi yine aile ile doğrudan bağlantılıdır. Bu sűrete ailelere dűřen görev önemli ve gereklidir. ocuk ve aile ilişkisi içinde ebeveyn tutumlarının önemi, çocuğun duygusal, sosyal ve zihinsel gelişimi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilediği tutumlar, onların kendine gűvenini, akademik başarılarını, sosyal becerilerini ve duygusal sağlığını doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, ebeveyn tutumlarının, sağlıklı aile ilişkileri ve mutlu bireyler yetiştirmek için temel bir gereklilik olduğu ifade edilebilir.

Elbette ki mutlu bireyler yetiştirme sorumluluğu en başta aile bireyleri, ebeveynlere dűřmektedir. Ebeveynler çocuklarını ne kadar yakından tanır ne kadar ilgili davranırsa bu sorumluluğun doğru bir şekilde yerine getirilmesi ivme kazanacaktır. Aileleri tarafından çocukların nasıl desteklenmesi gerektiği iyi bilinir ve çocukların başarılarını takdir etmenin yanı sıra yapılan yanlış da çocuklara fark ettirilirse, çocuklar sağlıklı bir gelişim gösterebilirler (zel ve Zelyurt, 2016, s. 11).

Çocukların sergilemiş olduğu davranışlar bazen ilgi çekmek bazen sevgi görmek gibi durumlarını yansıtabilmektedir. Ebeveynler tarafından çocuklara bilinçli bir şekilde yaklaşmak, onların davranışları karşısında objektif olmak bu noktada önem teşkil etmektedir. Bu nedenle ebeveynlerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde aile tutumları ile ilgili yapılan sınıflandırmalarda otoriter, demokratik, koruyucu, ilgisiz/ihmkar ve aşırı hoşgörölü/izin verici tutum çeşitlerine rastlanılmaktadır. Her bir tutum çocuğun gelişimi ve karakteri üzerinde doğrudan etkiye sahip olmaktadır. Özellikle günümüz toplumlarında çocukların davranışlarına karşılı bilinçli tutum ve davranışlar sergilemek, çocuğun sağlıklı bir gelişim göstermesi ve sağlıklı bir birey olması yolunda önemli bir adım olarak görölmektedir.

Özellikle teknolojik gelişmelerin hızla yaşandığı günümüz toplumunda çocuklarla doğru bir iletişim kurmak ya da kurabilmek aile bağlarını derinden etkileyen bir olgu haline gelmiştir. Çocukların teknolojiye maruz kalarak gelişim gösterdiği ve büyüdüğü günümüz çağında ebeveynlerin çocuklarına ayak uydurmak zorunda kaldığı görölmektedir. Doğru ve etkili bir iletişim kurmak, bu bağlamda, sadece aile içindeki ilişkileri güçlendirmekle kalmaz, aynı zamanda çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmesini de beraberinde getirmektedir.

1.3.1. Otoriter Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri

Otoriter tutum, ailede yer alan ebeveynlerin çocuklarının davranışları üzerinde etki ve söz sahibi olduğu, çocuklarına katı kurallar koyduğu bir tutum olarak ifade edilebilir. Çocukların davranış ve tutumlarını genellikle mutlak bir standarda göre şekillendirmeye, kontrol etmeye ve değerlendirmeye çalışan bir yapıya sahip olan otoriter ebeveynlik, öz iradeyi dizginlemek için cezalandırıcı ve zorlayıcı önlemleri tercih ederken aynı zamanda çocukların özerkliğini kısıtlayan bir yönetime sahiptir (Baumrind, 1966, s. 890).

Çocukların otoriter ebeveyn tutumu karşısında özgür iradelerine göre davranış göstermesi pek mümkün olmayabilir. Çünkü yapısı gereği otoriter aile yapısında belirli kurallar ve sınırlamalar mevcuttur. Çocukların görevi ise bu kural ve sınırlamalara uygun davranışlar göstermek, biat etmektir. Otoriter ailede istenilmeyen bir davranış çocuk tarafından gerçekleşirse, bir ceza sisteminin aktif olacağı ifade edilebilir.

Bu tutumda olan bir ailenin çocuklarının davranışlarının ise bu tutumdan beklenildiği üzere itaatkâr bir yapıya sahip olacakları şeklinde ifade edilebilir. Bu tür tutumlar sergileyen ailelerde büyüyen çocukların korkak, itaatkâr, otorite karşısında çekingen, kendilerinden beklenenden fazlaca görev üstlenen, otorite ortadan kalktığında ise isyankâr ve güçsüzlere karşı saldırgan bireyler haline gelebilmektedirler (Yıldız, 2004, s.138).

1.3.2. Demokratik Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri

Günümüzde modern aile tutumu olarak kabul gören demokratik anne baba tutumu çocukların gelişimi üzerinde de olumlu sonuçlar bırakmaktadır. Çocuğa koşulsuz sevgi ve saygı gösterilen bu tutumda, belli sınırlar içinde çocukların bazı davranışları sergilemelerine izin verilerek, onların karar alma becerileri ve sorumluluk duygularının gelişimine katkı sağlanmaktadır (Sezer, 2010, s.3).

Bu tür bir yaklaşım, yani anne ve babanın kararlarının tutarlı ve ortak seyrettiği bir yaklaşımda çocuklara güven duygusu aşılarmakta ve kendi başlarına doğru seçimler yapmalarına olanak tanınmaktadır. Buna ek olarak, ebeveynlerin belirlemiş olduğu sınırlar çerçevesinde çocuklar, hata yapma ve bu hatalardan ders çıkarma fırsatı bulabilmektedir. Bu durum, çocukların problem çözme yeteneklerini ve özgüvenlerini artırmaktadır. Çocuklarına rehberlik eden ve destek veren ebeveynlerin olduğu bu aile yapısı, çocukların hem bireysel hem de sosyal sorumluluklarını üstlenebilecekleri bir ortam oluşturmaktadır. Böylece çocuklar hem özgür hem de sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmektedir.

1.3.3. Koruyucu Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri

Koruyucu anne baba tutumu, çocuklarını her türlü şeyden korumak adına davranışlar sergilediği bir aile yapısı olarak ifade edilebilir. Aşırı korumacı olarak nitelendirilebilen bir tutum sergileyen ailelerde, çocukların çevrelerini araştırma ve keşfetme fırsatları ellerinden alınmakta, bu da onların yaşayarak öğrenmelerini engellemektedir (Alisinanoğlu, 2003, s.99).

Ebeveynler tarafından gerçekleştirilen bu tür bir korumaya maruz kalan çocuklar, doğal meraklarını bastırmak zorunda kalmaktadır. Kendi deneyimleriyle davranış sergileyemeyen çocuklar yine kendi davranışlarında ders çıkarma yeteneklerini de

kaybetmektedir. Çocuklar, koruyucu aile tutumunda yetişiyor ise hata yapma ve bu hatalardan öğrenme şansına sahip olmadıkları için, problem çözme becerileri ve bağımsızlık duygularını da geliştirememektedir.

Aşırı koruma tutumuna maruz kalan çocukların kendi sınırlarını test etmeleri ve riskleri değerlendirmeleri engellendiğinden, hayata hazırlıksız ve güvensiz bireyler haline gelmeleri de bu tutumun olumsuz yönleri arasında değerlendirilebilir. Ebeveynlerin, çocuklarının güvenliğini sağlama kaygısı anlaşılabilir olsa da çocukların özgürce keşfetmelerine ve özgürlüklerini kazanmalarına olanak tanımaları önem teşkil etmektedir.

1.3.4. İlgisiz Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri

Çocuklara karşı hiçbir kural, sınır ve denetimin konulmadığı bir tutum olarak karşımıza çıkan bu ebeveyn tutumu, literatürde ihmalkâr ana-baba tutumu olarak da nitelendirilmektedir. İlgisiz ebeveynler, çocuklarını aşırı derecede ihmal etmekte, temel gereksinimlerine ve onlara karşı her türlü ilgiye karşı kayıtsız bir tavır sergilemektedir (Kaya ve diğerleri, 2012, s.210).

Bu tür ebeveynler, çocuklarının duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına yeterli önemi vermedikleri için, çocuklar kendilerini değersiz ve önemsiz hissetmektedir. Dolayısıyla bu değersizlik ve önemsizlik duygularından kaynaklı olarak çocuklar sevgiyi dışarda arama yoluna gidebilir. Ayrıca çocukların, ilgiye ve sevgiye olan doğal ihtiyaçları göz ardı edildiğinde, bu durum çocukların özgüvenini zedelemesine sebep olabilmektedir. İlgi ve sevgiden yoksun çocukların sağlıklı bir duygusal gelişim göstermeleri de mümkün olmayacaktır. İlgisiz ebeveynlik, çocukların sosyal becerilerini ve ilişkilerinin de olumsuz etkilenmesine yol açmaktadır. Bu tür ebeveynlerin çocuklarla kurmuş oldukları ilişkilerin düşük olduğu gibi çocuklarından beklentileri de düşüktür ve evde hiyerarşi eksikliği söz konusudur (Sayar ve Benli, 2020, s.166).

1.3.5. Aşırı Hoşgörölü Aile Yapısı ve Çocuklara Olan Etkileri

Otoriter ebeveyn tutumunun tam karşısında yer alan aşırı hoşgörölü ya da izin verici ebeveyn tutumu, hiçbir şekilde denetim, kural ya da kontrol mekanizmasının yer almadığı bir aile yapısını teşkil etmektedir. İlgisiz aile tutumuna benzer bir özelliği ise aşırı hoşgöröden kaynaklı bir ilgisizliğin gelişmiş olmasıdır. Ancak ilgisiz ya da

ihmalkâr ebeveyn tutumundan en önemli farkı bu aile yapısında çocuklara karşı sıcak ve sevecen bir tutum gelişmiş olmasıdır.

Davranışlarında hiçbir sınır olmayan çocuklar, neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilemediklerinden kendilerini güvensiz hissetmekte, belirli sınırların olmayışı, yine çocuklarda aidiyet duygusunun gelişmesini engellemekte ve benmerkezci olmalarına sebep olmaktadır (Demiriz ve Öğretir, 2007, s. 108). Bu tutumla yetişen çocuklar, sıklıkla asi ve saldırgan davranışlar sergileyebilmektedir.

Benmerkezci bir tutumla yetişmiş çocuklar, sadece kendi ihtiyaç ve gereksinimlerine odaklanacağı için başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurma noktasında başarısız olabilmektedir. Bu durum, başkalarının ihtiyaçlarını anlamada ve empati kurmada zorluk yaşamalarıyla açıklanabilir. Bu tutumda yine net bir hiyerarşi yer almazken, sevgi dolu ve güçlü ilişkilerin kurulmasına rağmen bir ebeveyn gibi güven verici tutumlardan yoksun bu aile yapısında ebeveynler “arkadaşça” bir ilişkiyi tercih etmektedir (Sayar ve Benli, 2020, s.166).

1.4. Medyada Temsil İşi

İletişim çalışmaları alanında medya araştırmalarında medyada bireyin ve toplumun nasıl temsil edildiğine dair pek çok araştırma yapılmaktadır. Geleneksel medya araçlarından biri olan televizyon bu süreçte yayınladığı farklı türlerde ideolojik olarak yoğun mesajlar içeren programlara yer vermektedir. Bireyler gündemi takip etmek, eğlenmek, haber almak vb. amaçlarla izledikleri televizyon sayesinde bazı konular hakkında bilgi sahibi olmakta ve bu bilgiler aracılığıyla dünyayı anlamlandırmaktadırlar. Medyada sunulanların temsil biçimi, gerçeği ne kadar yansıttığı konusunda önem taşımaktadır. Çünkü Signorielli’nin (2001, s. 36) belirttiği gibi televizyon ulusun birincil hikâye anlatıcısı haline gelmiştir.

Hall’e göre (2017, s. 23) temsil etme işi anlamın üretildiği ve bir kültürün üyeleri arasında değiş tokuş edildiği sürecin bir parçası olarak dil, işaretler ve görüntülerin kullanılması aracılığıyla şeyleri simgeleştiren ya da tasvir eden bir yapıyı içermektedir. Medyada temsil edilen karakterler ve olaylar medyanın sunum biçimi ile izleyiciler tarafından anlamlandırılmaktadır. Medya tarafından sunulan temsil biçimlerinin

anlamlandırılması medyanın aktarabildiği kadarıyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle medyada temsil edilen biçimlerin gerçekliği tartışmaya açıktır.

Özellikle küçük yaşlardaki çocukların ekrandan gelen iletilere karşı yetişkinlere göre daha savunmasız olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. Çocukların özellikle son dönemlerde artan ekran süreleri karşısında bu durumun önemini bir kez daha kanıtlar niteliktedir. Daha fazla süre ekrana maruz kalan çocukların, ekranda karşılaştıkları tüm iletileri gerçek olarak algılamaları, kendi hayatlarını kıyaslamaları sonucunda bazı olumsuz durumlara yol açabilmektedir.

Televizyon gerçekliğin herhangi bir parçasını temsil etmek yerine gerçekliği kodlamaktadır ve kodlama da ideolojik bir gerçeklik duygusu üretmektedir (Fiske, 2014, s. 30). Modern toplumlardaki kültürel dönüşümün bir parçası olan anlamın üretimi ve dönüştürümü toplumsal dünyaya ilişkin gündelik bilginin nasıl yapılanacağını düzenlerken, sürekli olarak inşa edilen temsil pratikleri medya tarafından desteklenmektedir (Hall, 2014, s. 92). Medyanın belirlediği konular medyanın belirlediği sürelerce ekranda yer almaktadır. Medyanın dayattığı stereotipler artık klişelerle anılmaktadır. Adorno (2011, s. 129-130), modern kitle iletişiminin bireyler için temelde anlaşılmazlığı ile bireylere bir tür sihirli her şeye kadirlik atfedildiği, peşin hükümlü katı ve aşırı genelleştirilmiş düşüncelerle her şeyi bildiğini sanan büyük bir klişeler sistemini yaydığını ifade etmektedir.

Temsil, oldukça yaygın bir terim olarak pek çok farklı alanda sıklıkla kullanılmaktadır. Farklı disiplinlerde farklı tanımlamalar ile anılan temsil, metinlerde gizli olan temel anlamların açığa çıkarılması için bir inceleme biçimi olmuştur. Dil ve kavram ilişkisi içinde ele alınan temsil, zihinde yer alan kavramların dil aracılığıyla anlamlandırılması işidir. Medya, yıllardır farklı temsil biçimlerinin farklı ideolojiler ile yoğun bir şekilde izleyiciye sunulduğu, güçlü bir kitleye sahip bir araç işlevi görmektedir. Belirli kalıp ve stereotiplerin normal kabul edilen davranışların olumlandığı normal olmayan davranışların ise kötülendiği bir tutum ile yıllarca toplumlara iyiliğin ödüllendirildiği kötülüğün ise cezalandırıldığı klişeler sistemi sunmaktadır. Ancak normal olarak atfedilen şeyler tartışmaya açıktır.

Özellikle televizyonda temsil edilen olayların popülerlik kisvesi ile paralel bir biçimde gerçekleştirildiği ve reyting kaygısıyla benzer içeriklere çokça yer verildiği

görülmektedir. Bu nedenle de televizyon popüler hafızanın kritik bir bileşeni olma rolünü üstlenmektedir (Cunningham ve Miller, 1994, s. 60). Dolayısıyla medya insanların kültürel birikimlerinden gerçeklik algılarına kadar pek çok düşünce sistemini şekillendirerek dünyayı anlamlandırmalarını sağlamaktadır.

Medyada yer alan temsil biçimleri önem arz etmektedir çünkü neyin temsil edilip neyin geri planda bırakılacağı ya da temsil edilenin ne şekilde sunulacağı konusunda belirli bir süzgeçten geçen bir yapılanma söz konusudur. Bireyler bu bakımdan nelerin normal olduğu ya da normal olmadığı, nelerin popüler, nelerin toplumsal, nelerin siyasal ve ideolojik olarak kabul edildiğini anlama noktasında medyadan öğrendikleri ile hareket etmektedir (Jackson ve Nesterova, 2017, s. 95).

Medya içerikleri bu süreçte kadınlara yüklediği roller ile, erkeklerin nasıl konumlandırıldığı ile çeşitli ırk ve etnisite temsilleri ile hastalıkların ve ruhsal bozuklukların temsil biçimi ile bazı normlar yaratmaktadır. Bu normlar dışında olanlar ise dışlanmakta ve öteki olarak konumlandırılmaktadır. Medya bağlamında özellikle televizyon önemli bir sosyal alan ve agoranın çağdaş versiyonu olarak günün büyük meselelerinin tartışılabileceği bir buluşma yeri olarak gösterilmektedir (Webb, 2009, s. 107). Kitle iletişim araçları ile pek çok temsil biçimi medya içeriklerinde sunulmaktadır. Medya, bu süreçte egemenlik ve başat sınıflar lehine işleyen ve yeniden üreten bir dolayımlayan ve toplumsal gerçekliğin tanımlayıcısı olarak yer almaktadır. Medya elinde bulunan güç ile her türlü ideolojik içeriğin üretilmesi ve aktarılmasında büyük rol oynamaktadır.

Çizgi filmler, çocukları renkli dünyaları ve eğlenceli karakterleriyle büyülemekte ve çocukların zamanlarının büyük bir bölümünü geçirdikleri içerikler olarak faaliyet göstermektedir. Ancak bu yapımlar yalnızca eğlence sunmamakta; aynı zamanda toplumsal değerleri ve rolleri de iletmektedir. Çizgi filmlerde temsil edilen aile yapıları, arkadaşlık ilişkileri, sosyal roller ve yaşam tarzları, çocuklar için birer örnek karakterler ise rol model oluşturmaktadır. Bu örnekler ve rol modeller, çocukların kendi ailelerini, sosyal ilişkilerini ve kişisel değerlerini sorgulamalarına ve anlamlandırmalarına yardımcı olmaktadır.

Çizgi filmler, içeriklerine göre abartılı ve fantastik unsurlara yer vermektedir. Çocuklar, bu kurgusal dünyalar ile gerçek dünya arasındaki farkı ayırt etmekte zorlanabilmekte

bazen bu fark bulanıklaşabilmektedir. Süper kahramanların veya sihirli güçlere sahip karakterlerin yer aldığı çizgi filmler, çocukların gerçeklik algısını bozabilmektedir. Yine çizgi filmlerde temsil edilen her şeyin mükemmel olduğu bir yapı çocukların gerçek dünya ile ilişkisine zarar verebilmektedir.

Araştırmanın temel konusunu oluşturan, özellikle çizgi filmlerde yer alan aile olgusunun temsili de yine çocukların kendi yaşamları ile çizgi film evrenindeki yaşamları kıyaslamasına sebep olabilmektedir. Çizgi filmlerde sunulan pek çok şeyden biri olan toplumsal cinsiyet rolleri ve stereotipleri pekiştirilebileceği gibi (erkek karakterlerin güçlü ve cesur, kız karakterlerin ise narin ve pasif olarak temsil edilmesi) çocukların bu kalıpları benimsemelerine yol açabilmektedir. Bu durum, cinsiyet eşitliği ve bireysel farklılıkların kabul edilmesi konusundaki gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek davranışlar olarak devam edebilmektedir.

Çizgi filmlerin, çocukların cinsiyet rollerinin ve toplumsal gelişimlerinin belirlenmesinde önemli bir rol olduğunu düşünen Semiz Türkoğlu ve Türkoğlu (2022), “Çizgi Filmlerde Toplumsal Cinsiyet Roller, Kalıp Yargılar ve Karakterlerin Kurgu Dağılımı Üzerine Bir Analiz: TRT Çocuk Kanalı Örneği” isimli çalışmalarında, TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmlerdeki kadın ve erkek karakterlerin temsil biçimine odaklanmıştır. İlgili araştırmada TRT Çocukta yayınlanan çizgi filmlerde kadın karakterlerin erkek karakterlere oranla daha az temsil edildiği, kadın ve erkek karakterler arasında belirgin bir cinsiyet vurgusunun yer aldığı, cinsiyet özelliklerinin öne çıkarıldığı görülmüştür.

Serttaş ve Güngör Eral (2017), tarafından yapılan “Türkiye’de Yayınlanan Çizgi Dizilerde Engelli Bireylerin Temsili: TRT Çocuk Kanalı Örneği” isimli çalışmada, engelli karakterlerin çizgi filmlerde nasıl temsil edildiği sorunsallaştırılmıştır. Örneklem olarak belirlenen TRT Çocuk kanalında hiçbir ana karaktere “engelli” olarak yer verilmediği, bazı bölümlerde sınırlı temsillerin yer aldığı sonucuna ulaşılarak engelli çocukların hayata adaptasyonu noktasında bu temsil biçimlerinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye’de çizgi filmlerde temsil konusunu ele alan pek çok çalışma gerçekleşmiştir. Keneş (2015), “Punky ve Afacan Toto İsimli Çizgi Filmlerde ‘Öteki’nin Temsili” isimli

araştırmada idealize edilmiş çizgi filmler, çizgi film karakterleri ve aileler dışında kalan ve ayrımcılığı maruz kalan “öteki” karakterleri irdellemektedir.

Özgökbek (2011), “Çizgi Filmlerde Temsil Edilen Toplumsal Değerler Sistemi” isimli çalışmasında Türkiye’de yayınlanan yabancı menşeili çizgi filmlerin değer aktarımındaki rolünü incelemiş, karakterlerin çoğunun geleneksel, hedonist ve realist değer tipinin özelliklerini taşıdığını gözlemlemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYON, ÇİZGİ FİLM VE ÇOCUK

2.1. Televizyon ve Çocuk İlişkisi

Günümüzde hemen hemen her evde bulunan televizyon, aile bireyleri tarafından çeşitli gerekçelerle (can sıkıntısı, kaçış, oyalanma vb.) sıklıkla izlenmektedir. Bu izleme eğilimlerine çoğu zaman aile içinde bulunan çocuklarda maruz kalmaktadır. Günün herhangi bir saatinde herhangi bir aile bireyi ile televizyondaki içeriklere maruz kalan çocukların, gerçeklik algısı ile ilgili sorunları oluşmaktadır. Çünkü televizyondaki kurmaca dünya çocukların anlayabileceği bir düzeyde kurulmamaktadır.

Aile bireyleri ile ilişki kurmaları gereken dönemlerde saatlerce ekran karşısında kalan çocukların, ekranda gördükleri tüm içerikleri doğal ve gerçek olarak algılamalarına neden olduğu görülmektedir (Aral & Aktaş, 1997, s. 100). Bu nedenle ailelerin çocukların televizyon izleme eğilimlerine karşı sorumluluklara sahip olması önemli ve gereklidir. Özellikle bazı ebeveynlerin çeşitli gerekçelerle küçük yaştaki çocuklar için bir “susturucu” olarak televizyonu kullanması çocuğun gelişimi açısından olumsuz etkilere neden olmaktadır. Crowder ve arkadaşlarının (2012), yürütmüş olduğu bir araştırmada Amerikalı çocukların yarısında bir yatak odası televizyonu olduğu belirlenmiştir. Çocukların yatak odasına kadar giren bu teknolojik aygıt çocukların uyku ile geçirmesi gereken zamana da müdahale etmektedir. Bir başka araştırmada odak grup görüşmesi yapılan ebeveynler ise çocuklarının yatak odalarında bulunan televizyonun çocukları oyaladığı, çocukların uyumasına yardımcı olduğu ve ebeveynlerin diğer odada istedikleri şovu izlemelerine katkı sağladığı görüşlerini bildirmişlerdir (Sonneville vd., 2009).

Olumsuz etkilere örnek olarak Zimmermann ve arkadaşları (2004), tarafından yapılan çalışmada 1 yaş grubundaki çocukların günde ortalama 2,2 saat televizyon izledikleri, 3 yaş grubundaki çocukların haftada ortalama 3,6 saat televizyon izledikleri gerekçesiyle

dikkat problemi açısından %27 risk taşıdıkları saptanırken 3 yaşından önce televizyon izleyen çocukların 7 yaşında dikkat sorunları yaşaması arasında doğrudan bir bağlantı olduğu gözlemlenmiştir.

Healy (1999, s. 196), iyi bir televizyon programı izlemek çocuklar için zengin bir enformasyon kaynağı sağlamış olsada bu tek başına çocukların eksiklerini tamamlama konusunda yeterli olmayacak ve çocukları daha akıllı hale getirmeyeceğini vurgulamaktadır. Bu görüşe göre her türlü televizyon programı (eğitici olarak hazırlanmış televizyon programları da) zararlı olarak sınıflandırılmaktadır. Elbette çocuğun gelişiminde televizyon unsurunun tek başına olumsuz etkilere neden olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Bu hususta pek çok farklı etken çocuk için olumsuz etkilere sebep olabilmektedir. Çocuğun ekran karşısında geçirdiği süre, tarafından denetlenilmemesi gibi farklı etmenler farklı sonuçları doğuracaktır. İçeriklerin denetlenmesi konusunda ailelerin büyük rol oynayacağına dikkat çeken Larson (2001, s. 151), çocukların medya tercihlerini ve deneyimlerini şekillendirme konusunda dikkat edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Postman (1995, s. 70), normal hayatta yetişkinler tarafından çocukların duymasını istemedikleri şeylerin fısıltı halinde konuşularak ya da anlamayacağı kelimeleri kullanarak ifade edilebileceğini belirtirken televizyonun içerikleri self-explanation adı verilen kendinden açıklayıcı bir biçimde sunduğunu ve sunulan herşeyin çocuklar tarafından olduğu gibi görüldüğünü belirtmektedir.

Çocuğun televizyon karşısında maruz kaldığı olumsuz etkiler yalnızca gelişimi açısından değil, alanda yapılan araştırmalarda çeşitli olumsuzluklara neden olduğu görülmektedir. Bu olumsuz etkiler izleme eğilimleri, program türleri, program içerikleri, izleme yaşı, cinsiyet gibi farklı faktörlerle ele alınmıştır. Alanda yapılan çalışmalardan birkaçı örneklendirilecek olursa;

Cesur ve Parker (2007), “Televizyon ve Çocuk: Çocukların TV Programlarına İlişkin Tercihleri” isimli çalışmada, yurdun çeşitli yerlerinde yaşayan çocuklara uyguladıkları anket ile çocukların izleme eğiliminde oldukları programların yalnızca çocuk programları olmadığını, yetişkinleri hedef alan programlara oldukça yüksek oranda seyirci olduklarına dikkat çekmişlerdir.

Büyükbaykal (2007), tarafından “Televizyonun Çocuklar Üzerine Etkisi” isimli çalışmada televizyonun çocuğun toplumsallaşması, psikolojisi, beslenme alışkanlıkları, zihinsel-duyusal-fiziksel gelişimi gibi konulardaki etkisi araştırılmaktadır.

Bilgin Ülken (2011), daha fazla televizyon izleyen çocukların daha az televizyon izleyen çocuklara göre daha fazla saldırgan davranışlar sergilediği tezine dayanarak oluşturduğu “Televizyon İzlemede Anne-Baba Aracılığı İle Çocukların Saldırgan Davranışları Arasındaki İlişki” çalışmasında, televizyon izleme sırasında anne babanın çocuklara eşlik etmesiyle, çocukların televizyondaki saldırgan davranışları öğrenmemesi açısından olumlu sonuçlanabileceğine dikkat çekmektedir.

Timisi (2011), “Medyada Çocukları Koruyucu Önlemler” isimli çalışmasında, çocukların televizyonun ilettiği mesajları dikkat, öğrenme kapasitesi, belirli bir mesaja odaklanabilme gibi pek çok değişkene bağlı olarak alımladığını belirtmektedir. Bu değişkenler aracılığıyla televizyon karşısında bir etkilenme sürecine dikkat çekmektedir.

Çizgi filmlerin farklı bazı işlevleri bulunmaktadır. Bunlar televizyon yayıncılığının işlevleri ile paralel ele alınabilmektedir. Bir çizgi filmin çocukları eğitmek, eğlendirmek gibi pozitif işlevlerinin yanı sıra mal ve ürünlerin tüketimi konusunda birer tüketici olarak çocuk tüketiciler hedef alan bir işleve sahip olduğu da göz ardı edilmemelidir. Çocuklara özel içeriklerin hazırlanması, kanalların çeşitliliği, türlerdeki artış gibi pek çok faktör çocukların televizyon izleme alışkanlıklarında artış göstermektedir.

Çocuk izleyici grupları da yapımcılar ve reklamcılar açısından büyük ilgi görmektedir. Çocukların severek izlediği yapımlardaki karakterleri oyuncaklara, kırtasiye ürünlerine, kıyafetlere kadar pek çok mecrada kullanan reklam şirketleri çocuklar üzerinden büyük kazanç sağlamaktadır. Bu alanda çok çaba gösteren reklam şirketleri, çocukları birer tüketici olarak ele almaktadır.

Televizyonun olumsuz etkilere sahip olabileceği gibi olumlu etkilerde sağlayabileceği bazı araştırmacılar tarafından kabul görmektedir. Çocukların izledikleri televizyon yayınlarından olumlu davranışlar edinebileceği, toplum yanlısı (yardımlaşma, paylaşma, işbirliğini teşvik eden) davranışlar içeren programlarla bu olumlu davranışların pekiştirilebileceği belirtilmektedir (Çamlıbel İrkin, 2012, s. 102-103). Yapımcılar tarafından hazırlanan çocuk içeriklerinde genellikle bahsi geçen bu toplum yanlısı

davranışlar sıklıkla kullanılmaktadır. Her ne kadar yardımlaşma, paylaşma, işbirliği gibi konularla, örf-adet, gelenek-görenek gibi unsurlarla çocukların televizyon programları ile eğitilmesi amaçlanıyor olsada televizyonun her zaman için tek başına bir eğitim aracı olarak görülmesi yeterli olmayacaktır. Bu nedenle de çocuklarda oluşturabileceği olumlu ya da olumsuz etkiler konusunda mutlaka ailelerin sorumlulukları devreye girmektedir.

Herkese açık olan televizyon ekranı, çocuk izleyiciler tarafından da ilgi ile izlenilmektedir. Televizyondaki içeriklere karşı savunmasız olan çocuklar her türlü içeriğe açık bir şekilde konumlanmaktadır. Televizyon karşısında savunmasız olan çocuklar, çocuklara özel yayın yapan çocuk kanalları ve zengin içerikler ile günün 24 saati televizyon-çocuk ilişkisini sağlamlaştırmaktadır (Işık, 2007, s. 97). Çok küçük yaşlardaki çocuk izleyicilerin, televizyondaki içeriklerin doğru ya da yanlış olduğu ayrımını yapamayacağı dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Çocuklara sunulan içeriklerin mutlaka ebeveynler eşliğinde bir izleme eylemi gerçekleştirilerek daha olumlu sonuçlara sebep olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

2.2. Çizgi Filmin Tarihsel Süreci

Çizgi film serüveni, teknolojik gelişmelerin etkisiyle animasyon sanatının ortaya çıkışı ile başlamıştır. Animasyon yani canlandırma sanatı, tek resimlerden ve hareketsiz cisimlerden oluşan unsurlara gösterim sırasında hareket duygusu verebilecek şekilde düzenlenmesi şeklinde açıklanmaktadır (Tuğlacı, 1971). Hünerli (2005) ise animasyonu *“Genel anlamda canlandırma, gerçekte devinimi olmayan nesne ya da görüntülerin devinimliymiş izlenimi verecek biçimde düzenlenmesi ve kaydedilmesi yoluyla elde edilen görüntüdür. Canlandırma sinemasıysa, bu görüntülerin belirli bir senaryo çerçevesinde sinema dili kullanılarak bir araya getirilmesidir”*. Şeklinde ifade etmektedir.

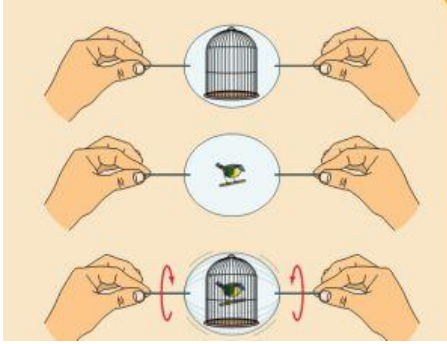
Teknolojik gelişmeler beraberinde gelişim olanakları bulan animasyon sanatı, pek çok kişi tarafından denenmiş ve günümüzdeki çeşitliliğe örnek teşkil etmektedir. Animasyonlar, televizyon yayınları içinde de farklı ve yeni bir tür olarak izleyici karşısına çıkmış ve büyük ilgi görmüştür. Animasyonun tarihsel gelişimine bakıldığında birbirine benzer ya da birbirinden tamamen farklı tekniklerle oluşturulmuş çok çeşitli animasyonlar ortaya çıkmıştır. Bunlardan birkaçı; Yassı-Düz Animasyon, Nesne ve

Kukla Animasyonu, Gölge Animasyon, Karma Animasyon, İğneli Perde Animasyonu ve Dijital Animasyon şeklinde türlerine göre animasyonları oluşturmaktadır.

2.2.1. Çizgi Filmin Dünyada Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Animasyonun dünyadaki ilk örnekleri resimleri hareketi ediyormuş gibi gösteren bazı oyuncakların icadı ile ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki John Ayrton Paris tarafından 1824 yılında icat edilen “Thaumatrope” isimli oyuncak olmuştur. Parkinson (1995), bu oyuncağın iki yüzünde birer resmin bulunduğu ve yanlarından ip ile bağlı diskin üzerinde birbirinin ardı sıra hareket eden tek bir resim hissiyatı vermekte olduğunu belirtmiştir (akt: Turkaya & Güney, 2016, s. 3).

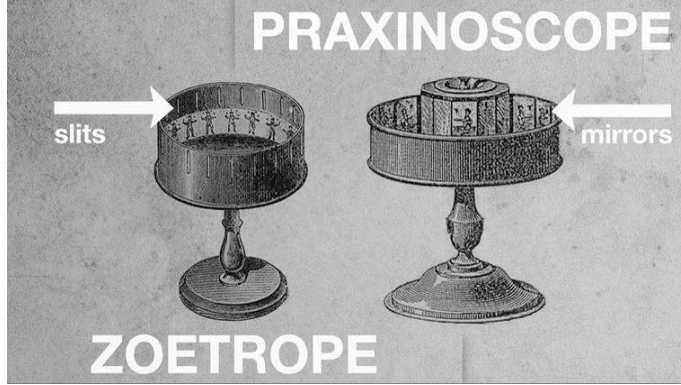
Resim 2.1: Thaumatrope örneği

Kaynak: (<https://umutium.com>)

Thaumatrope’ u sırasıyla William George Horner’ın “Hayat Çarkı” anlamına gelen Zoetrope’u (1834), Emile Reynaud’un ise Praxinascope’u (1877) takip etmiş ve Reynauld’un icadını diğerlerinden farklı olarak optik büyütücü kullanılarak perdeye yansıtmasıyla daha büyük gruplara ulaşma başarısını elde etmiştir (Turkaya & Güney, 2016, s. 4).

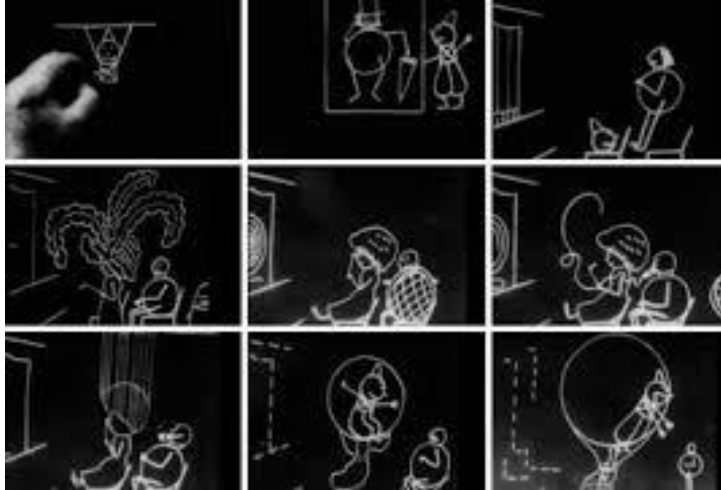
Resim 2.2: Zoetrope ve Praxinoscope'un Karşılaştırılması

Kaynak: (<https://nadiaanimation.wordpress.com>)

Sinema tarihinin ilk çizgi filmi Emile Cohl tarafından hazırlanmıştır. Karikatür çalışmaları yapan Cohl, iki bin çizimden oluşan ve yaklaşık üç dakika süren ilk çizgi film çalışması Fantasmagorie'yi, 17 Ağustos 1908 tarihinde, Gymnase Tiyatrosu'nda gösterime sunmuştur (Teksoy, 2009, s. 39). Fantasmagorie fransızcada projektör ile yapılan görüntü oyunu anlamı taşımaktadır. Cohl, bu filmde baş karakter olan bir çöp adamın muzipliklerini ve eylemlerini göstermektedir.

Resim 2.3: İlk Çizgi Film - Fantasmagorie (1908)

Kaynak: (<https://www.sinemalar.com>)

Cohl'u izleyen Pat Sullivan ve Otto Messmer tarafından sessiz dönemde yaratılan bir animasyon karakteri de "Felix the Cat" olmuştur. Kedi Felix, ilk çıkışını 1919 yılında, "Feline Follies" olarak yapmış ve yıllar içinde korkunç görüntüsü daha sempatikleştirilerek sunulmuştur (Mendoza, 1995).

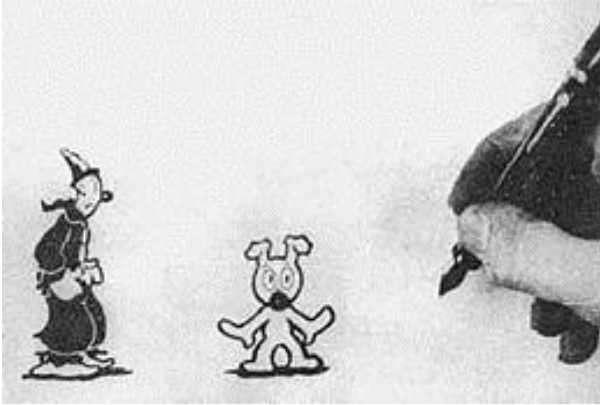
Resim 2.4: Kedi Felix'in Dönüşümü

Kaynak: (<https://hero.fandom.com>)

Animasyon tekniğinin atası sayılan tekniklerin ve filmlerin gelişmesi ile birlikte 1900'lü yıllarda Amerika'da animasyon stüdyoları kurulmuştur ve animasyon filmleri gelişim göstermeye başlamıştır. Bu gelişmeye, Max ve kardeşi Dave Fleischer tarafından 1920 yılında kurulan Fleischer Stüdyosu, animasyon dünyasına pek çok yenilik katmasıyla öncü olmuştur. “Out of the Inkwell” (Mürekkep Hokkasından Çıkma), “Betty Boop”, “Popeye” (Temel Reis) gibi çok ilgi gören kahramanları yaratmıştır.

Resim 2.5: Out of the Inkwell (Mürekkep Hokkasından Çıkma)

Kaynak: (<https://en.wikipedia.org>)

Fleischer Kardeşlerin hazırladığı çizgi filmlerden biri olan Out of the Inkwell, palyoço Koko'nun maceralarını anlatan bir çizgi dizi olarak sunulmuş ve büyük ilgi görmüştür.

Resim 2.6: Betty Boop: Snow-White (1933)

Kaynak: (<https://comics.ha.com>)

1933 yılında izleyici karşısına çıkan bir diğer çizgi film Betty Boop: Snow-White çizgi filmi olmuştur. Bu çizgi film Fleischer Stüdyosu'nda hazırlanan Pamuk Perenses ve Yedi Cüceler hikayesinden uyarlanmıştır. Uyarlanan haliyle bu çizgi film 7 dakikalık bir müzikal şeklinde oluşturulmuştur.

Resim 2.7: Popeye the Sailor (1933-1938)

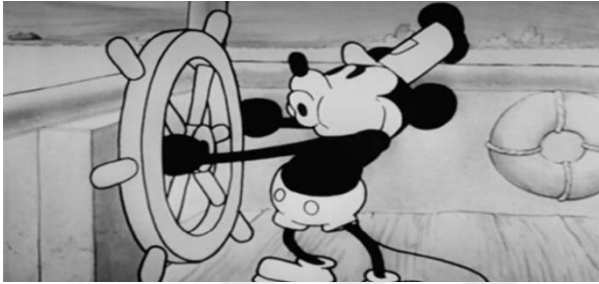

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Popeye the Sailor (Temel Reis), çizgi filmde Fleischer Stüdyosu'nda üretilmiştir ve Paramount Pictures tarafından tiyatrolarda gösterime girdiği görülmektedir. Teksoy'a (2009, s. 261), göre bu karakterlerde Walt Disney'in yıldız sistemine karşı çıkan Fleischer Kardeşler, mizah anlayışları ile Amerikan toplumunun değerlerini eleştirmişlerdir.

Fleischer Kardeşlerle aynı dönemlerde çizgi filmler üreten ve zamanla rakip haline geldikleri Walt ve Roy Disney, 1923 yılında ilk canlandırma stüdyosunu kurmuştur. 1928 yılında yarattıkları “Mickey Mouse” karakteri ile Walt Disney büyük ün kazanmıştır. Gösterime girdiği 1928 yılında “Steamboat Willie” ismi ile seyirci karşısına çıkmıştır. “Steamboat Willie” post prodüksiyonlu bir diyalog müziği ve ekrandaki aksiyonu yansıtan orkestra müziğiyle senkronize ses efektleri olan ilk çizgi film olarak yer almaktadır (Screen Savour, 2008).

Resim 2.8: Steamboat Willie (1928)

Kaynak: (<https://www.nytimes.com>)

Mickey Mouse’u ardından kız arkadaşı Minnie Mouse, köpekler Pluto ve Goofy, kötü kedi Pete ve Horace ile inek sevgilisi Clarabelle gibi çeşitli karakterler takip etmiş ve içerik zenginleştirilmiştir.

Disney daha sonraki yıllarda “Donald Duck” karakteri ile büyük başarı yakalamıştır. Donald Duck karakteri Mickey Mouse’un “The Band Concert” (Bando Konseri) filmi ile 1935 yılında izleyici ile tanıştırılmış ve zamanla Mickey Mouse karakterini geride bırakmıştır. “The Band Concert” ayrıca ilk renkli Mickey filmi olmuştur.

Resim 2.9: The Band Concert ve Donald Duck (1935)

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Walt Disney 1937 yılında, “Snow White and Seven Dwarfs” (Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler) RKO Radio Pictures tarafından izleyici ile buluşmuştur. Bu film ilk sesli ve uzun metrajlı film olma özelliğini taşımaktadır.

Resim 2.10: Snow White and Seven Dwarfs (1937)

Kaynak: (<https://www.moma.org>)

Daha sonraları animasyon teknikleri daha da geliştirilmiş ve gerçek karakterlerle animasyon karakterlerini ekranda buluşturarak yeni bir teknik geliştiren yapımcılar bu Daha sonraki yıllarda yapımcılar gerçek karakterlerle animasyon karakterleri aynı ekranda birleştiren türde filmler üretmeye başlamıştır. Bu filmlere örnek olarak 1944 yılındaki “The Three Caballeros” (Üç Kafadar) ve 1945 yılındaki “Anchors Aweigh” (Gönül Kimi Severse) verilebilir. Gerçek karakterleri içeren bu filmlerden The Three

Caballeros’da Carmen Molina Donald Duck ile dans ederek, Anchors Aweigh filminde ise Gene Kelly, fare Jerry ile dans ederek izleyici karşına çıkmıştır (Şenler, 2005, s. 106).

Resim 2.11: The Three Caballeros (1944) **Resim 2.12:** Anchors Aweigh (1945)

Kaynak: (<https://www.imdb.com>)

Kaynak: (<https://www.imdb.com>)

Dijital animasyonun gelişmesiyle birlikte bilgisayar teknolojilerini kullanmanın getirdiği yeniliklerle filmler üretmeye başlayan Pixar film şirketi, Toy Story (1995), Toy Story 2 (1999), Monstar Inc. (2001), Finding Nemo (2003), The Incredibles (2004) gibi önemli filmlere imza atmıştır. Bir diğer animasyon şirketi olan DreamWorks ise Chicken Run (2000), Shrek (2001), Shrek 2 (2004), Madagascar (2005) gibi çok sevilen ve ses getiren filmleri ile bu yeni teknolojiyi takip ederek filmler üretmeye devam etmiştir.

Halberstam (2009, s. 47), Pixar ve DreamWorks filmlerinin siyasi açıdan zengin ve tuhafliklarla dolu bir yapı kurduğunu, bir yandan “kendiniz olun”, “hayallerinizi takip edin” gibi klişeleşmiş mesajlar verirken aynı zamanda “birlikte çalışın”, “farklılığı açığa çıkarın”, “sömürü ile savaşın” gibi tuhaf ve sosyalist mesajlara da yer verdiğini belirtmektedir. Teknoloji alanındaki gelişmelerle birlikte animasyon teknolojisi ile üç boyutlu filmler üretilmeye başlanmış, pek çok izleyici açısından tercih edilen formlar yaratılmıştır. Animasyonlar televizyon programları, reklamlar gibi pek çok alanda kendine yer edinmiştir. Animasyon tekniği günümüzde her alanda sık sık tercih edilen bir tür haline gelmiştir.

2.2.2. Çizgi Filmin Türkiye’de Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Türkiye’de animasyon ya da canlandırma sanatı, pek çok ülkede olduğu gibi eğitim verilmesi gereken bir alan olarak ilk defa 1948-1949 yıllarında keşfedilmiştir. Vedat Ar’ın özel olarak yönettiği bir kursla alana merakı olan kişilerce burada çalışmalar yürütülmüş ancak film yapımı ya da üretimi ne yazık ki ekonomik koşullar nedeniyle gerçekleşmemiştir. Bu yıllarda yapılan çalışmalarda karikatür çizimlerinden öteye geçilememiştir.

1960’lı yıllara gelindiğinde ise Tonguç Yaşar, Tan Oral, Derviş Pasin, Ateş Benice, Ali Murat Erkorkmaz, Orhan Büyükdoğan, Erim Gözen, gibi canlandırma sanatçıları bu alana duydukları büyük ilgi neticesinde başarılı işler üretmeye başlamışlardır. Ancak bu sanatçılar çalışmalarına hız ve süreklilik kazandıramamalarının nedenini o dönemde devlet desteği alamadıklarına paralel olarak yorumlamaktadır.

Ülkemizde hızla gelişen reklamcılık sektöründe animasyon türünün tercih edilmeye başlanması ile bu alandaki çeşitlilik ve türlerde artış göstermeye başlamıştır. 70’li yıllarda reklam filmlerinden bağımsız olarak canlandırma filmi çekimi için düzenlenen ödüllü yarışmalar yapılmaya başlanmıştır.

1970 yılında düzenlenen Adana Altın Koza Film Festivali’nde Tonguç Yaşar, Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü filmi ile kısa metraj en iyi film dalında ödül almıştır. Bu çalışma ise o güne kadar yapılan çalışmalar arasında çok farklı olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın farkını ortaya koyan ise Türk Hat Sanatının eski ustalarının çalışmalarından yola çıkarak bu hat çizgilerine canlandırma sanatı ile hayat verilmesidir (Türker, 2011, s. 236). Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü filminde hat çizgileri ile oluşturulan bir Osmanlı kayığının denizde kürek çekilerek yüzdürülmesi yer alıyordu.

Resim 2.13: Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü (1970)

Kaynak: (<https://medium.com>)

Dönemsel olarak ülkemizde animasyon ve çizgi filmin gelişimine bakıldığında, dünya gelişimi ile bir paralellik yakalanamadığı görülmektedir. Ülkemizde gelişim göstermeye başladığı dönemlerde bu alan sadece çocukları hedef kitle olarak belirleyen bir alan olarak kalmıştır. Diğer ülkelerde animasyon, günün her saatinde televizyonda yayınlanabilme fırsatı yakalarken ülkemizde çocukların hedef alınmasına bağlı olarak çocukların izleme eylemi geliştireceği saatler baz alınarak yayına sunulmuştur (Şenler, 2005, s. 113).

Türkiye’de 1970’li yıllarda televizyon yayıncılığının yaygınlaşmasıyla TRT’nin destek sağladığı ödüllü animasyonlar çekilmiş ve aslında animasyonlar bir dönem karikatüristlerin uğraşısı olarak kalmıştır. Yayıncılık açısından tarihsel gelişimine bakıldığında, Türkiye’de animasyon türü uzun yıllar yabancı yapımlarla süregelmiştir. Türkiye’de yerli animasyon çalışmaları, Walt Disney animasyonlarından etkilenen bazı reklamcı ve karikatüristlerin öncülüğünde gelişim göstermiş ve çoğunlukla reklam alanında kullanılır bir tür olmuştur (Alıcı, 2021, s. 66).

1984 yılına gelindiğinde, Eskişehir Anadolu Üniversitesi’nde Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde animasyon dersleri verilmeye başlanmış ancak tek başına ders verilmesi bu alanın gelişimine katkı sağlamamıştır. 1990’lı yıllarda ise Kültür Bakanlığı’nın Türk kültürünü tanıtmaya yönelik girişimleri neticesinde “Dedem Korkut”, “Manas Destanı”, “Ak Tay” gibi çizgi filmler yaptırılmıştır.

Türkiye’de animasyon alanının gelişimi ise 1 Kasım 2008 yılında Türkiye’nin ilk yerli çocuk kanalı TRT Çocuk ’un yayın hayatına girmesiyle başlamıştır. Çocuk içeriklerinde Türk kültürünün yansıtılmak istenmesiyle çizgi filmlerin üretiminin devlet desteği

alacağının kararlaştırılması neticesinde, Türkiye’de animasyon yeni bir döneme girmiştir.

Resim 2.14: Keloğlan, 2009 TRT Çocuk

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Bu gelişmeler ile Türkiye’de yeni animasyon stüdyoları açılarak yeni ve yerli içeriklerin üretimi hız kazanmıştır. Öyle ki 2009 yılında Türkiye’nin ilk üç boyutlu çizgi film serisi “Keloğlan” TRT’de iki sezon boyunca yayınlanmış ve büyük ilgi görmüştür.

Resim 2.15: TRT Çocuk Yayın Akışı, 14.07.2009 tarihli.

06:57		15:00	
İstiklal Marşı ve Günün Program Akışı		Haberin Olsun	
07:00		15:15	
Fragmanlar		Bu Ne Bu?	
07:05		15:17	
Çizgi Film "Küçük Açıklar"		En Çok Neyi Seversin?	
07:15		15:18	
Bu Ne Bu?		Çizgi Film Makinesi	
07:17		15:20	
En Çok Neyi Seversin?		Oyunbaz Sorular	
07:18		15:40	
Çizgi Film Makinesi		Su Altı Günlüğü	
07:20		15:55	
Çizgi Film "Bir Varmış Bir Yokmuş Keloğlan Masalları"		Öğretmenim Canım Benim	
07:35		16:00	
Pororo Şarkılar		Dedemin Oyuncağı	
07:40		16:15	
Bak Yap(Right On Top)		Çizgi Film "Bir Varmış Bir Yokmuş Keloğlan Masalları"	
07:45		16:30	
Çizgi Film "Gerald Mc Boing Boing"		Düş Peşime	
08:15		17:00	
Haberlik		Flipper	
08:30		17:25	
Yemyeşil Masallar		İşte Hayal Gücü	
08:45		17:30	
Çizgi Film "Franny'nin Ayakları"		Kasaba Yaz	
08:55		18:00	
Bu Ne Bu?		Acar Kafadarlar	
08:57		18:15	
En Çok Neyi Seversin?		Küçük Hezarfen	
08:58		18:30	
Çizgi Film Makinesi		Gezgin Öyküler	
09:00		18:50	
Bizim Mahalle		Çizgi Film "Franny'nin Ayakları"	
09:20		19:00	
Çizgi Film "Arthur"		Çizgi Film "Bir Varmış Bir Yokmuş Keloğlan Masalları"	
09:45		19:15	
Düş Peşime		Dedemin Oyuncağı	
10:15		19:30	
Küçük Hezarfen		Haberin Olsun	
10:30		19:40	
Çizgi Film "Köy Faresi ile Kent Faresi"		Hava Durumu	
11:00		19:45	
Rüzgargülü		Çizgi Film "Arthur"	
11:30		20:10	
Çizgi Film "Peri Masalları"		Hayvanların Sırları	
11:35		20:20	
Öğretmenim Canım Benim		Bu Ne Bu?	
11:40		20:22	
Dedemin Oyuncağı		En Çok Neyi Seversin?	
11:55		20:23	
Elma Kurdu Nam Nam		Çizgi Film Makinesi	
12:15		20:25	
Haberlik		Çizgi Film "Minik Ve Arkadaşları"	
12:30		20:30	
Gece Bahçesi		Gece Bahçesi	
13:00		20:55	
Küçük Hezarfen		İşte Hayal Gücü	
13:15		21:00	
Çocuk Dizi "Zack'in Dosyaları"		Acayip Hayvanlar	
13:45		21:15	
Acar Kafadarlar		Çizgi Film "Vikingler"	
14:00		21:40	
Yarışçı (Yarışma)		Çizgi Film "Sinbad"	
14:30		22:05	
Çizgi Film "Bayan Mallard'ın Maceraları"			
15:00			
Haberin Olsun			

Kaynak: (Apak, 2024)

TRT Çocuk' un yayın hayatına girmesiyle birlikte günün yirmi dört saati yayın yapan tematik çocuk kanalı oluşumu tamamlanmış ve yerli üretim içeriklerin artışı hız kazanmıştır. Yukarıda, 2009 yılına ait bir yayın akışı incelendiğinde sabah 07.00'den itibaren çeşitli çizgi film ve animasyon içeriklerine kesintisiz yer verildiği görülmektedir. Bu nedenle Türkiye'de animasyon gelişiminin TRT Çocuk' un sunduğu içeriklerle zenginleştiği yadsınamaz bir gerçektir.

2.3. Türkiye’de Yayın Faaliyeti Sürdüren Çizgi Film Kanalları

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de çocukların en sevdiği eğlence kaynaklarından birini çizgi film kanalları oluşturmaktadır. Televizyon yayınlarının gelişim göstermesine paralel olarak tematik çizgi film kanalları da yayın faaliyetlerine başlamıştır. Televizyonda yaşanan teknolojik gelişmeler, çizgi film içeriklerini çocuklara yönelik programlarla birleştirerek, çocuk izleyicilere özel kanalların doğmasına yol açmıştır. Bu kanallar, çizgi film yayınlarını günün farklı saatlerine yayarak çocuklara sınırsız eğlence sunmaya başlamıştır. Günümüzde çizgi film kanalları, çeşitli platformlarda (televizyon, internet, mobil cihazlar) yayın yaparak çocuklara geniş bir içerik yelpazesi sunmaktadır.

2.3.1. Türkiye’de Yayın Yapan Özel Çocuk Kanalları

Türkiye'de özel çizgi film kanallarının ortaya çıkışı, televizyon teknolojisinde yaşanan gelişmelerle ortaya çıkmıştır. Özellikle her evin vazgeçilmezi olan televizyona bireylerin talepleri doğrultusunda çeşitlilik kazandırılmaya çalışılmıştır. Çocuk kanalları açısından değerlendirildiğinde, 2007 yılında yayın hayatına başlayan “Cartoon Network Türkiye” Türkiye'de özel bir çizgi film kanalı olarak faaliyet göstermektedir.

Cartoon Network, çocuklara hitap eden çizgi filmleri yayınlamış ve pek çok hedef kitleye ulaşmıştır. Cartoon Network'ten sonra, ses getiren kanallardan biri 2011 yılında “Minika” adıyla yayın hayatına başlayan, 2012 yılında “Minika Çocuk” adını alarak çocuklara yönelik içerikler sunan bir başka özel çizgi film kanalı olarak faaliyet göstermiştir. Minika Çocuk kanalı da çocuklara özel ürettiği eğitici ve eğlenceli çizgi filmler ile popülerlik kazanan bir kanal haline gelmiştir. Türkiye’de 2023 yılı içinde aktif olarak yayın faaliyeti sürdüren toplam 11 adet çocuk kanalı yer almaktadır. Kanallara ait bilgiler ise şu şekilde özetlemek mümkündür:

Tablo 2.1. Türkiye’de Yayın Yapan Özel Çocuk Kanalları

Kanal İsmi	Açılış Yılı	Ücret
Boomerang	2000	Ücretli
Spacetoon	2000	Ücretsiz
CBeebies HD	2002	Ücretli
Baby TV	2003	Ücretli
Çocuk Smart	2006	Ücretli
Cartoon Network Türkiye	2007	Ücretsiz
Duck TV	2007	Ücretli
Disney Junior	2010	Ücretli
Minika Çocuk	2011	Ücretsiz
MinikaGO	2012	Ücretsiz
Pepi TV	2019	Dijital

Kaynak: Türkiye’de Yayın Yapan Televizyon Kanalları Listesi-Wikipedia’dan derlenmiştir.

Türkiye’de yayın faaliyeti sürdüren 11 özel kanaldan sadece Spacetoon, Cartoon Network Türkiye, Minika Çocuk ve MinikaGo olmak üzere toplamda 4 kanal ücretsiz olarak yayına devam etmektedir. Yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte 7 özel kanalın şifreli yayıncılığa geçtiği görülmektedir.

2.3.2. Türkiye’de Kamusal Yayın Yapan Çocuk Kanalları

Kamusal çocuk kanalı, hükümet veya kamu kurumları tarafından işletilen ve çocuklara yönelik yayınlar yapan televizyon kanalı anlamına gelmektedir. Kamusal çocuk kanallarının genellikle ticari kaygıları yoktur. Toplum hizmeti ya da kamu yararı olarak ifade edilen bir yayıncılık anlayışı benimsenmektedir. Kamusal çocuk kanalları genellikle reklamsız ya da sınırlı reklam içeren yayın politikalarına sahiptir. Bu şekilde çocukların ticari etkileşime maruz kalmasını sınırlamayı ve içeriklerin ticari kaygılardan etkilenmeden sunulmasını hedeflemektedirler.

Kamusal çocuk kanalları, toplumun tüm kesimlerinden çocuklara hitap etmekte ve genellikle yayınları ücretsiz olarak sunmaktadır. Böylece kamu yararı gözetilerek her çocuğun eğitici ve eğlenceli içeriklere erişmesine imkân sağlanmaktadır. Türkiye’de ilk kamusal çocuk kanalı TRT Çocuk olmuştur. TRT Çocuk, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) tarafından işletilen ve çocuklara yönelik yayınlar yapan bir kanaldır. Türkiye’de 2023 yılı içinde aktif olarak yayın faaliyeti sürdüren toplam 3 kamusal

çocuk kanalı bulunmaktadır. Bu kanallara ait bilgiler ise şu şekilde özetlemek mümkündür:

Tablo 2.2. Türkiye’de Yayın Yapan Kamusal Çocuk Kanalları

Kanal İsmi	Açılış Yılı	Ücret
TRT Çocuk	2008	Ücretsiz
Diyanet TV Çocuk	2012	Ücretsiz
TRT Diyanet Çocuk	2023	Ücretsiz

Türkiye’de yayın faaliyeti sürdüren toplam üç kamusal çocuk kanallarından ikisi çocuklar için dini içerikli animasyonlar üretmektedir. Çalışmanın örneklemini oluşturan, Türkiye’de kamusal çocuk yayıncılığı yapan ilk kanal olan TRT Çocuk ise 15 yıldır yayın faaliyetini sürdürmektedir. Tüm çocukların ücretsiz olarak kanala erişim sağlaması hedefi günümüzde hala sürdürülmektedir.

2.4. Çizgi Filmler Bağlamında Aile ve Çocuk

Çizgi filmler ve çocuklar arasındaki ilişki, uzun bir süredir devam eden bir fenomen haline gelmiş üzerine pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir. Çocuklar, çizgi filmleri genellikle büyük bir ilgi ve heyecanla izlemektedir. Bu program türü çocuklar için eğitici, eğlendirici bir işlev oluşturabilmektedir. Çizgi filmlerin çocuklar üzerinde olumlu etkiler oluşturabileceği düşüncesinden hareketle, çizgi filmlerin, çocukların görsel hafızalarını geliştirmelerine yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bu içerikler, içinde barındırdığı canlı renkler, ilginç karakterler ve hareketli animasyonlar, sayesinde çocukların görsel algılarını güçlendirebilmektedir. Ayrıca, çizgi filmlerin, çocukların hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını geliştirdiği de ifade edilebilir. Farklı dünyalar, fantastik karakterler ve olay örgüleri, çocukların kendi hikayelerini hayal etmelerini teşvik etmektedir.

Çizgi filmler çocuklara değerlerin ve hayatın temel kavramlarının aktarılmasında da rol oynar. Örneğin, çoğu çizgi film, arkadaşlık, dürüstlük, paylaşma gibi değerleri öğretmektedir. Kahramanlar arasındaki ilişkiler, çocuklarla takım çalışması, empati ve sorumluluk, paylaşma gibi önemli sosyal becerilerin nasıl geliştirileceğini göstermektedir. Tarih, bilim, doğa, kültür gibi çok çeşitli konuları ele alarak hazırlanan

eğitici çizgi filmlerle, çocukların merakını uyandırılarak yeni bilgiler edinmelerine yardımcı olabilmektedir.

Çizgi filmler aynı zamanda çocukların duygusal gelişimine de katkıda sağlamaktadır. Çizgi filmlerde yer alan karakterler arasındaki duygusal ilişkiler, çocukların empati kurmasını ve duygularını anlamalarını sağlamaktadır. Olumlu rol modelleri olan karakterler, çocukların özgüvenlerini artırarak çocuklara ilham verebilir. Buna ek olarak çizgi filmler, çocukların duygusal zorluklarla başa çıkmaları noktasında da fayda sağlayabilir. Örneğin, korkularıyla yüzleşme, öfke kontrolü, kayıp ve ayrılık gibi konular, çizgi filmlerde sıkça işlenir ve çocukların aile bireyleri ile paylaşmakta güçlük çektikleri bu konularda rehberlik etmektedir.

Elbette ki çizgi filmlerin çocuklar üzerinde olumlu etkileri olabileceği gibi bazı olumsuz etkileri de olabilmektedir. Çizgi filmlerde doğru içerik seçimi önemlidir. Aşırı şiddet içeren veya uygun olmayan dil ve davranışları sergileyen çizgi filmler çocukların davranışlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle, ebeveynlerin çocuklarına izlemeleri için uygun içerikleri seçmeleri ve yaş grubuna uygun sınırlamalar koymaları önem teşkil etmektedir.

Hızla gelişen teknoloji ile erken yaşta tanışan çocuklar, günümüzde telefon tablet, bilgisayar ve televizyon gibi pek çok aygıtla iç içe gelişimini tamamlamaktadır. Günümüzde pek çok çocuk bu aygıtlar arasından en azından televizyona ve içeriklerine maruz kalmaktadır. Küçük yaşlara düşen teknolojik aygıt kullanımı ile de çocuklar pek çok olumsuz ve denetlenemeyen içeriğe maruz kalmaktadır.

Televizyonu modern ailenin dadısı olarak adlandıran Şirin (2015, s. 33), aslında televizyonun yalnızca çocukları değil tüm ailenin sosyalleşmesine yön verdiğini belirtmektedir. Dadı olarak nitelendirilen televizyon günümüzde pek çok ailenin çocuğunu susturmak, oyalamak ya da besin tüketimini gerçekleştirmesi için tercih ettiği bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla televizyonun sunduğu renk cümbüşleri ve sesler karşısında kalan ve küçük yaşta gördüklerine inanan çocukların gerçek çocukluklarını yaşamalarından söz etmek pek mümkün olmaz.

Yapılan pek çok çalışma televizyonun yetişkinler ile çocuklar üzerindeki etkilerinin farklı olduğunu göstermektedir. Bilgiden ve bilinç gelişiminden yoksun olan çocuklar

ile yetişkinlerin bu büyüdü ekran karşısında gerçekleşen etkilenme süreleri ve biçimleri doğal olarak farklılık göstermektedir. Çocukların ilgisini çeken televizyonun çocuklar tarafından bu ilgiye paralel olarak gözlemlerinde keskin olduğunu belirten Ghilzai ve arkadaşları (2017), çocukların sadece gözlemlemekle kalmadığını, çizgi filmlerde gördükleri her şeyi taklit ettiklerini ifade etmiştir. Dolayısıyla bu konuda ilk sorumluluk aile bireylerine düşmektedir. Çocuğun izleme alışkanlıklarının kısıtlanması ve programlanması aile tarafından gerçekleştirilmelidir. Günümüzde çocukları her ne kadar ekrandan uzak tutmak imkansız hale gelse de ailelerin izlenen içerikler üzerinde ve süresinde kontrolü elden bırakmaması gerekmektedir. Çünkü küçük yaştaki çocuklar için bu ekranlarda zararsız görüntü kesinlikle yoktur demek doğruyu yansıtmayacaktır.

Çocukların iyi-kötü, doğru-yanlış ayrımını yapabilmeleri gibi temel konuları içeren, okulun yanı sıra sosyal yaşam becerilerini de destekleyen her türlü konu hakkında bir ebeveyn gibi gün içinde çocuklara eşlik eden televizyonun olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkilerinin de olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu noktada ailelerin çocukların çizgi filmleri sınırsız bir şekilde izlemelerine izin vermek yerine, izleme süresini kontrol etmek ve çizgi filmlerle birlikte etkileşimli etkinlikler yapmaları önem arz etmektedir. Ebeveynler, çocuklarıyla çizgi film izleyerek, karakterlerin davranışlarını tartışabilir veya çizgi filmle ilgili sorular sorabilirler. Bu şekilde izlenen çizgi filmler, çocukların aktif bir şekilde öğrenmelerine ve kritik düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

TDK'ye göre *“Bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi”* anlamına gelen çizgi film, son zamanlarda çocuklar tarafından ilgi ile takip edilen bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Genellikle çocuklara özel üretildiği düşünülen çizgi film ya da animasyon içerikleri için her zaman masumane yaklaşmak bu noktada yanlış olacaktır. Çünkü çizgi film ya da animasyon tekniği Rusya'da ulusal bir sanat olarak kabul edilerek devlet stüdyolarında ideolojik propaganda yüklü filmler yapılmış, aynı şekilde Amerika'da da II. Dünya Savaşı boyunca çizgi filmler propaganda aracı olarak tercih edilmiştir (Can, 1996, s. 76).

Türkiye'de yayınlanan çizgi filmlerin içerikleri incelendiğinde genellikle bu içeriklerin Türk aile ve örf yapısına uygun olarak oluşturulduğu görülmektedir. Türk kültürünü

barındıran yapımların Türkiye’de özellikle TRT Çocuk kanalı tarafından yayınlandığı görülmektedir. Türkiye’de üretilen çizgi film içeriklerinde aile teması da Türk aile yapısını niteler şekilde yer almaktadır. Çünkü Türk kültüründe aile önemli bir yer tutmaktadır. Dahası devletin en küçük birliği ailedir ve ailenin emniyeti de devletin güvenliğine ve başarısına bağlı olarak görülmektedir (Aksoy, 2011, s. 12).

Çocukların ilk eğitim yeri olarak nitelenen kurum aile; her zaman çocuk eğitiminde önemli bir yer tutmaktadır. Öyle ki Oğuz boylarının aile ilişkileri ve yaşamları hakkında bilgiler sunan Dede Korkut’tan beri Türk kültüründe aile ve çocuğun önemi, aile içindeki saygı ve sevgi önemli yer tutmaktadır. Türk aile yapısında ataya, babaya, anaya saygı yer alır, aile içinde saygısızlık söz konusu değildir. Türk kültürünü, örf ve adetlerini aktarmak amacıyla TRT Çocuk tarafından hazırlanan yerli içeriklerde de genellikle kültürümüze ait izler görülmektedir. Bireyin yetişme ve gelişme süreçlerinin önemli noktalarının çocukluk çağından itibaren başladığı göz önünde bulundurulursa aslında çocukken verilen öğretilerle paralel bir kültürün şekillendiği ifade edilebilir.

Çizgi film ve animasyonlarda diğer tüm filmler gibi bünyesinde barındırdığı bazı mesajlarla hedef kitlelere ulaşma yolunda gereken ortamı oluşturmaktadır. Kitle iletişim araçlarının haber verme, eğitime-eğlendirme, gündem oluşturma gibi sayılabilecek pek çok işlevinin yanı sıra kimlik oluşturma, karakter belirleme, davranış kalıpları oluşturma gibi çok noktada bireyler üzerinde etki yaratma girişiminde olduğu geçmişten günümüze tartışılan bir alanı oluşturmaktadır. Çizgi filmlerin çocuklar üzerinde güçlü bir etkisi bulunmaktadır ve bu etki çocukların giyim kuşamlarında, karakterlerinde ve kullandıkları dilde kendini göstermektedir (Khalil vd., 2021).

Ülkemizde ailelerin çocukları için uygun içerikler bulma noktasında diğer mecralara göre daha eğitici olarak gördüğü ya da tercih ettiği TRT Çocuk kanalında yayınlanan içerikler ile çocuklara bazı değerler, kültürler, gelenek görenekler, davranış kalıpları aktarılmaya çalışılmaktadır. Türk kültürü bağlamında oluşturulan çizgi filmlerde Türk aile yapısına uygun konular ele alınarak aile yapısına verilen değer ölçüsünde yer bulmaktadır. Özellikle Türk kültürünü aktarma ve öğretme kapsamında TRT Çocuk kanalı nitelikli yayınlar üretmiş ve çocuklarla bu kültürü buluşturmuştur.

Dijitalleşen dünyada gelişmelere tarafsız kalmayan TRT, 2023 yılında gerçekleştirdiği yeni projesi olan TRT Diyanet Çocuk kanalını Diyanet İşleri Başkanlığı ile ortak olarak

oluşturmuştur. TRT'nin yeni dijital platformu olan Tabii'den ücretsiz olarak izleyicilere sunulan TRT Diyanet Çocuk kanalı ile çocuklara unutulmuş değerlerin hatırlatılması hedeflenen milli ve dini içerikler üretilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRT ÇOCUK KANALINDA YAYINLANAN YERLİ YAPIM ÇİZGİ FİLMLERDE AİLENİN TEMSİLİ: BİZ İKİMİZ, ELİF'İN DÜŞLERİ, NİLOYA, PEPEE VE CANIM KARDEŞİM ÖRNEĞİ

Tez çalışmasının bu bölümünde Türkiye’de kamusal çocuk yayıncılığı faaliyeti sürdüren TRT Çocuk kanalında yayınlanan Canım Kardeşim, Biz İkimiz, Elif’in Düşleri, Niloya ve Pepee çizgi filmlerinde yer alan aile yapısı detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda nicel araştırma tekniklerinden içerik analizi yönteminin sınıflandırma sistemi ile elde edilen veriler analiz edilmiştir.

3.1. Tezin Konusu

Çizgi filmler, her yaştan çocuğun keyifle izlediği program türleri arasında yer almakta ve uzun yıllardır çeşitli içeriklerle izleyicilere sunulmaktadır. Bu içeriklerde ortak olan unsurlardan biri ise aile temasıdır. Çizgi filmlerdeki karakterler hayvanlar, bitkiler ya da süper güçlere sahip kahramanlar olsa da genellikle bir ebeveyn figürü bulunmaktadır. Geleneksel çekirdek aile modelinin yanı sıra büyükanne ve büyükbaba karakterlerine de sıklıkla yer verilmektedir, bu da çizgi filmlerde çeşitli aile yapılarının temsil edildiğini gösterir.

Anne ve baba karakterleri genellikle belirli roller ve davranış kalıpları ile tasvir edilmekte ve bu tasvirler bazı stereotipleri destekleyebilmektedir. Örneğin, baba karakterleri otoriter bir figür olarak sunulurken, anne karakterleri daha sevecen ve koruyucu bir rol üstlenmektedir. Toplumun dinamikleri değiştikçe, farklı kültürlerin ve değerlerin çizgi film içeriklerine yansıtıldığı görülmektedir.

Özellikle Türkiye’de milli duygulara ve değerlere yönelik yayın yapan kamusal çocuk kanalı TRT Çocuk, çocukların milli değerler ve kültürlerine bağlı bireyler olarak yetiştirilmesini hedeflemektedir. Bu çerçevede, tez konusunu, Türkiye’de yayın yapan

TRT Çocuk kanalında sunulan çizgi filmlerdeki aile yapılarının temsili ve bu temsillerin Türk aile yapısıyla karşılaştırılması oluşturmaktadır.

3.2. Tezin Amacı ve Önemi

Çocukların kişiliğinin ve karakterinin oluşmasında etkili olan figürler tartışmasız ebeveynleridir. Çocuklar ilk olarak anne ve babasını kendine rol model almaktadır. Çocukların ebeveynleri ile olan ilişkisi doğrultusunda kişiliği de o yönde gelişmektedir. Yani çocuğun kişilik gelişimi ailede başlamakta ve daha sonra çevresel koşullara bağlı olarak gelişmektedir. Bunun yanı sıra toplumların iletişimi noktasında çığır açan kitle iletişim araçlarından biri olan televizyon, yayına başladığı ilk günden itibaren insanların hayal dünyasını şekillendirmektedir.

Televizyon yayınlarında yer alan pek çok içerik en çok da ekran karşısındaki savunmasız çocukları etkilemektedir. Televizyonun iletilerine çok fazla maruz kalan çocukların hayal dünyaları da televizyonun sunduğu sınırlı içerikler noktasında gelişmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında bu çalışmanın amacı da hemen hemen her çocuğun severek izlediği kitle iletişim araçlarından biri olan televizyondaki program türlerinden biri olan çizgi filmlerdeki aile yapılarının araştırılması noktasındadır.

Bu çalışmada, TRT Çocuk kanalındaki yerli yapım çocuk içeriklerinde kurulan aile yapısının temsiline saptanması amaçlanmaktadır. Bu yapımlarda kurulan aile yapısı Türk örf adet ve gelenekleri noktasında çocuklar için başarılı bir örnek oluştursa da içeriklerde yer alan ütöpik aile yapısı çocukların kendi aileleri ile ilişkilerini sorgulaması noktasında olumsuzluklara yol açabilmektedir. Elde edilen bilimsel veriler, çizgi filmlerde yer alan ütöpik aile yapısı temsiline gerçek hayatla bağdaşmayan yapılarının anlaşılması noktasında önemli bir araçtır.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma kapsamında öncelikle alana dair literatür taraması yapılarak konu ile ilgili kavramsal bilgilere ulaşılmıştır. Araştırmada iletişim alanında sık tercih edilen nicel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniğinden faydalanılmıştır. İçerik analizi *“veriden onun içeriğine ilişkin tekrarlanabilir ve geçerli sonuçlar çıkarmak üzere kullanılan”* bir araştırma tekniğidir (Krippendorff, 2018, s.25). İçerik analizi resmetme

ve temsil, gerçek dünya ile karşılaştırma gibi kullanım amaçlarına göre imkânlar sunmaktadır.

Medya araçlarının olay ya da olguları nasıl yansıttığı konusunda bir temsil, yaşadığımız toplum yapısının medyada nasıl yansıtıldığı ile ilgili olarak da karşılaştırma imkânı sunmasından kaynaklı olarak araştırma için en uygun yöntem olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada, Türkiye’de kamusal çocuk yayıncılığı faaliyeti sürdüren TRT Çocuk ’da yayınlanan Canım Kardeşim, Biz İkimiz, Elif’in Düşleri, Niloya ve Pepepe çizgi filmlerinin 5’er bölümü nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi yönteminin sınıflandırma sistemi ile analiz edilmektedir.

3.3.1. İçerik Analizi

İçerik analizi, iletişim alanında yapılan araştırmalarda sık tercih edilen bir metottur. Özellikle medya içeriklerinin çözümlenmesi noktasında avantaj sağlamaktadır. İncelenen medya içeriklerine dair görüntü, kelime vb. üzerinde detaylı çözümleme yapılabilmektedir. Janis (1949, s. 425) içerik analizinin; *“işaretlerin sınıflanması ve bu işaretlerin hangi yargıları içerdiğini ortaya koymak için, açıkça formüle edilmiş kurallar ışığında, araştırmacının ortaya koyduğu yargıların bilimsel rapor olarak değerlendirilmesini sağladığını”* ifade etmektedir. Stone ve arkadaşları (1966, s.213), içerik analizini, *“metin içinde tanımlanan belirli karakterlerden sistematik ve tarafsız sonuçlar çıkarmak için kullanılan bir araştırma tekniği”* olarak tanımlamıştır.

Berelson’a (1952, s. 17) göre ise içerik analizi, *“iletişimin sunulan içeriğinin tarafsız, sistematik ve niceliksel tanımı”* şeklindedir. İçerik analizi, *“metinden çıkarılan geçerli yorumların bir dizi işlem sonucu ortaya konulduğu bir araştırma tekniğidir. Bu yorumlar, mesajın göndereni, mesajın kendisi ve mesajın alıcısı hakkındadır”* (Weber, 1989 s.5). İçerik analizine yönelik yapılan farklı tanımlar değerlendirildiğinde özellikle öne çıkan nokta içerik analizinin tarafsız ve sistematik olduğu yönündeki görüş birliğidir.

Yıldırım (2015, s. 19), içerik analizinin temelini oluşturan üç yaklaşımdan söz etmektedir. Buna göre birinci yaklaşımda; metnin özündeki içerik, ikinci yaklaşımda, metnin kaynağının bir özelliği ve üçüncü yaklaşımda ise; belirli bağlamla ilişkili bir metin analizi sürecinde ortaya çıkan tanımlamalar temel alınmaktadır.

3.3.2. Sınıflandırma Sistemi

İçerik analizi araştırmaya uygulanırken bir sınıflandırma ya da kategori sistemi oluşturulması verilerin çözümlenmesini kolaylaştırmaktadır. Bu bakımdan sınıflandırma için iki biçimde yapılabilmektedir. Birincisi, araştırma yapılan konuyla ilgili önceden hazırlanan ve herkes tarafından kullanılabilir olan kalıp kategorilerin kullanılması, ikincisi ise araştırmanın içerdiği kuramsal çerçevesine, araştırmanın hipotezleri ve araştırma sorularına göre oluşturulan yeni kategoriler ile yapılmasıdır (Yıldırım, 2015, s. 138).

Sınıflandırma sistemi üç değişken çerçevesinde temellendirilmektedir. Bu üç değişken ise kontrol değişkenleri, biçimsel değişkenler ve içerik değişkenleridir. Kontrol değişkenler, bütün araştırma birimleri için doldurulan değişkenlerdir. Biçimsel değişkenler, içeriğin daha çok aktarılış biçimlerini ele almaktadır. İçerik değişkenleri ise analiz edilecek verilerin, eylemlerin kaynağının, yer alan olayların ve değerlendirmelerin yer aldığı değişken grubunu temsil etmektedir (Gökçe, 2006, s. 102-103).

Araştırmada kontrol değişkenini incelenen çizgi filmler, biçimsel değişkenleri çizgi filmlerin süre, yapımcı bilgisi vb. biçimini temel alan değişkenler, içerik değişkenlerini ise çizgi filmlerde yer alan olaylar, aile yapıları ve özellikleri, aile içi ilişkiler gibi içerikleri ayırtıran değişkenler oluşturmaktadır.

Kontrol Değişkenleri

- 1. Değişken:** İncelenen çizgi filmler

Biçimsel Değişkenler

- 2. Değişken:** Çizgi filmlerin süresi
- 3. Değişken:** Çizgi filmlerin yapımcı bilgileri

İçerik Değişkenleri

- 4. Değişken:** Çizgi filmlerin içeriği
- 5. Değişken:** Çizgi filmlerde müzik ve ses tasarımı
- 6. Değişken:** Çizgi filmlerdeki karakterler
- 7. Değişken:** Çizgi filmlerdeki yaşam yeri
- 8. Değişken:** Çizgi filmlerdeki aile yapısı

- 9. Değişken:** Çizgi filmlerdeki ebeveynlerin davranış ve tutumları
- 10. Değişken:** Çizgi filmlerdeki cinsiyet ve roller
- 11. Değişken:** Çizgi filmlerdeki ebeveynlerin meslekleri
- 12. Değişken:** Çizgi filmlerde verilen değerler

3.3.3. Kodlama Cetveli

İçerik analizinde kodlama cetveli, değişkenlere ve kategorilere göre oluşturulmaktadır. Yapılan kodlamalardan hareketle de araştırmanın değerlendirilmesi yapılarak sonuca ulaşılmaktadır. Neuman'a göre (2006, s. 468), kodlama sistemi; içerikte yer alan bilgileri sistematik bir şekilde gözlemlene ve kaydetme biçimleriyle ilgili bir dizi kurallar bütünüdür.

Kodlama cetveli oluştururken, araştırmanın amacına uygun bir şekilde olmasına özen gösterilmelidir. İçerik çözümlemesinin güvenilirliği de yine kodlama işlemine bağlı gerçekleşmektedir. Bu nedenle araştırmanın nesnellğine yönelik şaibe olmaması adına farklı kodlayıcılar tarafından bağımsız olarak aynı metnin kodlanması ve tutarlılık elde edilmesi gerekmektedir (Neuman, 2006, s. 473). Bu bağlamda TRT Çocuk'ta yayınlanan ve popüler olan çizgi filmlerdeki aile temsili nasıl kurulduğunu içerik analizi tekniği ile çözümlemek adına yapılan kodlama cetveli şu şekildedir:

1. İncelenen Çizgi Filmler: İncelenen çizgi filmlere dair kodlama şu şekilde yapılmıştır

Canım Kardeşim	
Biz İkimiz	
Elif'in Düşleri	
Niloya	
Pepee	

1. Çizgi filmlerin Süresi: Çizgi filmlerde aile temsili bağlamında analiz yapılırken her çizgi filmin YouTube üzerinden 1 milyondan fazla izlenme alan 5'er bölümü 10'ar dakikadan toplam 25 bölüm 250 dakika olarak incelenmiştir.

2. **Çizgi Filmlerin Yapımcı Bilgileri:** Çizgi filmlerin kimler tarafından hazırlandığına dair şu şekilde bir kodlama oluşturulmuştur.

Birey	☐
Kurum	☐

3. **Çizgi Filmlerin İçeriği:** Canım Kardeşim, Biz İkimiz, Elif'in Düşleri, Niloya ve Pepee çizgi filmlerinin ana teması ve hikayelerin gelişimi saptanmıştır. Amaç, aileyi temel alarak ilerleyen ya da maceraları ön planda tutan çizgi filmlerde ailenin nasıl nitelendirildiğinin ölçülmesidir.

4. **Çizgi Filmlerde Müzik ve Ses Tasarımı:** İncelenen çizgi filmlerde müzik ve ses tasarımına dair verileri saptamak amacıyla yapılan kodlama şu şekildedir

Karakter Seslendirmesi	☐
Çocuk Şarkıları	☐

5. **Çizgi Filmlerdeki Karakterler:** Çizgi filmlerde yer alan ve aile içinde yer alan karakterlere yönelik şu şekilde bir kodlama oluşturulmuştur.

Anne	☐
Baba	☐
Büyükanne	☐
Büyükbaba	☐
Kardeş	☐
Evcil Hayvan	☐
Diğer	☐

6. **Çizgi Filmlerdeki Yaşam Yeri:** İncelenen çizgi filmlerde olayların geçtiği yerlerin coğrafi bilgisine dair şu şekilde bir kodlama yapılmıştır.

Kent Yaşamı	☐
Köy Yaşamı	☐

7. **Çizgi Filmlerde Yer Alan Aile Yapısı:** Çizgi filmlerdeki aile temsilinin analiz edilmesine yönelik aile yapısına yönelik şu şekilde bir kodlama oluşturulmuştur

Geniş Aile	☐
Çekirdek Aile	☐

8. Aile Tutum ve Davranışları: Çizgi filmlerde temsil edilen ütöpik aile yapısının ölçümlemesine yönelik aile bireylerinin tutum ve davranışlarına yönelik şu şekilde bir kodlama oluşturulmuştur

Otoriter Tutum	☐
Demokratik Tutum	☐
Koruyucu Tutum	☐
İlgisiz Tutum	☐
Aşırı Hoşgörölü Tutum	☐

9. Çizgi Filmlerdeki Cinsiyet ve Rollerin Konumlandırılması: Çizgi filmlerde yer alan cinsiyet dağılımı ve rollerin konumlandırılmasına yönelik toplumsal cinsiyet eşitliğinin ölçümlemesi amaçlanmaktadır.

10. Çizgi Filmlerdeki Ebeveynlerin Meslekleri: İncelenen çizgi filmlerde anne ve babanın mesleklerine dair şu şekilde bir kodlama yapılmıştır.

Anne Çalışıyor	☐
Baba Çalışıyor	☐
Ebeveynlerin İkisi Çalışıyor	☐

11. Çizgi Filmlerde Yer Verilen Değerler: Çizgi filmlerde yer alan aile yapısı ve kültüre yönelik değerlerin aktarımı konusunda şu şekilde bir kodlama oluşturulmuştur.

Adalet	☐
Dostluk	☐
Dürüstlük	☐
Öz Denetim	☐
Sabır	☐
Saygı	☐

Sevgi	
Sorumluluk	
Vatanseverlik	
Yardımseverlik	

İçerik analizi tekniği sınıflandırma sistemi kullanılarak, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Canım Kardeşim, Biz İkimiz, Elif'in Düşleri, Niloya ve Pepee çizgi filmlerinde yer alan aile yapısı ile ilgili veriler analiz edilmiştir. Çizgi filmlerde yer alan aile yapıları, toplumsal roller ve sosyal ilişkiler araştırılarak bulgu ve sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmaya dair sorular ise şu şekilde oluşturulmuştur:

3.4. Araştırma Soruları

AS₁: Yerli yapım çizgi filmlerde aileler nasıl temsil ediliyor?

AS₂: İncelenen çizgi filmlerde, aile yapıları hangi aile modeline göre sunuluyor?

AS₃: Çizgi filmlerdeki aile yapıları ve sosyal ilişkiler nasıl işleniyor?

AS₄: Çizgi filmlerde gösterilen toplumsal roller hangi aile yapısına göre sunuluyor?

AS₅: Çizgi filmlerde sunulan aile yapıları gerçek hayatla örtüşüyor mu?

3.5. Bulguların Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırmanın uygulama kısmında ilk olarak Canım Kardeşim, Biz İkimiz, Elif'in Düşleri, Niloya ve Pepee çizgi filmlerinin en çok izlenen beşer bölümü Youtube üzerinden belirlenmiş; sıra, süre, konu ve karakterlerine dair tablolar oluşturulmuştur. İncelenen çizgi filmlere ait bölümlerin içerik analizine tabi tutulmasıyla birlikte şu verilere ulaşılmıştır:

Tablo 3.1. İncelenen Çizgi Filmler ve Yapımcı Bilgileri

Çizgi Filmler	Yapımcı	İncelenen Bölüm Sayısı
Canım Kardeşim	Murat Kürüz	5
Biz İkimiz	Salih Kurt- Kerem Tülün	5
Elif'in Düşleri	İsa Doğmuş	5
Niloya	Ömer Özdemir	5
Pepee	Ayşe Şule Kıracı	5

3.5.1. Canım Kardeşim Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

Canım Kardeşim çizgi filminin incelenmesinde Youtube üzerinde en fazla izlenme sayısına ulaşmış beş bölüm aşağıdaki tabloda belirtilmiş ve analiz edilmek üzere incelenmiştir. Çizgi filmde anne Lale, baba Galip, abla Müge, kız kardeş Mine, kedileri Mıncır ve daha sonra aileye gelen en küçük kardeş Mete'dir. Canım Kardeşim çizgi filmi Müge ve Mine kardeşlerin maceralarını konu alan bir çizgi filmidir. İncelenen bölümlerde anne Lale ve baba Galip'in her ikisi de çalışmaktadır. İncelenen bölümlerde herhangi bir aile büyüğüne rastlanılmamaktadır.

Tablo 3.2. Canım Kardeşim Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri

İncelenen Bölüm	İzlenme Sayısı	Süre Bilgisi
Hayat Bilgisayar Oyunu Olsa	7.1Mn	10 dk 49 sn
Canım Kuzenim Onur	3.5Mn	9 dk 36 sn
Arkadaşım Kardan Adam	3.5Mn	9 dk 41 sn
Arkadaşım Minik	3.5Mn	10 dk 14 sn
Aramıza Hoş geldin	3.2Mn	12 dk 21 sn

3.5.1.1. Hayat Bilgisayar Oyunu Olsa

Masaüstü bir bilgisayarda oyun oynayan Müge, kardeşi Mine'nin "artık ben oynayacağım hep sen oynadın" söylemleri ile ufak bir tartışma yaşar. O sırada odaya gelen anneleri Lale, saklambaç oyunu gibi bilgisayar oyununu da kardeşlerin birlikte oynayabileceğini ifade ederek krizi çözer. Mine ve Müge birlikte oynadıkları manken giydirme oyunundaki mankenin kıyafetlerine, kıyafetlerin renklerine, saçına vb. özelliklerine beraber karar vererek ilerler. Mine ufak hayalleriyle evlerini bir kale olarak inşa eder, annesini sultan babasını padişah gibi giydirir. Biraz zaman sonra anneleri birazdan babaları Galip Bey'in eve geleceğini ve yemek yiyeceklerini bildirir. Kız kardeşler birazdan geleceklerini söyleyip oynamaya devam ederler.

Babanın eve gelmesiyle anne ve baba çocukların odasına gider ve onlara seslendiklerini yemeğe gelmeleri gerektiğini ifade etseler de çocuklar oyuna dalmıştır ve anne babalarının sözlerini duymamaktadır. Anne Lale baba Galip'e fişi çekme önerisinde bulunur ancak babanın daha iyi bir fikri olduğunu söylemesi üzerine gidip şalteri

kapatıp açarlar. Elektriğin gittiğini düşünen ve en heyecanlı yeri olduğunu düşünen Mine ve Müge acıkmış olduklarını ve parmaklarının ağrıdığını fark edip yemek yedikten sonra devam etmeye karar vererek anne ve babalarının yanına giderler. Gittiklerinde anne ve babanın yaşlandıklarını görürler ve tanımazlar.

Anne Lale ve baba Galip, kızları Mine ve Müge'nin çok uzun yıllardır bilgisayar başında oldukları için kendilerinin yaşlandığını, çocukların artık okula gitmediği için okulların kapandığını, çocukların artık okumadıkları için masal kitaplarının yazılmadığını, kedileri Mıncır'ın da kızların kendisiyle oynamadıkları için evi terk ettiğini söyler. Bu duruma çok üzülen kızlar bir daha bilgisayar oyunu oynamayacaklarını söyler. Anne ve baba taktıları perukları çıkarıp onlara iyi bir ders vermek için oyun oynadıklarını söyler. Bilgisayarla oyun oynamaya devam edebileceklerini ancak her şeyin ölçüsünde olması gerektiği mesajıyla bölüm kapanır.

3.5.1.2. Canım Kuzenim Onur

Kız kardeşler Mine ve Müge anneleri ve küçük kardeşleri Mete ile evlerinin bahçesinde kuzenleri Onur'un gelmesini bekler. Beklerken Mine ablası Müge'ye Onur ile oynayabilecekleri oyunları sorar sek sek oynayabileceklerini ifade eder. Abla Müge erkek çocuklarının top oynamaktan daha çok hoşlanacağını belirtir. O sırada babaları Galip, arabayla birlikte evin önüne yaklaşır ve kızlara kuzenleri Onur'u takdim eder.

Onur, arabadan iner inmez şapkasının üzerine kendi icadı olan şemsiyesini açar. Onur teknolojik aletlerle ve tamir etme işiyle yakından ilgili bir çocuktur. Anne Lale yemek yemek için içeri davet eder. Yemeği fırına süreceksen Onur sıradan olan fırını tamir edip çok daha hızlı sürede istenilen yemekleri pişiren bir fırın haline getireceğini söyler ve bu girişim başarısız sonuçlanarak anne Lale'nin lahmacun sipariş etmesiyle devam eder. Mine ve Müge kuzenleri Onur'a oynaması için bir araba verirler ancak Onur buarabayı kendi kendine giden bir araba haline getirmek istediğini ifade eder. Onur'un tamirinden sonra araba bir müddet kendi ilerler ancak en sonunda kaykaydan düşerek parçalanır ve yine Onur'un başarısızlığıyla sonuçlanır.

Anne Lale yemeklerin geldiğini söyler ve yemek yemeye içeri geçerler. Yemekten sonra biraz televizyon izlemek isteyen baba Galip kumandayı eline aldığı anda Onur televizyonda belgesel kanallarının hepsinin mevcut olup olmadığını sorar, amcası ise

hepsinin olmadığını ifade eder. Onur hemen bir tamirle bunun mümkün olabileceğini söyler, kanalları televizyona tanımlar ancak kısa sürede televizyondan dumanlar yükselir. Yine başarısızlıkla sonuçlanan bir girişim yaşanmıştır.

Kızlar ve Onur bahçeye çıkarlar ve Onur amcasını kızdırdığını düşünür. Kızlar ise babalarının kolay kolay kızmayan anlayışlı bir baba olduğunu ifade eder. Yine de amcasını üzdüğünü düşünen Onur, yolda gelirken arabanın bir sıkıntısı olduğunu eğer arabayı tamir ederse amcasının gönlünü alabileceğini söyler ve işe koyulur. Baba Galip arabayı çalıştırır ve araba bozulur. Bu girişimi de başarısız sonuçlanan Onur'a yengesi Lale'den kendisinin çok zeki ve yetenekli bir çocuk olduğu ve ilerde bir bilim insanı olacağı telkin edilir. Ama bu süreçte elektrikli ve teknolojik aletleri tamir etmek yerine bahçeye bir sallanan at, kayak, korkuluk isteklerini iletirler. Galip Bey de yeğenine bu işler için atölyesini kullanabileceğini ifade eder.

3.5.1.3. Arkadaşım Kardan Adam

Mine sabah uyandığında kar yağdığını görür ve heyecanla ailesinin yanına koşar. O sırada kahvaltı için babası ve ablası Müge masadadır. Anne ayakta yumurtaları servis ederken korkar ve yumurtalar elinden fırlar. Mine hemen dışarı çıkıp oynamak istediğini söyler. Annesi önce kahvaltı yapması gerektiğini sonra çıkabileceğini ifade eder. Mine geçen seneki gibi yine hemen karların eriyebileceğini ifade edince babası Mine'yi haklı bulur ve hızlıca kahvaltı yapıp dışarı çıkmaları gerektiğini söyler.

Çok hızlı bir şekilde kahvaltı yapan baba Galip, abla Müge ve kız kardeş Mine evcil kedileri Mıncır eşliğinde dışarı çıkar. Anne havanın soğuk olduğunu ve üşümemeleri için dikkat etmelerini tembihler. Baba tüm kar tanelerinin insanlar gibi birbirinden farklı olduğu mesajı verir ve kardan adam yapmaya başlarlar. Mine kardan adamın dışarda üşüyüp üşümeyeceğini sorar babası kardan adam olduğu için üşümeyeceğini söyler.

Akşam olmuş Mine, Müge ve Galip battaniye altında titrerken görünürler. Anne nane limon hazırlamış onlara servis eder. Mine kardan adamında dışarıda üşüdüğünü yalnız kaldığını ve eve almak istediğini söyler. Babası asıl bu havada üşüyen başkaları olduğunu, sokak köpekleri ve kedileri, kuşlar, sincaplar, köstebekler olduğunu ifade ederken Mine tüm hayvanları evlerine davet ettiklerini hayal eder. Anne Lale nane limonları hemen içmelerini ve saatin geç olduğunu yarın sabah işe gideceklerini bildirir.

Sabah olmuş anne ve baba işe gitmek için hazırlanmış kızlar içinde kahvaltı anne tarafından hazırlanmış. Anne eve gelene kadar Mine'yi ablası Müge'ye emanet eder ve kendileri gelene kadar asla dışarı çıkmamaları gerektiğini tembihler. Müge uyuyup kalınca Mine'nin canı sıkılmış ve kedileri Mıncır ile bahçeye çıkıp kardan adamın yanına kardan anne, kardan çocuk ve kardan kedi yapmış dolayısıyla kardan adama bir aile vermektedir. Yollar kapalı olduğu için geri dönen anne ve baba tam bu sırada bahçeye gelirler ve Mine'nin yapmış olduğu kardan aileyi gülerek karşılar.

3.5.1.4. Arkadaşım Minik

Mine ve Müge parkta tahterevallide oynarlarken anneleri bankta küçük kardeşleri Mete ile dergi okumaktadır. O sırada tek başına dolaşan bir midilli ağaçtan düşen kedi Mıncır'ı sırtlar ve bir müddet parkta sırtında gezdirir. Peşlerinden koşan Mine ve Müge nihayet midilli durduğunda yanına giderler. Midilli Mine'nin elindeki şekeri yer ve arkadaş olurlar. Midilliyi annelerinin yanına götürən kardeşlerden Mine bu bebek atı eve götürmek istediğini ona evde bakmak istediğini söyler. Annesi onun bir midilli olduğunu, diğerleri gibi yetişkin bir at olduğunu, buralarda bir yerde sahibinin olabileceğini söyler ve isteklerini geri çevirir.

Babalarının birazdan evde olacağını, artık eve dönmeleri gerektiğini söyleyen anne Lale, onu eve götürmelerinin mümkün olmadığını ve ısrar etmemeleri gerektiğini ifade eder. Minik adını verdikleri Midilli ile vedalaşan kızlar annelerinin peşi sıra eve doğru yola koyulurlar. Yolda Minik'in kendileri ile gelse ne kadar güzel olacağını, her gün onunla gezebileceklerini, okula bile gidip gelebileceklerini, ona her gün şeker vereceklerini, zaten büyük bir bahçeleri olduğu için bahçede Minik'in güzel vakit geçirebileceğini, bahçedeki otlarla da beslenebileceğini söyler dururlar. O sırada Minik, Müge ve Mine'yi takip ederek onlarla eve kadar gelir.

Akılları Minik'de kalan kardeşler eve girdiklerinde kapıyı kapatmayı unuturlar. Açık kapıdan içeri giren Minik salonun ortasında beklemektedir. O sırada açık bırakılan kapıdan içeri giren baba Galip kapıyı neden açık bıraktıklarını sorgularken salonun ortasındaki Midilli ile selamlaşır. Sonra birden Lale ve çocuklara seslenir.

Bahçede baba Galip telefonla konuşur ve Minik'in bir at çiftliğinden kaçtığını ve birazdan gelip onu alacaklarını bildirir. Mine ve Müge Minik'in kendileri ile kalmak

istediğini onlarla eve kadar gelmesinin nedeninin bul olduğunu ifade etseler de baba Galip kalmak istese bile onun bir evi var der. Ama çocukları mutlu edecek bir fikri olduğunu söyler. Kızlarını at çiftliğine götürmeyi teklif eder böylece hem at binmeyi öğrenir hem de midilliye görebilirler. Bu fikre çok mutlu olan kardeşler ailecek at çiftliğine giderler.

Mine, midillinin üzerinde babasının kontrolünde at binme için gerekli kıyafetleri giymiş bir biçimde gezintiye çıkarlar. Mine daha hızlı gitmek istediğini söylese de baba Galip bunun şimdilik mümkün olmayacağını öğrenmesi gereken daha çok şey olduğunu ve sabırlı olması gerektiğini ifade eder. Bu sırada anne Lale, abla Müge ve kedi Mıncır onları çitlerin arkasından izler. Baba Galip at binme sıranın Müge'ye geldiğini söyler. Kedi Mıncır'ın evde bir midilli ile yaşamak istemediğini, midillinin kendi yemeklerini yiyebileceğini ve bu durumu da hiç istemediğini dolayısıyla Galip Bey'in en doğru kararı verdiğini, o evin kedisi olarak çok istiyorlarsa kızların kendisi ile oynayabileceğini kızları sırtlarına alamasa da pek çok oyun oynayabileceğini ifade ettiği cümleler ile bölüm sona erer.

3.5.1.5. Aramıza Hoş Geldin

Müge ve Mine'nin yeni doğacak kardeşlerini konu alan bu bölümde sahne Mine ve Müge'nin kardeşlerine yazmış oldukları mektupla açılır. Mine ablası Müge'ye yazmasını istediği şeyleri söyler Müge ise kâğıda söylenilenleri yazar. Mine ve Müge mektupta kardeşleri ile bir an önce tanışmak istediklerini, onu çok sevdiklerini, oyun oynamak için sabırsızlıkla beklediklerini dile getirirler. Daha sonra mektubu balona bağlayıp havaya bırakırlar. O sırada anne Lale ve baba Galip kızlara verdikleri görevi sorar. Müge ve Mine'nin görevi kardeşlerine isim bulmaktır ancak onlar isim bulamamıştır.

Mine ve Müge'nin odasında ailecek isim fikirleri üretmeye başlarlar. Anne Lale kendi isimleri gibi kafiyeli isim bulunmasını ister. O sırada baba Galip, bir isim fikri bulunduğunu ifade eder. Bulduğu isim Mete'dir. Mete'nin ne anlama geldiğini soran kızlarına Büyük Hun İmparatoru'nun adı olduğunu söyler. Hep birlikte alkışlarlar.

Galip doğum için ve çocuk için çok heyecanlı ve ilgili bir babadır tüm gerekli eşyaları kontrol eder ve öyle yatar. Bir süre sonra aile bireyleri Galip Bey'in bebeğin geldiğini

bildiren telaşesine uyanır ve anne baba çocukları Burcu ablaya emanet ederek hastaneye giderler. Hastaneden dönüşte evde “sizi çok özledik” “aramıza hoş geldin kardeş” “anne seni çok seviyoruz” “kardeşimizi çok seviyoruz” yazıları ve balonlarla donatılmış eve girdiklerinde çok duygulanırlar. O sırada Mine’nin hayalinde Müge ve Mıncır eşliğinde hoş geldin anne, hoş geldin kardeş deyip Atabarı şarkısıyla dans ederek kardeşlerinin gelişini kutlarlar.

3.5.2. Biz İkimiz Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

Biz İkimiz çizgi filminin incelenmesinde Youtube üzerinde en fazla izlenme sayısına ulaşmış beş bölüm aşağıdaki tabloda belirtilmiş ve analiz edilmek üzere incelenmiştir. Arda ve Ceren kardeşler, ikiz kardeşler olmaları nedeniyle birbirlerine isimleriyle hitap eder. Fiziksel olarak aynı özellikleri göstermekte ve aynı kot tulumları giymektedirler. Hayalperest ve maceracı kardeşlerin hikayesini konu alan çizgi filmin incelenen bölümlerinde, annenin hep çocuklarla evde vakit geçirmesi nedeniyle ev hanımı olduğu, babanın akşamları eve gelmesiyle evde tek çalışan kişi olduğu düşünülmektedir. İncelenen bölümlerde yer alan bir diğer karakterde çocukların anneanneleridir. Çoğunlukla çocuklarla oyun oynamayı ve onlara bir şeyler öğretmeyi seven bir karakter olarak temsil edildiği görülmektedir. Ancak anneannede zaman zaman ziyaretlerine gelmekte, onlarla aynı evi paylaşmamaktadır.

Tablo 3.3. Biz İkimiz Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri

İncelenen Bölüm	İzlenme Sayısı	Süre Bilgisi
Hayvanat Bahçesi	5.9Mn	10 dk 52 sn
Yaz	5.6Mn	9 dk 12 sn
Mutlu Diş	2.3Mn	9 dk 13 sn
Sek Sek	1.8Mn	10 dk 11 sn
Bulut	1.2Mn	10 dk 34 sn

3.5.2.1. Hayvanat Bahçesi

Arda bahçede arabalarıyla Ceren ise hulahop ile oynarken toprağın altında yaşayan bir hayvanla karşılaşırlar. O sırada yanlarına gelen anneanneleri çocukların bahçeyi kazıp kazmadığını sorar. Ceren kendilerinin değil toprağın altında hareket eden bir hayvanın

bunu yaptığını açıklar. O sırada anneanne bunun bir yavru köstebek olduğunu ifade eder. Arda köstebeğin toprağın altında nasıl yaşayabildiğini sorar ve anneanne Arda'nın merakını toprağın altında tünel kazarak yollarını bulabileceğini ifade ederek açıklar. Ancak bu köstebek yolunu kaybetmiş bir köstebektir.

Ceren hiç böyle çeşit bir hayvanı tanımadığını söyler ve anneanne daha çok çeşitli hayvanların olduğunu bunun içinde torunları alıp hayvanat bahçesine götüreceğini söyler. Baba ise onlar evde değilken bahçeyi düzenleyeceğini ifade eder. Anneannelerinin elini tutan çocuklar hayvanat bahçesine doğru yola koyulur.

Hayvanat bahçesinde ilk olarak papağanla karşılaşan çocuklar, bu kuşun her söyleneni tekrar etme özelliğine sahip olduğunu öğrenirler. Sonraki durakta fille karşılaşır ve Arda fillerin resimlerdeki kadar büyük olmadığını neredeyse aynı boyda olduğunu iddia eder ancak gördüğü yavru fildir. Büyük fili görünce anneannesinin arkasına kaçar anneanesi ise zarar vermeyeceklerini korkmasına gerek olmadığını ifade eder. Bir sonraki durak maymunlar olur, anneanne maymunların en sevdiği yiyeceğin muz olduğu bilgisini verir. O sırada görevlilerden biri maymunların bulunduğu bölmeye girerken açık kapıdan bir maymun dışarı kaçar. Yakalamak ve geri kafesine koymak için görevliler atağa geçerler.

Anneanne birazda suda yaşayan hayvanları görmek isteyip istemeyeceklerini sorar ve sonraki durakta tanıştıkları hayvan bir ahtapotdur. Kendisinin sadece iki kolu olduğunu söyleyen Arda Ceren'i de çağırır ve ahtapot gibi kollarını birlikte sallayarak bir oyun oynarlar. O sırada maymunun bulunduğunu öğrenen çocuklar anneannelerinden bakmak için izin isterler. Görevlilerin ikna etmeye çalıştığı maymun bir ağaca tırmanmıştır ve Ceren cebinden çıkardığı muz ile maymunun ağaçtan inmesini sağlamaktadır. Görevliler Ceren'e teşekkür ederler. Sonrasında bir şarkı yer alır:

“Hayvanların içinde gezdik dolaştık neşeyle, sudaki balıklar, şakacı maymunlar, bizle arkadaş oldular. Hayvanların içinde çok eğlendik birlikte, sudaki balıklar, şakacı maymunlar, bizle arkadaş oldular”. (08'01"-09'10").

Kafesine yerleşen maymunu izlerken Arda birlikte sanki çok mutlu olduklarını ifade edince anneanne tıpkı insanlar gibi hayvanlarında kalbi olduğunu, onları seversen onlar

tarafından da sevileceğini söyler. O sırada yavru fil Arda ve Ceren’e fıstık fırlatır. Çocuklar yavru fülle fotoğraf çekildikten sonra bölüm biter.

3.5.2.2. Yaz

İncelenen bölüm, arabayla seyahat eden aile bireylerinin hep birlikte söylediği “Güneş açınca, yaz gelince, denize girince eğleniyoruz” şeklindeki şarkıyla başlar. Arabada baba arabayı kullanırken anne yan tarafında, çocuklar Arda ve Ceren arka koltukta oturarak seyahat etmektedir. Aile bireylerinin her birinin emniyet kemerlerinin takılı olduğu dikkat çekmektedir. Arda ve Ceren yaz mevsimini çok sevdiklerini, denize girip balıklarla yüzdüklerini, kumdan kaleler yaptıklarını ifade eder.

Denize ulaştıklarında girmek için sabırsızlandıklarını ifade eden Arda ve Ceren anneleri tarafından uyarılarak anne ve babalarından habersiz denize girmemeleri gerektiği söylenir ve çocuklar bu isteği onaylar. İleri bir yere gitmek için babasından izin isteyen Ceren’in peşi sıra tüm aile bireyleri koşarken sona kalan dona kalır oyununu oynarlar ve baba dona kalır. Baba kendini kimin çözeceğini sorduğunda ise anne yarışı bitirenlerin Arda ve Ceren olduğu için bu hakka onların sahip olduğunu söyler. Sıcakta durmanın zor olduğunu dile getiren babanın isteğine kayıtsız kalamayan çocuklar babalarını çözerler.

Anne ve baba şemsiyeleri ve havlularını ortak bir şekilde hazırlarken Arda ve Ceren geçen sene yaptıkları kumdan kalenin kaybolmasına üzürlüler ancak babaları üzülmemelerini şimdi daha büyüğü ve güzelini yapabileceklerini söyler. Bunun üzerine kumdan kalelerini tamamlayan çocuklar anneleri tarafından denize çağrılır. Babaları ise denize girmek isteyip istemediklerini sorar, çocuklar deniz gözlüklerini takarak denize girer.

“Masmavi bir deniz, yaz gelince gireriz. Hep birlikte oynayarak güle oynaya eğleniriz, güle oynaya eğleniriz. Plajda kalemiz kumdan, midyeler çıkar sudan. Kaçarız biz dalgadan yaz gelince eğleniriz, yaz gelince eğleniriz” (03’38’’-05’09’’). Şarkı boyunca ailenin birlikte deniz topu, frizbi gibi oyunlar oynadığı Arda ve Ceren’in deniz gözlükleriyle balıkları ve sualtı yaşamını keşfetti sahneler tanık oluruz.

Denizden çıkan çocuklar kumdan kalelerinin yine bozulduğunu görünce üzürlüler. Babaları bu durumun sebebini su yüzünden olduğunu ifade eder. O sırada anne

yiyecekleri hazırlamış ve aile bireylerine yemek zamanı olduğunu belirterek yemeğe davet etmektedir. Hep birlikte yemek yerlerken baba çocuklara birer kâğıt vererek kâğıttan gemi yapmayı öğretir. Arda renkli kağıtlardan renk renk bir sürü gemi yapabileceğini ifade ederken Ceren bozulan kumdan kalelerini nasıl onaracaklarını sorar.

Arda o sırada annesinin elinde plastik torbayı görünce poşetten yardım alabileceklerini, poşetin suyun geçmesine izin vermeyeceğini belirtmesi üzerine annelerinden poşeti ister ve kumdan kaleye geçirirler. Kovayla denizden su getiren Arda suyu kaleye boşaltınca kale yine erir. Arda ve Ceren'in yanına gelen baba kumdan kale yapmayı seven çocuklarına eğer bozulmayan bir kale yaparlarsa bir daha kale yapmalarına gerek kalmayacağı dolayısıyla kale yapmaktan aldıkları keyfi bir daha alamayacaklarını açıklar. Arda ve Ceren babalarını haklı bulurlar.

Yaptıkları kâğıt gemiyi suya bırakan Arda'ya Ceren gemisinin ıslanabileceğini söyleyince Arda gemi yapmaktan da keyif aldığını yine yapabileceğini söyler ve babasından onay bekler. Anneleri o sırada artık gitme vakitlerinin geldiğini ifade eder ve yine sona kalan dona kalsın oyunuyla annelerine doğru koşarlar. Arda, geri dönüşüm kutularına plastik torbayı atmaya da ihmal etmez. Arda, o yaz çok eğlendiklerini söyler, Ceren babalarının kendilerine yapabilmenin sahip olmaktan daha kıymetli olduğunu öğrettiğini ifade eder.

3.5.2.3. Mutlu Diş

Arda ve Ceren kardeşler bahçede oturmuş bir kitaba bakarlar. Kitapta ise bir bilmece yer almaktadır: *“Her sabah her akşam hem kış hem de yaz parlatırım bembeyaz”* bu bilmeceye dair ipucu olarak bir kısmı görünen resmin saç olup olamayacağını düşünen kardeşler eve girerler ve masada yapboz yapan anne babalarına yatmaya gittiklerini bildirirler. Yatağında yine bilmeceyi tekrarlayan Arda, rüyasında kardeşi Ceren ile oynarken bir ses duyar ve bahçelerinde ağlayan bir dişe aittir bu ses. Dişin yanına gidip neden ağladığını sorduklarında çok kötü koktuğunu söyler Ceren. Diş bakımsız, kirli kötü halde bir diş olarak tasvir edilmektedir.

Diş kimsenin yanına gelmediğini, kötü koktuğunu ve başının ağrıdığını söyleyince Ceren birinin günde en az 2 kez dişi fırçalaması gerektiği bilgisini paylaşır. Yıkanmayı

sevmeyen diş için annelerinin banyoyu hazırlayabileceğini onu bir güzel yıkayıp parlatabileceği ısrarı sürdüren kardeşler, diş iikna edemeyince onu orada bırakıp eve girerler. Daha sonra diş için bahçelerinde bir tuzak kurarlar. Üzeri dallarla örtülü bir çukura doğru Ceren diş i kovalarken anne elinde diş macunuyla Arda ve babası ellerinde diş fırçalarıyla beklemektedir.

“Her sabah her akşam hem kış hem de yaz parlattırım bembeyaz” sözünü tekrar eden Arda, babasıyla diş i fırçalarlar, Ceren ise onlara su tutmaktadır. Temizlendikten sonra bembeyaz olan diş i, başının ağrısının da geçtiğine çok mutlu olur. Sabah uyandığında bilmece kitabını alıp Ceren’in yanına koşan Arda bilmeceyi bulduğunu ifade eder. O sırada Ceren’de diş ilerini fırçalamaktadır. Ceren Arda’nın çok zeki olduğunu ifade ederken *“eee kimin ikizi”* (05’51”) şeklinde kendine de pay çıkarır.

Bu arada kardeşler tarafından Rüya ve Düş kavramlarının eş anlamlılar olduğu bilgisi izleyicilerle paylaşılır. Ardından ağaçta uzanan bir sincap bir rüya görmeye başlar ve durumu şu sözcüklerle açıklar: *“Bu çok tatlı bir rüya, iyi ki daldım uykuya. Havalandım bir anda, uçuyorum rüyamda.”* O sırada yanına gelen kuş: *“Ne güzel bir rüya, uçmak mı istedin doyasıya? Sincap: “Bir düşün ortasında ceviz bulabilir miyiz acaba? Yaşasın! Ne güzel bir rüya, keşke her zaman böyle düşler görsem”* (06’40”-07’20”).

“Bu çok tatlı bir rüya, iyi ki daldım uykuya, havalandım bir anda, uçuyorum rüyamda! Bir düşün içindeyim, hem de tam başındayım. Çıkmışım gökyüzüne, göz attım yeryüzüne! Rüyalar, düşler hepsi uykuda. Daha çok isterdim bu güzel duygudan. Göklere yükselip yere baktım da rüyalar düşler hepsi aklımda” (07’22-08’30”). Sözlerini içeren şarkıyla rüyasında sincabın gökyüzünde uçarak cevizler topladığı tasvir edilir. Sincap gözlerini açtığında bunun ne güzel bir düş olduğunu izleyicilerle paylaşır ve bir de temenni sunar: İzleyenlerinde böyle güzel rüyalar görmesi.

3.5.2.4. Sek Sek

Anneleri eşliğinde çocuk parkına gelen Arda ve Ceren kardeşler ilk olarak ne yapacaklarına karar verir ve salıncak binmek için salıncaklara doğru ilerlerler. Anneleri ise orada bulunan banka geçerek rahatça oynayabileceklerini ifade eder ve yanında getirdiği kitabı açıp okumaya başlar. Bir müddet salıncakta sallanan çocukların inmesini ve sıranın kendilerine gelmesini bekleyen Arda ve Ceren kardeşler bugün salıncağa

binemeyeceklerini düşünerek kaydırağa doğru giderler. Kaydırakta da uzun bir sıra olduğunu görünce Arda bugün hiçbir oyuncağa binemeyeceklerini söyler. Anneleri çocuklarının oynamadığını görünce yanlarına gelip ne olduğunu sorar. Çocuklarsa bütün oyuncakların dolu olduğunu söyleyince anneleri çocuklarını çağırır ve başka bir oyun oynayabileceklerini bu oyunun sek sek olduğunu söyler.

Çocuklar sek sek oyunun nasıl bir oyun olduğunu merak eder ve annelerini takip eder. Anne park alanında bulduğu bir taşı alarak oyun oynayacakları alanı çizmeye başlar. Çizdiği alana sayıları da yazan anne, oyunu oynamak için kendilerine küçük bir taş bulmalarını söyler ve ilk kimin oynamak istediğini sorar. Oyunun nasıl oynanacağını bilmediğini ifade eden çocuklara anne oyunu anlatmaya başlar ve oynayarak çocuklarına öğretir.

Arda ve Ceren'in her ikisi de oyuna önce başlamak isteyince anneleri olaya müdahale eder. *“O portakalı soydum, başucuma koydum, duma duma dum. Kırmızı mum. Dolapta pekmez, yiye yiye bitmez, ıkırcık, mıkırcık, ilk sensin apaçık.”* Tekerlemesiyle kimin ilk başlayacağını belirlemiş olur ve çıkan Arda olur. Arda taşı kutucuğun içine atamayınca hakkını kaybeder ve sıra Ceren'e geçer. Ceren taşı kutucuğa atabilir ancak oynarken çizgiye bastığı için yanar ve annesi tarafından bu durum bildirilir, sıra yeniden Arda'ya geçer.

“Birler, ikiler taşım kaçtı üçler, dörtler beşler çizgiye bastı altılar, yediler sekizler... Sayarak oynadım, sekerek oynadım. Taşımı da aldım, baştan başladım. Sayarak oynadım, sekerek oynadım. Taşımı da aldım, baştan başladım” (06'01"- 07'17"). Şarkısı eşliğinde oynamaya devam eden Arda ve Ceren'i parktan fark eden iki çocuk yanlarına gelir ve ne oynadıklarını sorarlar. Sek sek olduğunu söyleyen Arda ve Ceren çocukların oynayabilir miyiz isteklerine olumlu cevap verirlerken önce kendilerine birer taş bulmaları gerektiğini de söylerler. Yanlarına gelen çocukların ikisi de ilk başlamak isteyince Ceren annelerinden öğrendiği tekerlemeyi söyleyerek ilk kişiyi yanlarına gelen kız çocuk olarak belirler.

Yanlarına gelen çocuklardan biri olan erkek çocuk ise dört kişi olduklarını kendine ne zaman sıra geleceğini sorduğunda Arda yeni gelenlerin oynamaya başlayabileceğini kendilerinin de salıncağa binebileceğini önerir. Ceren bu öneriyi bir kereliğine kabul edeceğini çünkü daha çok sek sek oynamak istediğini ifade eder ve Arda tamam

kardeşim der. Salıncağa doğru koşar kardeşler ancak bu seferde başka çocuklar onlardan önce binmiştir. Anneleri yine bir öneriyle yanlarına gelir ve Arda ve Ceren' e bir sek sek daha çizmeyi teklif eder. Bu sefer sek sek çizimini yapmak için Arda annesinden izin ister. Çizimi yamuk olunca en iyisinin yeni gelen çocuklarla annesinin çizdiği sek sekte oynamak olduğunu ifade eden Ceren'in dediği olur ve birlikte oynamaya devam ederler.

Ceren kardeşiyle sek sek sektiklerini, bu oyunun çok eğlenceli olduğunu ifade ederken Arda da diğer çocuklara uygun olan bir yere sek sek oyunu çizerek istedikleri zaman oynayabilecekleri çağrısında bulunur.

3.5.2.5. Bulut

Arda ve Ceren yerde uzanmış çizgi film izlerken birden televizyonun kapanmasıyla televizyonun bozulmuş olabileceğini düşünürler. O sırada yanlarına gelen anneleri elektriklerin gittiğini söyleyince Ceren elektriğin nereye gittiğini sorar. Anneleri elektriğin bir arızadan dolayı kesildiğini, görevlilerin tamir etmesinden sonra yeniden çizgi film izleyebileceklerini söyler. Ceren bu durumda bahçeye çıkmak için annesinden izin ister ve annesi isterlerse kendisinin de katılabileceğini ifade eder ve hep birlikte bahçeye çıkarlar.

Arda topunu ararken Ceren birden bulutlara dikkat eder ve bulutlara bakmalarını söyler. Arda bir bulutu trene, anneleri ise diğer bulutu ağaca benzetir. Ağaca benzeyen buluta uzanır gibi yapan Ceren oradan hayali bir elma koparır gibi yaparak meyvelerinin de çok lezzetli olduğunu söyler. Bu sırada anneleri çocuklara bir fikri olduğunu söyler ve beklemelerini söyler. Az sonra elinde bir örtüyle çocukların yanına dönen anne örtüyü çimlere serer ve çocuklarını yanına çağırır.

Çocuklarla birlikte örtüye uzanarak gökyüzünü izleyen anne başrolde bulutların olduğu bir hikâyeye başlayacağını ve çocuklarında bu hikâyeyi devam ettirmelerini istediğini söyler. “Bir zamanlar şirin mi şirin, küçük mü küçük bir kuş yaşamış. O sırada kuş şeklinde bir bulut belirir. Ceren kuşun çok sevdiği bir ağacı olduğunu eklerken Arda da kuşun en yakın arkadaşının güneş olduğunu ekler. Ceren güneşin buluta benzemediğini dolayısıyla Arda'nın eklediği parçanın sayılmadığını belirtince anne başrolün bulutta

olduğunu ve gökyüzünde gördükleri her şeyi oyuna ekleyebileceklerini böylece hayal gücünü geliştirebileceklerini ifade eder.

Arda tren şeklindeki bulutu görünce tekrar ekler ve kuşun bir gün trenle seyahate çıktığını söyler. İnek şeklinde bir bulut gören Ceren trenle seyahat ederken yolda bir inek gördüklerini söyler. Anne ineği de trene alıp mutlu bir şekilde yola devam ettiğini ifade eder ve birden bulutlar gider akşam olmuştur. O sırada babaları ve anneanneleri gelmiştir. Çocuklar önce babalarına koşar ve sarılır ardından anneannelerine. Anneleriyle harika bir oyun oynadıklarını anlatan çocuklara babaları da eşlik etmek ister ancak çocuklar bulutların gittiğini artık mümkün olmadığını söyler. Arda gece bulutları olsa belki oynamaya devam edebileceklerini söyleyince anneanneleri isterlerse gece bulutları yapabileceklerini söyler ve hep birlikte eve geçerler.

Evde anneanne ayakta masaya oturan çocuklara birer kâğıt birer kalem uzatır ve bulutların yapı olarak neye benzediğini sorar. Arda pamuklara benzediğini söyler ve o sırada anneleri onlar için bir paket pamuk bulduğunu ifade eder. Anneanne çocukların kâğıtlara istediklerini çizebileceklerini söyleyince Arda bir araba Ceren ise yavru bir ayıcık çizer. Anneanne çizdikleri resimleri kesmelerini söyleyince Arda kardeşinin resmini de kesebileceğini söyler ve iki resmi de Arda keser. Birer delik açıp ip geçireceklerini söyleyen anneanne, kızına da yapıştırıcıyı dökmesini söyler. Yapıştırıcı sürülmüş olan kâğıtlara çocuklar kopardıkları pamukları eklerler ve bulutları hazırdır. Arda tekrar yapmak ister ve anneanne istedikleri kadar yapabileceklerini ifade eder. Sonra bir şarkı başlar: *“Bir çiçeğim var buluttan, bir uçağım var pamuktan, bir çiçeğim var buluttan, bir uçağım var pamuktan. Yumuşacık bembeyaz gülümser bana uzaktan, gülümser bana uzaktan”* (07’38”- 08’34”).

Çocuklar yaptıkları çeşitli şekillerdeki pamuktan bulutları anneanneleriyle cama asar ve anneleri ışığı kapatır ve karanlıkta nasıl göründüklerine bakarlar. Ceren anneanesi ve kardeşine ellerine sağlık derken Arda böyle bulut yapmayı kendilerine öğreten anneannelerine teşekkür eder. O sırada elinde kamerayla gelen baba bu anının bir fotoğrafını çekmek ister ve kamerayı ayarlayıp hemen diğerlerinin yanına gider. Aile pozu verirler ve Ceren diğer çocuklara gün doğunca dışarı çıkıp bu oyunu oynayabilecekleri mesajını iletir.

3.5.3. Elif'in Düşleri Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

Elif'in Düşleri çizgi filminin incelenmesinde Youtube üzerinde en fazla izlenme sayısına ulaşmış beş bölüm aşağıdaki tabloda belirtilmiş ve analiz edilmek üzere incelenmiştir. Hayalperest bir çocuk olan Elif, sebzelerle ve meyvelerle konuşarak onları yakından tanıma imkânı bulmaktadır. Çizgi film, meyve sebzelerin faydaları, vitaminleri ve sağlıklı yemekleri öğretmenin yanı sıra aile bireyleri ile ilişkileri konu almaktadır. Elif'in dedesi Salih manavdır ve Elif dedesinin yanında sebze ve meyvelerle hayaller kurarak zaman geçirmektedir. Annesi Sema'nın incelenen bölümlerin her birinde evde olması nedeniyle ev hanımı olduğu düşünülmekte, baba Ahmet'in ise bazı zamanlarda evde bulunmaması nedeniyle ailede tek çalışan kişi olduğu düşünülmektedir. İncelenen bölümlerde yer alan bir diğer karakter Elif'in kuzeni Selim'dir ve Elif ile aynı yaşlarda olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3.4. Elif'in Düşleri Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri

İncelenen Bölüm	İzlenme Sayısı	Süre Bilgisi
Kutuptaki Patlıcan	13Mn	10 dk 07 sn
Okul Üzümlü	10Mn	10 dk 11 sn
Bayram	8.7Mn	11 dk 04 sn
C Vitamini Kaynağı	6.2Mn	10 dk 20 sn
Bisiklet	4.3Mn	10 dk 39 sn

3.5.3.1. Kutuptaki Patlıcan

Meyvelerin sohbeti ile açılan sahnede şeftali sıcak hava ve güneş bir meyve daha ne ister ki diye sorarken Elif dedesinin manavına dedesine yardıma geldiğini söyler. Dede torununun gelişine sevinir ve o sırada bir kamyonetten billboardlara kutuptaki penguenler yazılı bir afiş asılır. Bunu gören Elif, dedesine penguenlerin ne kadar şirin olduğunu kendisinin de bir pengueni olsa ne kadar güzel olacağını küvette beraber yüzebileceklerini ifade eder. Dedesi ise banyonun penguenlere sıcak gelebileceğini onların kutupta yaşadıklarını söyler. Elif dedesini haklı bulur ancak küveti buzla doldurursa yüzebileceklerini söyler, dede gülererek karşılık verir. Elif dedesini çok sevdiğini söyler ve manavdaki patlıcanların ne kadar şirin olduğunu, kanatları olsa

neredeyse bir penguene benzeyeceğini söyler. Patlıcan penguenlere benzediklerini doğrular ancak bir şeylerin eksik olduğunu söyler eksik olan şey bir gagadır. Elif gagaya benzer bir obje takıp şimdi oldu der. Elif'in düşünde patlıcanların söylediği bir şarkı başlar:

“Patlıcanım, faydalı da doyum olmaz tadıma. Vitaminim boldur benim, dolu doludur kalsiyumum. A, B, C, A, B, C vitamin bende. Ayrıca çokça bulunur, kalsiyum, demir, fosfor işte patlıcan budur”. (04’49”-05’21”). Elif patlıcanların ne kadar faydalı olduklarını söyler ve patlıcan kanatları olsa uçabilmek istediğini söyler. Elif kanatları olsa da uçamayacağını çünkü penguenlerin kanatlarının olduğunu ancak onların da uçamayacağını ifade eder. Ama uçabilse nereye giderdi patlıcan bunu sorar. Önce yetiştiği tarlayı ziyaret etmek sonra da penguenlerin olduğu yere gitmek istediğini söyleyen patlıcan Elif'in düş zamanıyla bir anda Güney kutbuna giderler. Penguenlerle sohbet ederlerken penguenlerden biri insanları biraz tanıdıklarını ancak patlıcanı tanımadıklarını söyler. Bunun üzerine Elif, patlıcanların sebze türünde yenilebilir bir bitki olduğunu, mor siyahımsı bir renge sahip olduklarını, A, B, C vitaminleri bakımından çok zengin olduklarını büyük küçük herkes tarafından çok sevilen bir sebze olduğunu, çokça tüketildiğini ve imambayıldı, karnıyarık, oturtma gibi ilginç ve güzel isimli yemekleri olduğunu ifade eder.

Penguenlerin bu soğukta nasıl üşümediklerini soran Elif'e yanıt bu kez penguenlerden gelen şarkıyla renklenir. *“Cik cik cik cik yumurta, balık yeriz durmadan. Hem yüzeriz hem koşarız, yaşam yerimiz kutuplar”*. Sonrasında ise penguenlerle ilgili bir bilgilendirme yapılır. *“Penguenler güney kutbunda yaşayan, uçamayan, dimdik durabilen deniz kuşlarıdır. Çoğunlukla balık tüketirler. Penguenler buz üzerinde sıçrar ve çok iyi kayarlar. Kalın derileri sayesinde hiç üşümezler”*.

Çok fazla balık yiyen penguene arkadaşları uyarıda bulunur ve penguenin bir patlıcan gibi morardığını söylerler ancak patlıcanın bunu üzerine alınmaması gerektiğini ifade ederek uzaklaşırlar. Düşün son bulmasıyla Elif patlıcanın üzerini yapraklarla örterken dedesi ne yaptığını sorar ve patlıcanın biraz üşümüş olduğunu söyleyen Elif'e dedesi gülerek karşılık verir.

3.5.3.2. Okul Üzüümü

“Eliftir benim adım birazcık meraklıyım, soru sormayı seven bıcır bıcır bir kızım. Portakal, kivi elma, neye benzer acaba, düşünürsen bulursun öyle mutlu olursun. Eliftir benim adım birazcık meraklıyım, soru sormayı seven bıcır bıcır bir kızım.” Şarkısını söyleyerek odasını ve yatağını toplayan Elif ile açılan sahnede odasının kapısında babası Elif’e ne güzel bir şarkı olduğunu söyler. Elif ise çok mutlu olduğunu ve içinden hep şarkı söylemek geldiğini ifade eder ve babasıyla beraber şarkı söylemek istediğini ifade eder. Babası çok istemesine rağmen işe gitmesi gerektiğini, annesi gelene kadar dedesinin yanında manavda beklemesini söyler. El ele tutuşarak baba kız manav dedesinin yanına giderler. Dede torun kucaklaşırlar ve baba Elif’i dedesine emanet ederek Elif’e de dedesini üzmemesini tembihleyerek işe gider. Dedesi içerde işi olduğunu ve Elif’in içeri kendisi ile gelip gelmeyeceğini sorar Elif ise dışarda meyvelerle kalmanın daha iyi olacağını söyler dedesi ise *“olur güzel torunum sen nasıl istersen”* diyerek içeri geçer.

O sırada şeftali üzümü iki kere iki, dört kere dört, on altı kere on altı gibi matematik soruları sorar ve Elif ne yaptıklarını anlamadığını söyler. Şeftali, üzümü okula hazırladığını, üzümün okul üzümü olarak okula gideceğini belirtir. Elif gülerek olayı farklı anladıklarını söyler. Üzümün okula gideceğini ancak öğrenci olarak değil, kurutulup okulda öğrencilere dağıtılacağını ifade eder. Böylece çocukların üzüm yardımıyla çok daha sağlıklı ve mutlu olacaklarını anlatır. Elif üzümü daha yakından tanımak istediğini söyler ve düş başlamadan önce dükkânı şeftaliye emanet eder.

Üzümün evine gittikleri sahnede üzüm hemen hemen tüm iklimlerde ve toprak çeşitlerinde yetiştiğini, çok çeşitli şekillerde tüketilebildiği içinde dünyadaki en yaygın bitkilerden biri olduğunu ifade eder. Elif üzümün kurutulduktan sonra pek çok yemek ve tatlıda kullanıldığını bildiğini hatta pestil, sirke, pekmez ve üzüm turşusunda bile olduğunu ekler. Üzümse bunlara ek sarma, aşure, hoşaf, üzümlü kek, iç pilavını ekler. Üzümlü kurabiye, cevizli sucuk, irmik helvası gibi saymakla bitmeyecek kadar çok sevdiği yiyeceklerin ortak noktasının üzüm olduğunu ekler. Üzüm tüm çocuklarında Elif gibi kendisini sevmesini umduğunu dile getirir Elif ise seveceklerinden emin olduğunu bu yüzden zaten okul üzümü olduğunu söyler ve düş biter.

Açılan yeni sahnede bir bilgilendirme gelir. “İyi beslenen öğrencilerin dikkatleri uzun süre dağılmaz, daha hızlı ve daha kolay öğrenirler, okulda daha başarılı olurlar. Tam bir vitamin deposu olan üzüm hem taze hem de kuru haliyle çok severek yenir. Taze üzüm A ve C vitamini kuru üzüm ise protein ve karbonhidrat bakımından oldukça zengindir. Sevgili çocuklar, okulda yiyeceğiniz kuru üzümle kendinizi çok daha enerjik hissedeceksiniz. Sakın ihmal etmeyin”. Sonrasında üzüm için bir şarkı söyler Elif.

“Enerjini çok artırır, sevincini de katlatır, seni durmadan zıplatır, ye ye ye, ye ye ye, sende üzüm ye. Okullarda dağıtılır, bakkalarda satılır, arkadaşla paylaşılır, ye ye ye, ye ye ye, sende üzüm ye. Salkım üzüm, kuru üzüm, seni bekler iki gözüm, artık yok başka sözüm ye ye ye, ye ye ye, sende üzüm ye”. (06’52”-07’49”). O sırada içerden gelen dede torunu Elif’e ne yaptığını sorar Elif ise canının üzüm istediğini söyler ve dedesi güzel torunu Elif’e bir salkım üzüm verir.

Bir sonraki sahnede Elif resim defterine üzüm çizmiş boyarken mutfakta anne ve babası birlikte yemek hazırlamaktadır. Anne kızına artık yemek yiyeceklerini ve toparlanmasını söyler Elif ise hızlı bir şekilde masayı toplar ve yemek için tabaklar, çatal ve bardakları hazırlar. Babası Elif’e bu enerjisinin sırrını sorduğunda Elif işin sırrının üzümde olduğunu söyler ve üzüm için söylediği şarkıyı bu kez anne ve babasıyla dans ederek söylemeye başlar.

3.5.3.3. Bayram

Elif yine dedesinin manavına giderek sebze ve meyve arkadaşlarına selam verir. Annesine yardım edeceğini yarının çok önemli bir gün olduğunu belirten Elif babasıyla karşılaşır. Babası bugünün çok yoğun geçeceğini düşündüğü için Elif’in dedesine yardıma geldiğini söyler, Elif de annesinin istediklerini almak için geldiğini belirtir. Babası Elif’e bir hediye almıştır ancak eve gidince açmasını söyler. Babasına evde açacağına söz verdiği için koşarak eve gider ve hediyesini evde açar. O sırada annesi Elif’e seslenir ve kendisine yardım etmesini ister. Elif, annesinin yanına yardım için geldiğinde hediye için çok teşekkür eder ve annesini öper. Annesi Elif’e kendisi ile yaprak sarmak isteyip istemeyeceğini sorar. Elif çok istediğini söyler ve birlikte masaya yaprak sarmak için geçerler. Ancak Elif için işler pek de yolunda gitmez, annesi ise nasıl yapılacağını Elif’e öğretmeye başlar.

Yapraklar bitmiş, ocağa konmuştur. Elif'in annesi aferin der kızına yarın için bütün hazırlıklar tamamlanmıştır. Annesi sabah Elif'i uyandırmak için odasına geldiğinde Elif çoktan kalkmış ve babasının kendisine aldığı bayramlık kıyafetleri giymiştir bile. Elif bugünün ne kadar güzel bir gün olduğunu söylerken annesi bugün bayramın birinci günü dolayısıyla elbette güzel olacağını vurgular. Annesi kıyafetlerinin çok güzel olduğunu söyledikten sonra mutfakta kahvaltı hazırlığı için Elif'in yardıma gelmesini ister. Elif odasında şeftali, muz ve patlıcanla bayramlaştıktan sonra mutfağa annesinin yanına gider.

Mutfakta anne kahvaltı masasını hazırlamıştır. Elif'e birazdan dedesi ve babasının bayram namazından geleceğini, sonra da hep birlikte kahvaltı yapacaklarını haber verir. O sırada bayram namazından dönen Elif'in dedesi ve babası mahallede doktor komşularıyla karşılaşırlar. Dede komşusuna memlekete gidip gitmeyeceğini sorar ve komşu bu bayram yalnız olduğunu söyleyince kahvaltıya davet ederler.

Masada oturlurken kapı çalar ve Elif açmaya gider, gelen Münevver teyzedir. Münevver teyze ile de bayramlaşan Elif, Münevver teyzenin getirdiği meyveli lokumları çok sevdiğini söyler. Münevver teyze, Elif'in annesi Sema'ya kendisini kahvaltıya davet ettiği için çok teşekkür eder yoksa yalnız kahvaltı yapacağını söyler. Anne Sema ise bayramların hep birlikte güzel olduğu mesajını verir. Münevver teyzenin getirdiği lokumları masada yanı başında tutan Elif'e dedesi bayram zamanı çokça şeker yememesi gerektiğini söyler ve doktor komşu Kemal Bey'den onay ister. Doktor dede Salih'e haklı olduğunu söyler, Elif'in elbette şeker yiyebileceğini ancak canı tatlı istediğinde meyvede yiyebileceğini bildirir. Böylece hem daha sağlıklı ve güçlü olacağını ifade eder.

Dede sofranın çok güzel görüldüğünü söyler ve gelini Sema'ya teşekkür eder, anne Sema Elif'in de yardımı olduğunu ekler ve Elif dededen bir aferin daha alır. Kapı çalar ve bu kez gelen Elif'in kuzeni Selim'dir. Bayramlaşan çocuklar mutfağa geçerler. Selim bütün büyüklerin ellerini öper. Salih dede Selim'e harçlık verir. Selim ailesinin selamlarını iletir ve onların da geleceğini ancak kendisinin önceden izin alarak geldiğini ifade eder. Selim'in de kahvaltı sofrasına davet edilmesi ile dede Salih'in haydi başlayalım o halde çağrısıyla kahvaltıya başlarlar.

3.5.3.4. C Vitamini Kaynağı

Elif'in odasında henüz yataktan kalkamamış olmasıyla açılan sahnede annesi Elif'e bakmak için gelmiştir. Elif kendisinin hasta olduğunu ve halsiz hissettiğini söylemesi üzerine annesi Elif'in ateşini kontrol eder. Ateşi olmayan Elif'e enerjisini yükseltecek bir şeyler bulmak için düşünür ve manav Salih dedeyi arar. Elif'in vücudunu güçlendirmek için bir şeyler yapmak istediğini söyleyen anne Sema'ya dede Salih güzel torunu için hemen bir meyve sepeti hazırlayacağını bolca portakal ve mandalina koyacağını belirtir. Elif'in annesi ise teşekkür ederek hayırlı işler diler.

Meyveler kendi aralarında Elif'in hasta olduğunu duyunca konuşurlarken mandalina ve portakalın oralarda olmadıklarını fark ederler. Mandalina ve portakal kuzenler çatıdan aşağı kayarak inerek kendilerince bir eğlence düzenlemişlerdir. Aşağı gelen mandalina ve portakala sitem eden şeftali yaptıkları şeyin çok tehlikeli olduğunu ifade eder. Acilen gitmeleri gerektiğini, Elif'in hasta olmak üzere olduğunu ve onlara ihtiyacı olduğunu sözlerine ekler. Buna karşılık mandalina ve portakal kardeşler Elif'in turp, sarımsak, soğan, elma yemedi mi acaba bilgisayarla çok mu oynadı acaba tarzında sorular yöneltir. Elif'in henüz hasta olmadığını öğrenen mandalina biraz portakal ve mandalinayla kendini toparlayacağını ifade eder.

Dedesi Elif'in yanına gelmiştir ve geçmiş olsun der, getirdiği meyveleri güzelce yemesini ve iyice dinlenmesini tembihler, Elif ise dedesini gördüğü için daha iyi olduğunu söyler ve dedesinin sözlerini onaylar. Odadan ayrılan dede ve annenin hemen arkasından portakal ve mandalina Elif ile konuşmaya başlar. C vitamini kaynağı olarak Elif'e yardıma geldiklerini bildiren mandalina C vitamininin ne olduğu sorusunu açıklamaya başlar. *“C vitamini vücudumuzun hastalıklara karşı direncini artıran bir maddedir. Mikroplara karşı bağışıklık sistemini güçlendirir. Özellikle kışın gribe karşı koruyucu bir özellik taşır.”*

Bir sonraki sahnede ise mandalina ve portakal için bir bilgilendirme bölümü yer alır. Turunçgiller ailesinde yer alan bu meyvelerin kışın yendiği, Türkiye'de en çok Akdeniz ve Ege Bölgesi'nde yetiştirildiği, soğuk algınlığına iyi geldiği, vücuttaki ezik ve çürüklerin daha kolay iyileşmesini sağladıkları, içinde A, E ve en çok C vitaminleri bulunduğu mesajı yer alır.

Tüm bunlarla sınırlı olmadığını, portakal kabuğundan reçel, uykusuzlukla başa çıkmada yatmadan önce bir iki mandalina yemenin fayda sağlayacağı, mandalina kabuklarından güzel kokular elde edildiğine değinilir. O sırada annesi elinde portakal suyu ve mandalinalarla dolu tabağı kızına uzatır ve yeme içmesine daha çok dikkat etmesi gerektiğini böylece vücudunun sürekli güçlü kalabileceğini söyler.

3.5.3.5. Bisiklet

Elif dedesinin manavının önünde sebze ve meyvelerle saklambaç oynar. Şeftali sobeler ve oyunu kazanır, Elif şeftaliyi tebrik eder. Tam bu sırada Elif'in kuzeni Selim, bir bisikletle manava gelmiştir. Elif Selim ile selamlaştıktan sonra Selim'e bisikletinin çok güzel olduğunu ifade ederken Selim'in de teşekkür ederek babasının aldığını belirtmesi ve isterse Elif'in de sürebileceğini ifade ettiği görülür. Elif çok istediğini hatta kendisinin de bir bisikleti olsa beraber sürebileceklerini, bir de sepeti olsa meyve ve sebzeleri de gezdirebileceğini böyle çok daha keyifli olacağını söylerken bir anda kumbarasında biriktirdiği harçlıklar aklına gelir.

Evden koşarak getirdiği harçlıklarını dedesine saydıran Elif'in parası bisiklet için yeterli olmaz. Biriktirmeye devam ederse uzun sürebileceğini söyleyen Elif'e kuzeni Selim'den bir fikir gelir. Para kazanmak için bir şeyler satarlarsa bisiklet için yeterli para biriktirebileceklerdir. Salih dede fikri mantıklı bulur ve manavın önüne Elif ve Selim için birer tezgâh yapmaya karar verir. Selim annesi ile taze sıkılmış portakal suyu yapıp satabileceğini Elif ise annesi ile kurabiye yapıp satabileceğini ifade eder.

Ertesi gün Selim portakal sularını Elif ise kurabiyeleri alıp manavın önüne gelmiştir. Yoldan geçen komşulara Elif kendi parasıyla bisiklet almak istediğini Selim'in de kendisine yardım ettiğini ifade eder. Böylece satış yaparak günü tamamlarlar. Elif'in dedesi paraları sayar ve ederse yarın sabah bisikleti alabileceğini söyler. Sabah Selim ile dedesinin dükkanına giden Elif dedesinin almış olduğu sepetli bisikletini görünce çok sevinir ve dedesine teşekkür eder. Dedesi ise sadece bisikleti alıp gelmiş olduğunu, kendisine değil para kazanmasına yardım eden kuzeni Selim'e teşekkür etmesini söyler. Elif Selim'e çok mutlu olduğunu, Selim'in yardımı olmasa bu bisikleti alamayacağını ifade eder. Selim de önemli olmadığını, sonunda bisiklet sürebilecekleri için çok mutlu olduğunu söyler. Kasklarını takan çocuklar birlikte gezmeye çıkarlar.

3.5.4. Niloya Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

Niloya çizgi filminin incelenmesinde Youtube üzerinde en fazla izlenme sayısına ulaşmış beş bölüm aşağıdaki tabloda belirtilmiş ve analiz edilmek üzere incelenmiştir. Niloya abisi Murat ve arkadaşı ve aynı zamanda kuzeni Mete ile oyunlar oynayan, annesine yardım etmeyi seven bir çocuktur. Anne, baba dışında babaanne ve dedenin de incelenen bölümlerde yer aldığı görülmektedir. Ancak beraber yaşadıklarına dair bir emareye rastlanılmamıştır. Dede ve babaanne bazı durumlarda evde bulunmaktadır. İncelenen bölümlerde annenin sürekli evde, babanın ise çalışıyor olduğu ifade edilebilir.

Tablo 3.5. Niloya Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri

İncelenen Bölüm	İzlenme Sayısı	Süre Bilgisi
Ramazan Bayramımız Kutlu Olsun	132Mn	05 dk 38 sn
Süt	103Mn	06 dk 45 sn
Civciv Annesi	78Mn	06 dk 15 sn
Sakarlığım Üstümde	70Mn	06 dk 47 sn
Misafir Mete	64Mn	06 dk 24 sn

3.5.4.1. Ramazan Bayramımız Kutlu Olsun

Niloya'nın abisi dedesinin elini öperek bayramlaşmaktadır. Dede torununun bayramını kutlar ve ona bir hediye verir. Abi hediye alıp teşekkür ederken Niloya içeri gelir ve bayram elbisesinin nasıl olduğunu sorar. Anne “*çok güzel olmuşsun canım kızım benim*” derken baba “*çok şirin olmuşsun tatlı kızım benim*” ifadelerinde bulunur (0'33"). Babanın bayramlaşma zamanının geldiğini ve gidip dedesinin elini öpmesini söylemesi üzerine Niloya, dedesinin bayramını kutlayarak elini öper. Dedesi de Niloya'nın bayramını kutlar ve Niloya'nın da hediyesini verir. Dededen sonra babaannenin elini öperek bayramını kutlayan abisi ve Niloya'ya babaanne hediye olarak mendil verir. Abisinin mendili mavi Niloya'nın ise pembedir. Dede ve babaannesinden sonra babasının elini sonra da annesinin elini öperek bayramlarını kutlayan abisi gibi Niloya'da aynı adımları izler ve ebeveynleri ile bayramlaşır. Küçüklerin büyüklerin elini öptüğünü söyleyerek evcil kaplumbağası Tosbik'in yanına giden Niloya, Tosbik'in elini öperek bayramlaşmasını ister ve karşılığında ona şeker vereceğini söyler.

Kapı çalar ve Niloya kapıyı açmaya gider gelen arkadaşı Mete'dir. Mete Niloya'nın bayramını kutlarken Niloya ona şeker ikram eder. Birden fazla şeker alan Mete'ye kendisine de şeker bırakmasını söyler Niloya. Mete ise bir an önce Niloya'nın da şeker toplamaya başlaması gerektiğini, geçen sene bir çocuğun bütün şekerleri toplamasından dolayı diğer çocuklara şeker kalmadığını anlatması üzerine Niloya'da Mete ile şeker toplamaya geleceğini ifade eder. Mete ebeveynlerinden izin alıp gelmesini söyleyince Niloya kapıdan hem annesine hem de babasına seslenerek şeker toplamak için izin ister ve annenin izni sonrası Mete ile şeker toplamaya çıkar. Bu sırada ise bir şarkı eşlik eder: *"Bayramları severim, gezer gezer şeker isterim. En büyük sevincim... Ramazan Bayramın kutlu olsun, yüreğin sevgiyle dolsun. Ver elini öpeyim, annecim babacım. Yeni bir elbisem oldu, bir de harçlıklarım. Ramazan Bayramın kutlu olsun, sevdiklerin yanında olsun"* (03'03"-03'58").

Şarkı eşliğinde beş eve uğrayan Mete ve Niloya gittikleri evlerde kendilerini karşılayan kişilerin ellerini öperek bayramlaşır ve kendilerine uzatılan bayram şekerlerinden birden fazla alırlar. Hatta son gittikleri evde kapı kapandıktan sonra yerlerini değiştirerek aynı evden ikinci kez bayram şekerini alırlar. Niloya mutfakta abisi ile yemek yerken çok şeker topladığını her türlü şekerini olduğunu ifade eder ve kapı çalar. Anneleri kapıya bakmaları için seslenir ve kapıyı yine açan evin küçük kızı Niloya olur. Kapıya gelen kız çocuğu bayramlarını kutlar ve Niloya şeker vermek istediğinde şekerlerinin bittiğini görür. O sırada yanına gelen annesi küçük kıza hiç şekerlerinin kalmadığını belirtir ve kusura bakma der. Küçük kız peki diyerek duruma üzülür ve iyi bayramlar dileyerek uzaklaşır.

Abisi ile parka koşan Niloya, parkta topladığı şekerleri yiyen Mete'ye hiç şeker kalmadığını, çocukların şekersiz kaldığını bu yüzden şekerlerini dağıtarak arkadaşlarıyla paylaşacaklarını söyler. Şeker sepetlerini alarak parkta oynayan çocukların yanına giderler ve bayram şekerlerinin geldiğini söyleyerek tüm çocukların bayramını kutlarlar.

3.5.4.2. Süt

Niloya'nın abisi Murat hastalanmıştır. Babaanne ve anne Murat'ın başında ateşini kontrol ederken babaanne torunu için ballı süt yapacağını söyler, Niloya da babaannesine yardım etmek ister ve birlikte ahıra süt sağmaya giderler. Burada babaanne Niloya'ya nasıl süt sağıldığını öğretir. Niloya yapmak için izin ister, babaanne

ismi Benekli olan ineği ürkütmeden yapmasını söyler. Niloya başlamadan önce Benekli ile konuşur ve abisinin çok hasta olduğunu, babaannesinin ballı süt içerse iyileşebileceğini anlatır. Bir iki denemeden sonra süt sağmayı başaran Niloya ve babaanne sütü eve götürüp Benekli'ye su getirmek için dışarı çıkarlar.

Ahırda şakalaşan Tosbik ve keçi Benekli'yi ürkütünce Benekli birden boynundaki bağı koparır ve kaçar. Bahçede bir o tarafa bir bu tarafa koşan Benekli'yi Niloya yakalamaya çalışır. O sırada baba ve dede eve döner. Baba ineğin peşinden koşarken abi Murat Niloya'ya sütün nerde olduğunu sorar, Niloya inekte diye karşılık verir. Abisi bu kez inek nerede diye sorar Niloya dağa kaçtı der ve ailecek gülerler. Bu sırada tüm aile bireylerinin süt içtiği sahnelerle paralel olarak bir şarkı başlar: *“İnek kardeş gel buraya, daha çok küçüğüm büyümem lazım. Bu yüzden çok süt içmem lazım. Hem de çok çok çok çok çok süt içmem lazım. Anneciğim süt ver bana çok koştum çok yoruldum, dinlenmek istiyorum uyumam lazım. Bu yüzden çok süt içmem lazım. Karnımı doyurabilmek için, sağlıklı olmak için süt içmem lazım”* (04' 34"-05' 19").

Baba Benekli'yi yakalamış eve dönerken evde abi Murat ballı sütün çok iyi geldiğini söylerken Niloya'ya ellerine sağlık der Niloya ise abisi için isterse Benekli 'den biraz daha süt alabileceğini söyler. Abisi Niloya'ya tekrar teşekkür eder yaptıkları için.

3.5.4.3. Cıvciv Annesi

Niloya, tavukları Sarıkanat'ı beslemek için kümese gider ve orada Sarıkanat'ın yumrtasından çıkan cıvcivi görür. Cıvcivi kucaklayan Niloya arabasını tamir eden babasının yanına koşar ve cıvcivin kendisini annesi sandığını yumurtadan çıkarken ilk kendisini gördüğünü ve bundan sonra cıvcive kendisinin bakacağını artı cıvciv annesi olduğunu söyler. Bu sırada bir şarkı başlar: *“Tatlı cıvciv, sapsarı cıvciv, ufacıksın tefeciksin minik cıvciv, ufacıksın tefeciksin minik cıvciv. Hem yemini yiyor, cik cik diye ötüyor, sevimli mi sevimli hep peşimden geliyor. Küçük gözleri var, yumuşacık tüyleri, çok da güzel sesi var cik cik cik cik ötüyor. Tatlı cıvciv sapsarı cıvciv, ufacıksın tefeciksin minik cıvciv, ufacıksın tefeciksin minik cıvciv”* (01'50"- 02'32").

Niloya, arkadaşı Mete ve abisi Murat saklambaç oynarlarken cıvcivle saklanan Niloya cıvcivin sesinden dolayı sobelenir. Deve cüce oynarlarken cıvciv Niloya'nın üzerine konar ve Niloya ayağa kalkmadığı için bu oyunu da kaybeder. Yakar top oynamaya

karar veren çocukların oyunu yine bölünür ve Mete civcive bakarsa oyun oynayamayacağını söyler. Bunun üzerine Niloya babasının yanına gider ve Sarıkanat'ın nerede olduğunu sorar. Civciv annesi olmanın hiç kolay olmadığını bu yüzden onu Sarıkanat'a teslim edeceğini dile getirir. Babası Niloya'yı kucaklar ve Sarıkanat'ın civcive herkesten iyi bakacağını ekler, o sırada yanlarına gelen Sarıkanat'a civciv teslim edilir.

3.5.4.4. Sakarlığım Üstümde

Pencereden evcil hayvanı Tosbik ile dışardaki yağmuru izleyen Niloya fırtınanın hala bitmediğine serzenişte bulunur ancak annesinin salonda resim yapmasına izin verdiği için evde resim yapabileceğini söyler arkadaşı Tosbik'e. Niloya, Tosbik ve ağaçların olduğu bir resim yapıp Tosbik'e gösterirken elindeki fırçanın bir anda duvara fırlayıp duvarı boyaması sonucu ne yapacağını düşünür. Niloya aklına gelen bir fikirle suluboya paletindeki renklere bakıp duvarı eski rengine boyamaya başlar. Duvarın eskisi gibi olduğuna sevinirken bir anda sehpa üzerinde duran vazoya çarpar ve vazo kırılır. Bu sefer de masada duran yapıştırıcıyı görünce vazonun kırılan parçasını yapıştırmaya karar verir.

Bu durumu da çözdüğü için mutlu olan Niloya koltuğun üzerindeki yastığa çıkar ve sevinçle zıplamaya başlar. Bu kez de yastık yırtılır. O sırada annesi Niloya'ya seslenince hemen yastığın içinden çıkanları toplayarak yerine koyar. Annesi elinde bir temizlik bezi ile içeri gelir ve kızına ne yaptığını sorar. Niloya oyun oynadığını dile getirir. Yaptığı sakarlıkları söyleyememiştir. Anne Niloya'ya havanın düzeldiğini çıkıp bahçede oynayabileceğini söyler ancak Niloya çıkmak istemez. Annesi duvardaki alelade boyayı görünce duvarın kirlendiğini düşünür ve tam silecekken Niloya annesine zaten duvarın temiz olduğunu, yapmasına gerek olmadığını söyler ve duvarın önüne geçer.

Anne vazonun bulunduğu sehpanın tozunu almak için sehpayı doğru ilerlediğinde Niloya bu kez de olmaz diye annesine karşı çıkar ve annesine bir öneride bulunur. Bugün hiç iş yapmamasını, oturup dinlenmesini söyler. Anne koltuğa oturup yastığı düzeltirken birden yastığın yırtıldığını fark eder. Niloya ellerini arkasına bağlayıp suçlu bir şekilde geri giderken bu kez de vazonun bulunduğu sehpayı çarpınca yapıştırdığı parça düşer. Annesinin şaşkın şaşkın bakışlarına dayanamayarak annesine bunların

kendi hatası olduğunu ifade eder ve özür diler. Annesi üzülmemesini, bazen herkesin istemeden hatalar yapabileceğini ancak önemli olanın dürüstlük olduğunu ve hatayı kabul etmek olduğunu belirterek hepsini telafi edebileceklerini ekler.

Niloya gözleri yaşlı annesine sarılır. *“Bugün sakarlığım üstümde neye dokunsam elimde kalıyor. Hiç farkında değilim ki ne yapsam her şey kırıp dökülüyor. Düştü vazo kırıldı, eyvah minder yırtıldı, sakarlığım üstümde çok moralim bozuldu. Yapacak bir şey yok, anneme söylemek zorundayım. Çok üzgünüm fakat anneme söylemek zorundayım. Nasılsa bulunur bir çare düzeler her şey eskisi gibi”* (04’39”- 05’27”). Şarkısı eşliğinde annesi ile yaptığı hataları telafi eden Niloya, sakarlığının üstünde olması sebebiyle bu kez de kendi düşer ve annesine en iyisinin bahçede oynamak olduğunu söyler. Annesi de Niloya’ya katılır ve bunun çok güzel bir fikir olduğunu söyler, birlikte duruma gülerler ve bölüm sona erer.

3.5.4.5. Misafir Mete

Mete’nin annesi Fatoş Hanım ve Mete’nin küçük kardeşi Ayşecik Niloyaların evine misafirlğe gelmiştir. Anne ve Niloya kapıda onları yolcu eder ve annesi Niloya’ya kendisine bugün yardım ettiği için kırmızı bir kurdele hediye eder. Niloya Mete ile karşılaşınca Mete’nin neden gelmediğini sorar. Mete her gün zaten geldiğini söyleyince bu kez Niloya Mete’ye yarın misafir olarak davet eder, Elif’i de getirmesini söyler ve hediye olarak da kurdele ister. *“Sildik süpürdük her yeri tertemiz, mis gibi koktu evimiz. Çeşit çeşit yemekler yaptık çünkü geldi misafirlerimiz. Sohbet ettiler durmadan, güldüler eğlendiler. Öyle çok pasta yedim ki keşke her gün gelseler”* (01’47”- 02’21”). Şarkısıyla beraber Niloya’nın yastıkları düzeltip kek yaptığı sahneler gelir.

Şarkı bittiğinde Elif, Mete, Niloya ve abisi Murat birbirlerine nasıl olduklarını sorar. Sonrasında el ele tutuşarak salonun ortasında bir şarkı daha söylerler *“Nasılsın? İyi misin? Daha daha nasılsın? Ben iyiyim sen nasılsın? Daha daha nasılsın? Nasılsın? İyi misin? Ben iyiyim. Sen nasılsın? Daha daha nasılsın?”* O sırada anne elinde tepsi ve ikramlıklarla çocuklara ne yaptıklarını sorduğunda Niloya annesi ve Fatoş teyzesi gibi misafircilik oynadıklarını dile getirir. Annesi kek ve sütlerini ikram eder ve çocuklar ikramları sehpa da yemeye başlar sonra tekrar koltuklara sohbet etmeye geçerler. Bir anda yastık savaşına başlayan çocuklar annenin tekrar yanlarına gelmesiyle Niloya

misafirlerinin oyun sevdikleri için oyun ikram ettiğini söyler. Annesi bu durum karşısında sinirlenmez ve misafirleri güzel ağırlamanın çok önemli olduğunu ifade eder.

Daha sonra anne elinde yine tepsiyle meyve suyu ve pasta getirdiğini söyler ve ikram eder. Sonrasında misafirlerini yolcu ederler. Elif pastalar için Mete ise oyunlar için çok teşekkür ederler ve sarılarak vedalaşırlar. O sırada bir şarkı daha eklenir: *“Güle güle, hoşça kalın...Güle güle, hoşça kalın...Güle güle, hoşça kalın...”* Yine anneleri şaşkınlıkla ne yaptıklarını sorduğunda Niloya yine misafircilik oynadıklarını ve bitmeyen vedalaşmayı yaptıklarını dile getirir. Mete ve Elif giderlerken Niloya Mete’nin ev hediyesini vermeyi unuttuğunu söyler ve cebinden kurdeleye çıkaran Mete’ye teşekkür eden Niloya hiç gerek yoktu diye de ekler. Mete’den aldığı kurdele ile annesine koşan Niloya ona bir hediyesi olduğunu, bugün misafirleri yanında kendisine çok yardımcı olduğunu söyler ve teşekkür ederek kurdeleyi annesine verir, sarılır.

3.5.5. Pepee Çizgi Filminin Bölümlerinin Değerlendirilmesi

Pepee çizgi filminin incelenmesinde Youtube üzerinde en fazla izlenme sayısına ulaşmış beş bölüm aşağıdaki tabloda belirtilmiş ve analiz edilmek üzere incelenmiştir. Youtube üzerinde TRT Çocuk ’da yayınlanmış bölümlerin seçilmesi için dikkat edilmiş ve TRT Çocuk kanalında yayınlanan bölümlere dair çıkan videolardan en yüksek izlenme sayıları olanlar belirlenmiştir. Pepee biraz haylaz ama akıllı bir çocuk, Bebee ise onun küçük kız kardeşidir. Kardeşlere dizide eşlik eden Şuşuu karakteri ise görünmeyen, olayları anlatan ve karakterlerle konuşan dış sestir. Şila, Pepee’nin en yakın arkadaşı ve kuzenidir. İzlenen bölümlerde Nine ve Dede karakterlerinin de ev içi ya da yakını konumlandığı dolayısıyla birlikte yaşamın söz konusu olduğu ifade edilebilir. Yine anne ve ninenin evde bulunması dede ve babanın pek de evde görünmemesi nedeni ile ailenin erkeklerinin bir çalışma hayatına sahip olduğu ifade edilebilir.

Tablo 3.6. Pepee Çizgi Filmi İncelenen Bölüm Bilgileri

İncelenen Bölüm	İzlenme Sayısı	Süre Bilgisi
Pepee Ağlıyor	25 Mn	11 dk 25 sn
Bebec Artık Emzik Emmeyecek	3,4 Mn	11 dk 26 sn
Pepee Kırmızı Arıyor	3 Mn	11 dk 12 sn
Kara Mócük Kayboldu	2,4 Mn	11 dk 47 sn
Yaşasın Yemek Yemek	1,7 Mn	11 dk 23 sn

3.5.5.1. Pepee Ağlıyor

Pepee ve Şila, cee eee diyerek Şuşuu’yu selamlar. Bahçede oynayan çocuklar kendi istedikleri oyunları oynamaktadır. Pepee tek başına top oynarken Şila tek başına ip atlar. İkisi de birbirinin oynadığı oyunu oynamak istemez. Beraber oynamak için aklına bir fikir geldiğini söyleyen Pepee, eline aldığı bir direksiyonla arabacılık oynayabileceklerini söyler. Şila ise aklına daha güzel bir fikir geldiğini belirtir ve doktor önlüğü ve elinde bir stetoskop ile Pepee’nin öksürmesini söyler. Pepee bu sefer karate kıyafetlerini giyer ve Şila’yı bu oyuna davet eder ancak Şila bu oyunu da oynamak istemediğini ifade eder. Şila koşmacılık oynamayı önerse de Pepee bisiklet sürmece olmasını isteyince Şila sonunda kabul eder.

Bisiklet süren Pepee ve Şila birbirlerini geçmeye çalışır, Şuşuu ise çok hızlı gittikleri için düşeceklerini söyler ve onları uyarır. Şila, Şuşuu’nun uyarısını dikkate alır ve Pepee’ye yarıştan vazgeçtiğini bildirir. Şuşuu’nun uyarısını dikkate almayan ve hızla gitmeye devam eden Pepee birden karşısına çıkan bir kaplumbağaya bisikletinin çarpmasıyla yere savrulur ve ağlamaya başlar. Şila hemen Pepee’nin annesini çağırmaya gider. Bu sırada bir şarkı başlar: *“Pepee pepee çok ağlıyor. Pepee pepee çok ağlıyor. Çünkü düşünce kolu acıdı, çünkü düşünce dizi acıdı. Keşke düşmeden yavaşlasaydı, keşke düşmeden yavaşlasaydı”* (05’28”- 06’26”). O sırada Pepee’nin annesi gelir ve Pepee ağlamaya devam eder. Annesine bisikletten düştüğünü anlatan Pepee, kolunun ve dizinin çok acıdığını ekler. Annesi Pepee’nin yaralanmış olduğunu söyleyince Pepee yaralanmanın ne demek olduğunu sorar. Annesi çok hızlı düştüğü için kolu ve dizinin zarar görmüş olduğunu belirtir. Annesi eve gidip yaralarını temizleyip gerekirse yara bandı yapıştırabileceklerini ekler ve bir başka şarkı başlar:

“Pepee pepee yaralandı, Pepee pepee yaralandı, düşünce kolu çok acıdı, düşünce dizi çok acıdı. Keşke düşmeden yavaşlasaydı, keşke düşmeden yavaşlasaydı (08’58”-09’54”). Eve vardıklarında anne Pepee’nin kolunu sarar ve daha az hareket edince hızla iyileşeceğini söyler. Küçük kardeşi Bebee’de o sırada yanlarına gelir ve abisinin durumunu merak eder. Anne dizi için nazar boncuklu yara bandı yapıştırır Pepee çok beğenir. Bebee merak edip bakmak isteyince dokunur ve abisi Bebee’den gülererek kaçır. Bebee ise bunu oyun sanarak abisini emekleyerek kovalamaya çalışır.

3.5.5.2. Bebee Artık Emzik Emmeyecek

Anne ve nine evin bahçesindeki bankta otururlarken anne Bebee’nin artık kendiliğinden emziği bırakmasını istediğini ifade eder. Nine ise elbet sıkılıp bırakacağını ifade ederken Pepee birden hızla yanlarında belirir ve ninenin elindeki çay kaşığı fırlar. Onları korkutmuştur. Babası ve dedesiyle yarışçılık oynadığını belirten Pepee, Bebee’nin neden emzik emmesini istemediklerini sorar. Anne bu durumu artık büyümüş olduğu için büyüklerin buna ihtiyacı olmadığını ifade ederken, nine de emzik emmekten daha zevkli şeyler olduğunu ekler. Bu durum için örnek isteyen Pepee’ye nine emzik emmek yerine şarkı söylemeyi, anne ise meyve yemeyi örnek gösterir. Durumu anladığını ifade eden Pepee, Şıla’nın yanına gitmek için annesinden izin ister ve yola koyulur.

Koşarken yolda karşılaştığı ineğe ve kaplumbağaya merhaba demeyi ihmal etmez. Şuşuu, Pepee’ye yarış kıyafetleriyle nereye koştuğunu sorar. Pepee ise annesinin ve ninesinin Bebee’nin emziği bırakmasını istediklerini, kendisinin de bu duruma yardım edeceğini fısıldar. Şıla’nın evine ulaşan Pepee, bahçede çiçekleri sulayan kuzeninin kulağına bir şeyler fısıldar ve Şıla dedesine haber vereceğini bildirir. Pepee tekrar eve doğru koşmaya başlar ve yolda gördüğü elma ağacından elma toplar. Eve vardığında annesine Bebee’yi almaya geldiğini söyler ve kırlarda bisiklete binmek için izin ister.

Kırlarda bisiklet süren kardeşler bir süre sonra dinlenmeye karar verir. Pepee kardeşine akıllı güzel kardeşim benim deyince Bebee abisine ne olduğunu sorar bu her zaman karşılaştığı bir davranış değildir. Pepee o sırada kardeşine kendisinin emziği olmadığını çünkü canı istediğinde meyve yiyebileceğini söylerken dede ve Şıla balonla yanlarına gelmiştir. Bebee’nin yorulduysa kendileriyle gelebileceğini söylemesi üzerine Bebee

durumu kabul eder ve balona binerler. Pepee ise onları bisikletle aşağıdan takip edeceğini söyler.

Pepee aşağıda onlar yukarıda giderlerken Pepee kardeşi Bebee'den bir şarkı söylemesini ister. Ne söyleyeceğini düşünen Bebee'ye Şila Ilgaz şarkısını önerir ve Bebee başlar: *"İlgaz Anadolu'nun, sen yüce bir dağsın. Baharda yeryüzünde, o cennetin bağısın. Yalçın kayalıkların, göklere yükseliyor. Senin dumanlı başın, bulutları deliyor"* (07'37"- 08'13"). Abisinden aferin alan Bebee mutlu olur. Pepee kardeşinin bu kez de Annem şarkısını söylemesini ister. *"Sen benim bir tanem, canım annemsin, güzel annemsin. Annem, canım annem... Annem canım annem..."* (08'20"-08'51"). Tam o sırada Bebee'nin emziği birden yere düşer.

Ağlamaya başlayan Bebee'ye abisi neden şarkı söylemeye devam etmediğini sorunca Bebee emziğini düşürdüğünü söyler ve abisine oralara bakmasını söyler. Pepee her yere baktığını ama bulamadığını hem kendinin hem de Şila'nın da emziği olmadığını onun yerine meyve yediklerini söyler. Dede emzik yerine meyve yemenin çok daha iyi olduğunu kendisinin de bir tane yiyeceğini ekler. Bebee ama kendisinin meyvesi olmadığını söyleyince abisi onun içinde bir meyvesi olduğunu söyler ve kardeşiyle paylaşır. Dede, Şila ve Pepee artık Bebee'nin emzik emmeyeceğini gülerek kutlarlar ve Pepee annesinin çok sevineceğini ifade eder.

3.5.5.3. Pepee Kırmızı Arıyor

Pepee kendi kendine çok eğlendiğini mırıldanırken Şuşuu'ya bugün çok mutlu olduğunu söyler. Ağaca doğru tırmanır ve bir takla atar. O sırada sallanan ağaçtan bir elma düşünce ağacın kendine elma verdiğini söyler. Elmayı eline alan Pepee'ye Şuşuu onun ne renk bir elma olduğunu sorar. Pepee ise elmanın renginin "mavizi" olduğunu belirtir. Şuşuu bunun çok garip bir renk olduğunu daha önce hiç duymadığını söyleyince Pepee elinde domates ve gül ile gelip bunların "mavizi" renkte olduğunu söyler.

Şuşuu bir yanlışlık yaptığını bunların kırmızı renkte olduklarını hiç "mavizi" diye bir renk duymadığını söyleyince Pepee kırmızı renginin aklına gelmediği için böyle bir renk uydurduğunu belirtir. Sonra tekrar domates ve elmayı göstererek bunların kırmızı renkte olduğunu bildirir. Bisikletinin sepetinde taşıdığı Türk bayrağının renginin de bayrağımızın da kırmızı olduğunu bildirir. Türk bayrağını eline alarak marş söyler:

“Türküm, cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi, Türk’e durmak yaraşmaz, Türk önde Türk, ileri!” (03’45”-04’00”). Etrafa dikkatlice baktığında daha çok kırmızıyla karşılaşabileceğini söyleyen Şuşuu’ya çok güzel bir oyun bulduğunu söyleyen Pepee kırmızı toplayacağını söyler ve koşarak bisikletinin sepetine ilk olarak kırmızı bayrağı ekler. Ardından kırmızı elma, kırmızı gül, kırmızı uğur böceği ekler ve bir şarkı başlar:

“Pepee’nin kırmızıları çoğalıyor, bir tane kırmızı elma, bir tane kırmızı bayrak, bir tane kırmızı çiçek, bir tane kırmızı uğur böceği! Pepee’nin kırmızıları çoğalıyor.” (05’38”-06’11”). Kırmızıları toplayarak eve ulaşan Pepee annesinden yardım ister ve yerde oynayan kardeşi Bebee’nin kıyafetlerinin de kırmızı olduğunu görünce onu da bisikletine alır. Annesinin içerde daha çok kırmızı bulabileceği önerisi üzerine Pepee içerden kırmızı bir atkı, kırmızı şemsiye, kırmızı top, kırmızı araba, kırmızı küp gibi pek çok eşya çıkarır bahçeye. Anne içerde işleri olduğu için içeri geçer ve Pepee Şuşuu’ya şarkılarını tekrar söylemek istediğini belirtir:

“Pepee’nin kırmızıları çoğalıyor, bir tane kırmızı atkı, bir tane kırmızı top, bir tane kırmızı şemsiye, bir tane kırmızı balon! Pepee’nin kırmızıları çoğalıyor, bir tane kırmızı çilek, bir tane kırmızı çorap, bir tane kırmızı araba, bir tane kırmızı kalem Pepee’nin kırmızıları çoğalıyor” (09’20”- 10’14”). Annesi içerden çıkıp Pepee’ye seslenince Pepee irkilir ve boya kovaşından üzerine kırmızı boya dökülür. Pepee kırmızı Pepee olduğunu söyler ve koşuşturmaya başlar anne ve Bebee ise onun bu haline güler.

3.5.5.4. Kara Möcük Kayboldu

İsmi Kara Möcük olan inek kaybolmuştur ve Şuşuu ineğe bir yere gitmemesini, Pepee’nin dedesinin kaybolduğunu anlayınca onu aramaya çıkacağını söylemesi üzerine Kara Möcük Şuşuu’yu dinlemez ve oradan uzaklaşmaya başlar. Şuşuu salıncakta sallanan Maymuş isimli maymuna Kara Möcük’ün çiftlikten Pepee’lerin evine giderken kaybolduğunu bir an önce bulmaları gerektiğini söylemesi ile Maymuş koşarak Zulu isimli pembe zürafanın yanına ulaşır.

Maymuş Pepee’nin evine koşar ve o sırada arabalarıyla bahçede oynayan Pepee’ye durumu anlatmaya çalışır ancak Pepee anlamaz. Çareyi göstererek anlatmakta bulan Maymuş Pepee’nin süt dolu bardağını eline alır ve ineğe dair ipucu vermeye çalışır. Salıncakta inek desenli kilimi de sırtına alıp hareketler yapan Maymuş’un aynı Kara

Möcük gibi olduğunu söyleyen Pepee bugün onlara süt getireceğini ama hala gelmediğini düşünür ve sonunda kaybolduğunu anlar. Maymuş ile Kara Möcük'ü aramaya çıkarlarken o sırada dedeye haber götüren Zulu dedeyle koşar. Dede herkesin gözünü dört açmasını söyleyince Pepee afallar ve iki gözü olduğunu söyler. Dede bunun bir deyim olduğunu, sanki dört tane gözün var gibi dikkatle etrafa bakmak olduğunu açıklar. Durumu anlayan Pepee, Maymuş'a ve Zulu'ya gözlerini dört açıp etrafa dikkatli bakmalarını söyler.

Biraz bakıp bulamayınca dedesiyle sohbet ederek yürümeye başlayan Pepee gözlerin beş duyu organından biri olduğunu söyler. Diğerlerinin ise kulak, burun, dil ve ten olduğunu ekler. *“Beş duyu organımız var. Beşincisi her yere bakan göz, ha ha ha ha ha”* (08'30") derken bir anda Kara Möcük'ü ilerdeki tepeceğin arkasına giderken görür. Dede torun tepeciğe koşarlar ancak gittiklerinde yine bulamazlar. Biraz daha bakınca üzeri sarı çiçeklerle kaplı kayanın arkasında olduğunu dedesine söyler ve dedesiyle Kara Möcük'e kavuşurlar. Kara Möcük'ün çok korkmuş olduğunu söyleyen Pepee, Kara Möcük'e bir daha kaybolursa dedesini ya da evi aramak için bulunduğu yerden uzaklaşmaması, kaybolduğunu anladığında bulunduğu yerde oturması için nasihatlerde bulunur. Dedesi bu bildikleri için Pepee'ye aferin derken Pepee bildiklerini annesinin öğrettiğini ifade eder.

3.5.5.5. Yaşasın Yemek Yemek

Nine Pepee ve Şila'ya çok güzel bir kuru fasulye yaptığını ve yemek zamanı olduğunu söyler ancak Pepee ve Şila yemek yemeyeceklerini söyleyince nine bu durumun hiç sorun olmadığını, kendine başka arkadaşlar bulacağını ifade eder. O sırada nine, yanına gelen ismi Köpüş olan köpeğe yemeği ikram ederken Şila yemek yemek istediğini söyler. Pepee ise kararını değiştirmez. Nine yine de yalnız kalmaması için Pepee'nin de kendilerine katılmasını söyler.

Pepee ninesinin sözünü dinler ve masaya oturur ancak neden her gün yemek yediklerini sorgular. Nine ise sağlıklı bir şekilde oyun oynayabilmek, hoplayıp zıplayabilmek hatta yaramazlıklar yapabilmek için yemek yemenin gerekli olduğunu açıklar. Şila, yemek yenmez ise oyun oynanamayacağını mı söylediğini sorunca nine tekrar açıklar ve yemek yenmez ise oyun oynamaya güçlerinin kalmayacağını, çok yorgun olacaklarını, ellerinin kollarının kıpırdayamayacağını ifade eder. Pepee bu duruma katılmaz ve yine

yememekte ısrar eder. Şila çok oyun oynayacakları için Pepee’yi yemek yemeye ikna eder ancak Pepee yemek yemese bile oynayabileceğinde kararlıdır. Bu durum üzerine Şila nineye afiyet olsun der ve yemeğini yemeye başlar. Yemeği bitince nineye ellerine sağlık der ve Pepee ile biraz oyun oynayacaklarını bildirir. Nine ise çok uzağa gitmemelerini tembihler.

Pepee ve Şila ne oynayacakları konusunda yine kararsız kalırlar. Pepee’nin hoplayıp zıplamacılık ve karatecilik önerilerini beğenmeyen Şila son öneri dans etmeyi kabul eder. Sırayla yöresel kıyafetler giyip yöresel oyunlar oynayan çocuklara Şuşuu onlarla gurur duyduğunu, bu dansların özlerimizden, köklerimizden beslenen danslar olduğunu vurgular. Sırada halay olduğunu söyleyen çocuklara Şuşuu onların halay bilmediğini hatırlatır ancak çocuklar Antep halayı, Diyarbakır halayı, Bingöl halayı, Zeybek, Trakya Karşılması gibi pek çok oyunu öğrendiklerini söyler. Üstelik şimdi halay içinde Şuşuu’dan kendileri için Hanımey türküsünü söylemesini isterler ve türkü eşliğinde halay oyununa başlarlar (06’22”- 07’53”).

Tüm bu oyunlardan sonra Pepee nefes nefese kalır ve çok yorulur. Şila ise Pepee’ye kendisinin yorulmadığını belirterek ninesinin haklı olduğunu, yemek yemediği için çabucak yorulduğunu ekler. Pepee Şuşuu’ya neden bu kadar yorulduğunu sorunca Şuşuu’da öğle yemeği yemediği için, hareket edip koplayıp zıplandığında vücudun enerji harcadığını Pepee’nin enerjisinin azaldığını açıklar. Pepee Şila’nın neden enerjisinin azalmadığını kendisinden nasıl fazla enerjisi olduğunu sorgulayınca Şuşuu Şila’nın enerjisini öğle yemeği yemesinden dolayı aldığını söyler. Enerjisi olmayan vücudun Pepee’nin vücudu gibi hemen yorulacağını, oyun oynayacak gücü kendinde bulamayacağını sözlerine ekler.

Pepee eve gidip yemek yemeye karar vermiştir ve Şila onu bisikletinin arkasında taşıyarak eve yetiştirir. Ninesine durumu açıklayan Pepee kaldıysa güzel fasulyesinden kendisinin de yemek istediğini belirtir. Nine hemen masaya götürür ve yemekten ikram eder, Pepee ise bir daha hep yemek yiyeceğinin sözünü verir.

3.5.6. Çizgi Filmlerdeki Ses Tasarımı

İncelenen çizgi filmlerin her birindeki karakterler için seslendirme/dublaj yapıldığı gözlemlenmiştir. Çocuklar için öğretici yollardan biri olan özellikle çocuk şarkılarının

da çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde yer aldığı tespit edilmiştir. İncelenen çizgi filmlerde yer alan çocuk şarkılarına dair detaylı bilgilendirme aşağıdaki tabloda sınıflandırılmıştır.

Tablo 3.7. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Müzik ve Ses Tasarımı

İncelenen Çizgi Filmler	Karakter Seslendirmesi	Çocuk Şarkıları
Canım Kardeşim	X	
Biz İkimiz	X	X
Elif'in Düşleri	X	X
Niloya	X	X
Peppee	X	X

İncelenen çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde karakterlere uygun dublajlar yapıldığı gözlemlenmiştir. Çocuklar için daha neşeli, dinamik sesler tercih edilirken anne babalar için daha uygun, büyükanne ve büyükbabalar için daha yaşlı ses tasarımlarının varlığı gözlemlenmiştir. Çocuklara bilgilerin aktarımı ya da öğretimi sürecinde tercih edilen yöntemlerden biri olan şarkıların gücünden yararlanma fırsatının ise Biz İkimiz, Elif'in Düşleri, Niloya ve Peppee çizgi filmlerinde yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Biz İkimiz isimli çizgi filmin incelenen beş bölümünün beşinde de çocuk şarkısının yer aldığı tespit edilmiştir. İncelenen ilk bölümde Hayvanat Bahçesi'ni ziyarete gittiklerinde *"Hayvanların içinde gezdik dolaştık neşeyle, sudaki balıklar, şakacı maymunlar, bizle arkadaş oldular. Hayvanların içinde çok eğlendik birlikte, sudaki balıklar, şakacı maymunlar, bizle arkadaş oldular"*. (08'01"-09'10"). Şarkısı yer almış ve bölüm içinde 1 dakika 9 saniyenin bu şarkıya ayrıldığı gözlemlenmiştir.

İncelenen ikinci bölümde anne ve babaları ile denize giden çocukların *"Masmavi bir deniz, yaz gelince gireriz. Hep birlikte oynayarak güle oynaya eğleniriz, güle oynaya eğleniriz. Plajda kalemiz kumdan, midyeler çıkar sudan. Kaçarız biz dalgadan yaz gelince eğleniriz, yaz gelince eğleniriz"* (03'38"-05'09"). Şarkısı eşliğinde yolculuk ettikleri gözlemlenmiş ve ilgili bölümde bu şarkı için 1 dakika 31 saniye ayrıldığı tespit edilmiştir.

Mutlu Diş isimli bölümde ise sincap tarafından eş anlamlı kelimelerin öğretilmesi adına “Bu çok tatlı bir rüya, iyi ki daldım uykuya, havalandım bir anda, uçuyorum rüyamda! Bir düşün içindeyim, hem de tam başındayım. Çıkışım gökyüzüne, göz attım yeryüzüne! Rüyalar, düşler hepsi uykuda. Daha çok isterdim bu güzel duygudan. Göklere yükselip yere baktım da rüyalar düşler hepsi aklımda” (07’22-08’30”). Sözlerini içeren şarkıya yer verildiği görülmekte ve bu şarkı için bölümde 52 saniye ayrıldığı tespit edilmiştir.

Sek sek oynamayı öğrendikleri bölümde ise 1 dakika 16 saniye süren “Birler, ikiler taşım kaçtı üçler, dörtler beşler çizgiye bastı altılar, yediler sekizler... Sayarak oynadım, sekerek oynadım. Taşımı da aldım, baştan başladım. Sayarak oynadım, sekerek oynadım. Taşımı da aldım, baştan başladım” (06’01”- 07’17”) şarkının yer aldığı görülmektedir.

Bulutları gözlemleyerek kendi bulutlarını oluşturdukları bölümde 56 saniyelik “Bir çiçeğim var buluttan, bir uçağım var pamuktan, bir çiçeğim var buluttan, bir uçağım var pamuktan. Yumuşacık bembeyaz gülümser bana uzaktan, gülümser bana uzaktan” (07’38”- 08’34”) bir şarkının varlığı gözlemlenmiştir.

Elif’in Düşleri isimli çizgi filmin incelenen beş bölümden patlıcanlar ve kuru üzümle ilgili iki bölümde çocuk şarkılarına yer verildiği gözlemlenmiştir. “Patlıcanım, faydalı da doyum olmaz tadıma. Vitaminim boldur benim, dolu doludur kalsiyumum. A, B, C, A, B, C vitamin bende. Ayrıca çokça bulunur, kalsiyum, demir, fosfor işte patlıcan budur”. (04’49”-05’21”). Sözlerini içeren Kutuptaki Patlıcan bölümünde 32 saniyelik şarkıyla çocuklara patlıcanın faydaları anlatılmıştır. Okul Üzümlü isimli bölümde ise “Enerjini çok artırır, sevincini de katlatır, seni durmadan zıplatır, ye ye ye, ye ye ye, sende üzüm ye. Okullarda dağıtılır, bakkallarda satılır, arkadaşla paylaşılır, ye ye ye, ye ye ye, sende üzüm ye. Salkım üzüm, kuru üzüm, seni bekler iki gözüüm, artık yok başka sözüm ye ye ye, ye ye ye, sende üzüm ye”. (06’52”-07’49”) şarkısına 57 saniye ayrıldığı tespit edilmiştir.

Niloya isimli çizgi filmin incelenen beş bölümünün beşinde de çocuk şarkılarına yer verildiği gözlemlenmiştir. İlgili şarkılar şu şekildedir:

“Bayramları severim, gezer gezer şeker isterim. En büyük sevincim... Ramazan Bayramın kutlu olsun, yüreğin sevgiyle dolsun. Ver elini öpeyim, annecim babacım. Yeni bir elbisem oldu, bir de harçlıklarım. Ramazan Bayramın kutlu olsun, sevdiklerin yanında olsun” (03’03”-03’58”). Bölüm içinde 53 saniye ayrıldığı gözlemlenmiştir.

“İnek kardeş gel buraya, daha çok küçüğüm büyümem lazım. Bu yüzden çok süt içmem lazım. Hem de çok çok çok çok çok süt içmem lazım. Anneciğim süt ver bana çok koştum çok yorulduğum, dinlenmek istiyorum uyumam lazım. Bu yüzden çok süt içmem lazım. Karnımı doyurabilmek için, sağlıklı olmak için süt içmem lazım” (04’34”-05’19”). Bölüm içinde şarkı için 45 saniye ayrıldığı tespit edilmiştir.

“Tatlı civciv, sapsarı civciv, ufacıksın tefeciksin minik civciv, ufacıksın tefeciksin minik civciv. Hem yemini yiyor, cik cik diye ötüyor, sevimli mi sevimli hep peşimden geliyor. Küçücük gözleri var, yumuşacık tüyleri, çok da güzel sesi var cik cik cik cik ötüyor. Tatlı civciv sapsarı civciv, ufacıksın tefeciksin minik civciv, ufacıksın tefeciksin minik civciv” (01’50”- 02’32”). Bölüm içinde yer alan şarkı için 42 saniye ayrıldığı görülmektedir.

“Bugün sakarlığım üstümde neye dokunsam elimde kalıyor. Hiç farkında değilim ki ne yaparsam her şey kırıp dökülüyor. Düştü vazo kırıldı, eyvah minder yırtıldı, sakarlığım üstümde çok moralim bozuldu. Yapacak bir şey yok, anneme söylemek zorundayım. Çok üzgünüm fakat anneme söylemek zorundayım. Nasılsa bulunur bir çare düzelir her şey eskisi gibi” (04’39”- 05’27”). Bölüm içinde ayrılan süre 48 saniye olmuştur.

“Sildik süpürdük her yeri tertemiz, mis gibi koktu evimiz. Çeşit çeşit yemekler yaptık çünkü geldi misafirlerimiz. Sohbet ettiler durmadan, güldüler eğlendiler. Öyle çok pasta yedim ki keşke her gün gelseler” (01’47”- 02’21”). Bölüm içinde ayrılan süre 33 saniye olmuştur.

Pepée isimli çizgi filmin incelenen beş bölümünün beşinde de çocuk şarkılarına yer verildiği tespit edilmiştir. İncelenen ilk bölümde *“Pepée pepée çok ağlıyor. Pepée pepée çok ağlıyor. Çünkü düşünce kolu acıdı, çünkü düşünce dizi acıdı. Keşke düşmeden yavaşlasaydı, keşke düşmeden yavaşlasaydı” (05’28”- 06’26”). “Pepée pepée yaralandı, Pepée pepée yaralandı, düşünce kolu çok acıdı, düşünce dizi çok acıdı. Keşke düşmeden yavaşlasaydı, keşke düşmeden yavaşlasaydı (08’58”-09’54”) şeklinde*

iki şarkıya birden yer verilmiştir. Bu şarkılar için ayrılan süre bölüm içinde toplam 1 dakika 54 saniye olduğu tespit edilmiştir.

Bebek'in emzik emmemesi için çabaladıkları bölümde Pepee tarafından kardeşi Bebek'e iki şarkı söyletildiği gözlemlenmiştir. Bunlar; *"İlgaz Anadolu'nun, sen yüce bir dağsın. Baharda yeryüzünde, o cennetin bağısın. Yalçın kayalıkların, göklere yükseliyor. Senin dumanlı başın, bulutları deliyor"* (07'37"- 08'13").

"Sen benim bir tanem, canım annemsin, güzel annemsin. Annem, canım annem... Annem canım annem..." (08'20"-08'51") şeklinde bölüm içinde toplamda 1 dakika 7 saniye sürmüştür.

Pepee'nin kırmızı renkli nesneler toplamasını konu edinen bölümde bir marş iki çocuk şarkısının yer aldığı tespit edilmiştir. İlk olarak Onuncu Yıl Marşı'nın *"Türküm, cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi, Türk'e durmak yaraşmaz, Türk önde Türk, ileri!"* (03'45"-04'00") 15 saniye Pepee tarafından söylendiği görülmektedir. Kırmızı nesneleri pekiştirmek adına ise bölümün ilerleyen dakikalarında *"Pepee'nin kırmızılarını çoğaltıyor, bir tane kırmızı elma, bir tane kırmızı bayrak, bir tane kırmızı çiçek, bir tane kırmızı uğur böceği! Pepee'nin kırmızılarını çoğaltıyor."* (05'38"-06'11").

"Pepee'nin kırmızılarını çoğaltıyor, bir tane kırmızı atkı, bir tane kırmızı top, bir tane kırmızı şemsiye, bir tane kırmızı balon! Pepee'nin kırmızılarını çoğaltıyor, bir tane kırmızı çilek, bir tane kırmızı çorap, bir tane kırmızı araba, bir tane kırmızı kalem Pepee'nin kırmızılarını çoğaltıyor" (09'20"- 10'14") şarkılarına yer verildiği gözlemlenmiştir. Bu bölümde marş ve şarkılar için ayrılan süre 1 dakika 42 saniye olarak belirlenmiştir.

3.5.7. Çizgi Filmlerde Yer Alan Karakterler

Aşağıda yer alan tablolarda her bir çizgi filmin karşısında yer alan kutucuklarda ailede yer alan karakterler belirlenmiştir. Çizgi filmlerin genel değerlendirmesi yapıldığında incelenen bölümlere göre, aile büyüğü olarak dede, annanne ya da babaanne gibi karaktere yer verilmeyen tek çizgi filmin Canım Kardeşim olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.8. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Karakterler

	Anne	Baba	Büyükanne	Büyükbaba	Kardeş	Evcil Hayvan	Diğer
Canım Kardeşim	X	X			X	X	X
Biz İkimiz	X	X	X		X		
Elif'in Düşleri	X	X		X			X
Niloya	X	X	X	X	X	X	X
Peppee	X	X	X	X	X	X	X

İncelenen çizgi filmlerin her birinde anne ve baba sağ, birlikte yaşayan, aile bütünlüğü bozulmamış bir aile yapısı şeklinde tasvir edilmektedir. Canım Kardeşim çizgi filminin incelenen bölümlerinde hem anne hem de baba çocuklarla ilgili ebeveynler olarak yer almaktadır. İncelenen bölümlerde bir aile büyüğü olarak büyükanne ya da büyükbabaya rastlanılmamaktadır.

Biz İkimiz çizgi filminde hem anne hem de babanın yanı sıra incelenen bölümlerde yer alan anneannede çocuklarla ilgili ve çocuklarla vakit geçirmeyi seven bir karakter olarak temsil edilmektedir. Canı sıkılan çocuklar için onlara oyun sunan, onlara katılan ve onları gezmeye, keşfetmeye götüren bir anneanne modeli sunulmaktadır.

Elif'in Düşleri isimli çizgi filmin incelenen bölümlerinde ailenin içinde temsil edilen bir dede karakteri mevcuttur. Salih dede Elif'in babasının babasıdır. Elif'in dedesi, yine Elif ile vakit geçirmekten hoşlanan, sevecen, hoşgörülü ve ilgili bir dede olarak temsil edilmektedir. Öyle ki halsiz düşen Elif'in manava gitmediği gün evi arayıp neden gitmediğini önemseyen, hasta olan torunu için meyve sepeti hazırlayıp torununu görmeye giden bir dede olarak karşımıza çıkmaktadır.

Niloya isimli çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde hem dede hem de babaanne karakterleri yer almaktadır. Ancak anneanne ve diğer dedeye dair bulguya incelenen bölümler kapsamında rastlanılmamaktadır. Niloya'nın babaanne ve dedesi torunları Murat ve Niloya için ellerinden geleni yapan kişiler olarak temsil edilseler de

torunlarıyla oyun oynayarak vakit geçiren karakterler değildir. Bayramlaşma hediyesi veren, harçlık veren, torunlardan biri hastalandığında ona ballı süt hazırlayan dolayısıyla görev ve sorumlulukları kapsamında torunlarıyla ilgilenen, geleneksel dede ve babaanne şeklinde bir temsilin söz konusu olduğunu söylemek mümkündür.

Pepee çizgi filminin incelenen bölümlerinde rastlanılan aile büyüğü yine babaanne ve dede olarak gözlemlenmiştir. Dede, Pepee ve Şila ile oyunlara katılan, maceralar yaşayan bir şekilde temsil edilirken babaanne genellikle öğütler veren torunları için yemekler hazırlayan bir karakter olarak temsil edilmektedir.

Tabloda yer alan karakterlerin dışında çizgi filmlerde kuzen ve komşulara rastlamak mümkündür. Canım Kardeşim'in bir bölümünde kuzen Onur, Elif'in düşlerinde kuzen Ahmet, Niloya'da kuzen Mete, Pepee'de kuzen Şila yer almaktadır. Çizgi filmlerdeki ana karakterlere arkadaşlık eden karakterler genelde hem arkadaş hem de kuzen olarak temsil edilmektedir. Genellikle kuzenler ana karakterlerle yakın ya da aynı yaşta tasarlanmıştır. Bu karakterler sadece sıradan bir arkadaş olarak yer almadığı için, bir akrabalık ilişkisinde rol atfedildiği için incelenen çizgi filmlerde aile bağlarına, köklere ve akrabalığa önem verildiği görülmektedir.

Canım Kardeşim çizgi filminin incelenen bölümlerinde Mine ve Müge kardeşlerin sahip oldukları Mıncır isimli bir kedileri olduğu gözlemlenmiştir. Mıncır evde aile ile yaşamakta ve kız kardeşlerin oyun arkadaşı olarak temsil edilmektedir. İncelenen Biz İkimiz ve Elif'in Düşleri çizgi filmlerinde çocuk karakterlerin sahibi olduğu bir evcil hayvan mevcut değildir. Ancak Biz İkimiz isimli çizgi filmin bir bölümü olan Hayvanat Bahçesi'nde çocuklar hayvanlara karşı duyarlı, ilgili ve sevgi dolu bir biçimde temsil edilmektedir. Elif'in Düşleri çizgi filminde ise Elif'in hayalperest bir çocuk olması dolayısıyla zamanının büyük bir kısmını dedesinin manavında bulunan sebze meyvelerle konuşarak ve onlarla oynayarak geçirdiği görülmektedir.

Niloya çizgi filminin incelenen bölümlerinde Niloya'nın evcil hayvanı ise bir kaplumbağadır. Kaplumbağaya ait bir yatak bulunmaktadır. İsmi Tosbik olan kaplumbağanın Niloya'nın hemen hemen her anında yanında, resimlerine konuk olan, bayramlaşma da bile yanından ayırmadığı bir evcil hayvan olarak temsil edildiği gözlemlenmiştir. Pepee isimli çizgi filmde ise ismi Köpüş olan bir köpek, ismi Zulu olan bir zürafa, ismi Maymuş olan bir maymun, ismi Kara Möcük olan bir inek gibi pek

çok hayvana rastlamak ve hayvanlarla iç içe bir yaşam söz konusu olduğunu söylemek mümkündür.

İncelenen çizgi filmlerde ilgili bölümlerinde kardeşe tek sahip olmayan karakterin Elif olduğu tespit edilmiş diğer tüm çizgi filmlerde karakterlerin kardeşleri olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum Canım Kardeşim çizgi filminde kız kardeşler Mine ve Müge'nin yanı sıra yenidoğan bir kardeş Mete, Biz İkimiz çizgi filminde Arda ve Ceren kardeşlerin birbirinin ikiz kardeşi olmaları, Niloya çizgi filminde abi Murat ve Pepee isimli çizgi filmde Pepee'nin küçük kız kardeşi Bebee olarak tasarlanmıştır.

İncelenen çizgi filmlerin ana karakterleri, aile bireyleri, evcil hayvanlarının yanı sıra diğer kategorisinde komşuların yer aldığı tespit edilmiştir. Komşularla ilişkilere yer verilen çizgi filmlerin ise Elif'in Düşleri ve Niloya olduğu gözlemlenmiştir. Elif'in Düşleri çizgi filminde komşu Doktor Ahmet ve komşu Münevver teyze bayram sabahı kahvaltıya çağrılır. Niloya çizgi filminde komşu olarak Mete'nin annesi eve misafirlige gelir ve bayram şekeri topladıkları sahnelerde komşuların evleri bayramlaşmak için gezilmektedir. Bu bilgiler ışığında çizgi filmlerde bayramlaşma dolayısıyla komşu temasına yer verildiği çıkarımı yapılabilir. Her iki çizgi filminde bayram bölümlerinde komşuluk ilişkilerine dikkat çekilmektedir.

3.5.8. İncelenen Çizgi Filmlerde Sunulan Yaşam Biçimi

Aşağıda yer alan tabloda incelenen çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde geçen konular ve olaylardan hareketle yaşanan yerin coğrafi olarak kent ya da köy yaşamı olarak sınıflandırılması yapılmıştır. Bahsi geçen çizgi filmlerden üçünün köy, ikisinin ise kent yaşamı olarak sunulduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3.9. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Yaşam Yeri

İncelenen Çizgi Filmler	Kent Yaşamı	Köy Yaşamı
Canım Kardeşim		X
Biz İkimiz	X	
Elif'in Düşleri	X	
Niloya		X
Pepee		X

Canım Kardeşim çizgi filminde ailenin yaşadığı evin bahçeli bir ev olarak tasarlandığı gözlemlenmiştir. Ailenin yaşadığı evin etrafında arazi genişliği bulunması, gittikleri parkta çiftlikten kaçan bir midillinin bulunması yine kent yaşamında çok sık rastlanan bir durum değildir. Ailenin evine yakın çok sık yapılanma olmadığı ve incelenen Kardan Adam isimli bölümde anne ve babanın işe giderken yolların kapalı olması nedeniyle eve geri dönmeleri bu savı doğrular niteliktedir.

Biz İkimiz isimli çizgi filmde aile bireylerinin yaşadığı ev bahçeli bir ev olarak gözlemlenmiştir. Ancak evin cadde üzeri olması, araçların geçişi ve hayvanat bahçesine gerçekleştirilen ziyaret, gidilen parkın büyüklüğü ve kalabalıklığı neticesinde bu çizgi filmde bir kent yaşamının sürdürüldüğü gözlemlenmiştir.

Elif'in Düşleri çizgi filminde dede Salih'in işyeri manavının bulunduğu cadde, evlerin az katlı ancak sık bir şekilde yapılanması, billboardların varlığı ve cadde üzeri görüntüler yine bu çizgi filmde de bir kent yaşamı sürdürüldüğünü göstermektedir.

Niloya isimli çizgi filmde ailenin yine bahçeli bir evde yaşadığı görülmektedir. Ailenin bahçeleri içinde ahır, kümes gibi bazı yapılanmaların söz konusu olması ve olabildiğine geniş yeşilliklerin sunulması bir köy yaşamı sürdürüldüğünü destekler niteliktedir.

Pepee isimli çizgi filmde bomboş ağaçlarda dolu yeşil arazilerin varlığı, herhangi bir otoyol ya da cadde bulunmaması yine ailenin bahçeli bir evde yaşayışı, inek, zürafa, maymun gibi çeşitli hayvanlarla iç içe bir yaşamın varlığı köy yaşamı sürdürüldüğünü kanıtlar niteliktedir.

İncelenen çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde, Niloya ve Pepee'nin köy yaşamında karşılaşılabilecekleri olaylara da yer verilmektedir. Niloya kümeslerindeki tavukları beslerken, inekten süt sağmayı öğrenirken, Pepee kaybolan ineklerini aramaya yardımcı olmakta, ağaçtan meyve toplamaktadır. Bu durum Elif'in Düşleri isimli çizgi filmde cadde üzerinde manav dükkânı olan dedesinin yanında çokça vakit geçiren Elif'in meyve ve sebzelerle hayali arkadaşlık ederken onların hangi bölgelerde yetiştiği ve faydaları konusundaki sohbetleri ile yer almaktadır.

Biz İkimiz isimli çizgi filmde çocukların hayvanları yakından tanıma fırsatları anneanneleri ile Hayvanat Bahçesi ziyareti gerçekleştirmeleri ile mümkün olmaktadır. Canım Kardeşim isimli çizgi filmde ise Mine ve Müge kardeşlerin anneleri ile parka

gittikleri bölüm olan “Arkadaşım Minik” parkta başıboş gezen bir midillinin varlığı ve aileyi eve kadar takip etmesi, kar yağışı nedeniyle yolların kapalı olması gibi durumlar kent yaşamında rastlanılması pek mümkün olmayan olaylar olarak gözlemlenmiştir. İncelenen bölümler kapsamında ailenin diğer köy yaşamı süren Niloya ve Pepee isimli çizgi filmlerde olduğu gibi bir ahır ya da kümes sahibi oldukları, yetiştirdikleri hayvanlardan üretim elde ettikleri bulgusuna da rastlanılmadığını belirtmek gerekmektedir.

İncelenen çizgi filmlerin ilgili bölümleri kent ve köy yaşamı özelliklerine göre sınıflandırıldığında incelemeye tabi olan tüm çizgi filmlerde hava kirliliği, çevre kirliliği gibi durumlara rastlanılmamıştır. Nüfus yoğunluğu olarak incelendiğinde yine köy yaşamı olarak sınıflandırılan Niloya, Pepee ve Canım Kardeşim isimli çizgi filmlerde nüfus yoğunluğu söz konusu değildir. Biz İkimiz isimli çizgi filmde bu durum tam tersi olarak nitelendirilebilir. Çocukların gittikleri parkta asla sıra bulamayışı çok fazla çocuğun o alanda oyun oynamak için bulunuyor olması yine nüfus yoğunluğu ölçütü için geçerli görülmektedir. Tarım ve hayvancılık işlerine köy yaşamı olarak sınıflandırılan Niloya ve Pepee isimli çizgi filmlerde yer verildiği tespit edilmiştir.

3.5.9. İncelenen Çizgi Filmlerde Sunulan Aile Yapısı

Aşağıda yer alan tabloda incelenen çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde yer alan karakterlerden hareketle aile yapılarının geniş aile ya da çekirdek aile olarak sınıflandırılması yapılmıştır. Bahsi geçen çizgi filmlerin incelenen bölümleri kapsamında yapılan çıkarımda yalnızca Canım Kardeşim çizgi filminde çekirdek aile yapısının bulunduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3.10. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Aile Yapısı

İncelenen Çizgi Filmler	Geniş Aile	Çekirdek Aile
Canım Kardeşim		X
Biz İkimiz	X	
Elif’in Düşleri	X	
Niloya	X	
Pepee	X	

Canım Kardeşim çizgi filminin incelenen bölümlerinde herhangi bir büyükanne-büyükbaba ya da daha uzak amca, hala, teyze, dayı gibi aile bireylerine yer verilmediği gözlemlenmiştir. İncelenen beş bölümün beşi de anne baba ve çocuklardan oluşmakta ve çekirdek aile yapısı içinde yaşam sürdürülmektedir.

Biz İkimiz çizgi filminin incelenen beş bölümünün ikisinde anneanne figürü yer almaktadır. Anneannenin günün belirli zamanlarında aile ile vakit geçirdiği gözlemlenmiş ancak aile bireyleriyle beraber yaşadığına dair bir bulguya rastlanılmamıştır.

Elif'in Düşleri isimli çizgi filminin incelenen beş bölümünün beşinde de Elif'in dedesi ile vakit geçirdiği gözlemlenmiştir. Dede bayram sabahı masanın başında oturmakta ve eşi olarak babaanneye rastlanılmamaktadır. Beraber yaşadıklarına dair net bir bulguya rastlanılmamaktadır.

Niloya isimli çizgi filmin incelenen bölümlerinin ikisinde dede ve babaanneye yer verildiği gözlemlenmiştir. Bayram sabahı dede ve babaannenin evde bulunması, Niloya ve ailesinin ziyaret için onlara gitmemiş olmaları, baba ve dedenin araçla aynı bahçeye gelmeleri, babaannenin ineği sağması, torununa süt hazırlaması gibi aktiviteleri aynı ev içinde gerçekleştirmesi nedeniyle aynı evi paylaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Pepée isimli çizgi filmin incelenen beş bölümünün üçünde yine babaanne ve dede figürlerinin yer aldığı gözlemlenmiştir. Yine dedenin baba ile aynı eve gelmesi, babaannenin çocuklar için aynı evde yemek pişirmesi, dede ve babaanne sahnelerinin Pepée'nin yaşadığı evde gerçekleşmesi nedeni ile aynı evi paylaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

İncelenen çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde baba karakterinin anne ve babaları olan babaanne ve dede figürlerine Elif'in Düşleri, Niloya ve Pepée isimli çizgi filmlerde yer verilirken anne karakterinin annesi olarak anneanne figürüne yalnızca Biz İkimiz isimli çizgi filmde yer verildiği tespit edilmiştir.

3.5.10. İncelenen Çizgi Filmlerde Ebeveynlerin Davranış ve Tutumları

Aşağıda yer alan tablolarda her bir çizgi filmin karşısında yer alan kutucuklarda ailedeki ebeveynlerin, aile büyüklerinin çocuklara karşı tutumu belirlenmiştir. İncelenen çizgi

filmlerin genel değerlendirmesi yapıldığında incelenen bölümler dikkate alındığında otoriter tutum, koruyucu tutum ve ilgisiz tutuma dair bulguya hiçbir çizgi filmde ulaşılmamıştır. Elif'in Düşleri isimli çizgi filmde yer alan bulgular doğrultusunda demokratik bir tutum sergilendiği diğer çizgi filmlerde ise aşırı hoşgörölü tutumun benimsendiği ifade edilebilir.

Tablo 3.11. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Ebeveyn Tutumları

İncelenen Çizgi Filmler	Otoriter Tutum	Demokratik Tutum	Koruyucu Tutum	İlgisiz Tutum	Aşırı Hoşgörölü Tutum
Canım Kardeşim					X
Biz İkimiz					X
Elif'in Düşleri		X			
Niloya					X
Pepee					X

Canım Kardeşim isimli çizgi filmin incelenen ilk bölümünde Mine ve Müge kardeşlerin çok fazla bilgisayar oyunu oynamaları ve anne babalarının kendilerine seslenmelerini duymamaları sonucu gelişen olaylar zincirinde aşırı hoşgörölü bir aile yapısı ve çocuklara karşı aşırı hoşgörölü tutum benimsendiği tespit edilmiştir. Mine ve Müge kardeşlerin çok fazla bilgisayar oyunu oynamaları sonucu aile otoriter tutum ve davranışların bir ölçütü olan cezalandırma yönteminden faydalanılmadığı gözlemlenmiştir. Ebeveynler tarafından bilgisayar oyunu yasaklanmamakta ve bilgisayar Mine ve Müge kardeşlerin elinden alınmamaktadır. Bu haliyle ebeveynlerin ilgisiz bir tutum sergilediği düşünülebilir ancak ebeveynler çocukların çok fazla bilgisayar oyunu oynamalarına karşı tepkisiz de kalmamıştır. Çocukların oyuna dalmış olmaları ve yemek yemek için anne babalarını uzun süre bekletmiş olmaları dolayısıyla ebeveynlerin ortak kararıyla çocuklara bir oyun oynanarak ders verilmiştir.

Resim 3.1: Canım Kardeşim “Hayat Bilgisayar Oyunu Olsa” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Evdeki elektrik şalterini indiren anne ve baba elektriklerin kesildiği izlenimi vererek çocukları bilgisayardan uzaklaştırıp kendilerine katılmaları için bir fırsat yaratmıştır. Taktıkları peruk ve sakallarla çok uzun süre geçtiği için çocukların bilgisayar başında zamanı fark etmedikleri dolayısıyla kendilerinin çok yaşlandığını ifade etmişlerdir. Mine ve Müge kardeşler bu durum karşısında hatalarını fark ederek bir daha bilgisayar oyunu oynamayacaklarını dile getirmiş ancak baba bilgisayar oyunu da oynayabileceklerini sadece her şeyin zamanında yapılmasının güzel olduğu yönünde öğüt vermiştir.

Yine aynı çizgi filmin incelenen bir diğer bölümünde tamir ettiği her şeyi bozan kuzen Onur'a karşı ebeveynlerin tutumunun aşırı hoşgörülü tutum olduğunu ifade etmek mümkündür. Onur evdeki bazı eşyaları tamir etmek istediğini Lale ve Galip çifti karşı çıkmamış, Onur'un tamir etmek istediği eşyalar için izin verilmiştir. Kuzen Onur ilk olarak fırını daha iyi bir fırın haline getireceğini, televizyonda tüm kanalları getirebileceğini ve amcası Galip'in arabasını tamir edebileceğini iddia etmiş ve işbaşına geçmiştir.

Resim 3.2: Canım Kardeşim “Canım Kuzenim Onur” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Kuzen Onur’un tamirlerinin hepsi başarısızlıkla sonuçlandığı tespit edilmiştir. Fırındaki yemek yanmış, televizyon ekranı gitmiş ve siyah dumanlar yükselmiş, araba ise çalışır gibi olup bozulmuştur. Bu durum karşısında Müge ve Mine’nin ebeveynleri Onur’a ilerde çok başarılı biri olacağı ifade edilerek elektronik aletler dışında bazı tadilat görevleri sunulmuştur. Yine bir cezalandırma bulgusuna ulaşılmamıştır.

Canım Kardeşim isimli çizgi filmin “Arkadaşım Kardan Adam” bölümünde anne ve babanın işe gitmek zorunda olmaları, çocuklarınsa okullarının kar yağışı nedeniyle iptal olması sonucunda anne küçük kız kardeş Mine’yi abla Müge’ye emanet etmiş ve kesinlikle gözünün önünden ayırmaması gerektiğini tembihlemiştir. Ancak ablasının uyuyup kalması ve kendisinin sıkılması nedeniyle Mine kedileri Mıncır ile bahçeye çıkıp kardan adama bir kardan anne bir de kardan çocuk yapmıştır.

Resim 3.3: Canım Kardeşim “Arkadaşım Kardan Adam” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

İşe yolların kapalı olması nedeniyle gidemeyen ve yarı yoldan dönen ebeveynler ise bahçede Mine'yi görünce kısa süreli bir şaşkınlık yaşamalarının ardından yaptığı durumu gülerek karşılamışlar sözlerinin tutulmamasına karşılık herhangi bir ceza ya da yaptırım uygulanmamıştır. Tüm bu verilerden hareketle Canım Kardeşim çizgi filminde çocukların kendi davranışlarını ve kararlarını alma eyleme dökme sürecine ebeveynlerin tutumunun aşırı hoşgörölü tutum yönünde olduğu tespit edilmiştir.

Biz İkimiz isimli çizgi filmin incelenen bölümlerinde ebeveynlerin çocuklara tutumlarının aşırı hoşgörölü tutum olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerin çocukların yapacakları eylemlere yön veren, sınırlar çizen şekilde tasarlanmadığı gözlemlenmiştir. Arda ve Ceren kardeşler ne yapmak isterse özgürce gerçekleştirebilmektedir.

Resim 3.4: Biz İkimiz “Hayvanat Bahçesi” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

İncelenen ilk bölüm olan Hayvanat Bahçesi'nde bahçede oyun oynayan çocukların yanına gelen anneanne onlara diğerk hayvanları da öğrenmek isteyip istemeyeceklerini sormakta ve çocuklar istediklerini ifade ettiğinde onları bir yere götüreceğini söylemektedir. O sırada bahçeye gelen babaya ya da anneye danışma ya da onlardan izin isteme gibi bir durumun söz konusu olmadığı gözlemlenmiştir. Çocukların fikri alınmış ve çocukların isteğı üzerine Hayvanat Bahçesi'ne ziyaret gerçekleşmiştir.

Yine aynı çizgi filmin bir başka bölümü olan Yaz isimli bölümde çocuklar denizde istedikleri oyunları oynamış, yemeklerini bitirmeleri, öyle oyuna devam edebilecekleri yönünde bir yaptırımla karşılaşmamıştır. Anne tarafından yemek saati olduğu belirtilmiş ancak çocukların yemesi ya da yememesi konusunda bir ilgi ya da baskı

gerçekleşmemiştir. Yemek yeme durumu yine çocukların kendi kararlarına bırakılmıştır. Denize girmek isteyip istemedikleri çocuklara sorulmuş, çocuklar istedikleri için denize girmiştir.

Çocukların parka götürüldüğü bölümde oyun oynamak için kendilerine sıra gelmesini beklemeleri esnasında ve evde elektrikler kesildiğinde ne yapacaklarını düşündükleri durumlarda anne onlara önerilerde bulunmuştur.

Resim 3.5: Biz İkimiz “Sek Sek” Bölümü **Resim 3.6:** Biz İkimiz “Bulut” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Çocuklarının oynamak isteyip istemeyecekleri danışıldıktan sonra ve çocukların fikirleri alındıktan sonra gerçekleşen etkinliklerde annenin de çocuklarla vakit geçirdiği gözlemlenmiştir. Annenin bu davranışı aşırı hoşgörülü tutumda bahsi geçen “arkadaşça” yaklaşımı destekler niteliktedir. Anne onlarla bir arkadaş gibi sek sek oyununu anlatarak sek sek oynamakta ya da çocuklarıyla bulutları izleyip bulutlarla ilgili bir hikâye oluşturmaktadır.

Resim 3.7: Biz İkimiz “Mutlu Diş” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Yine aynı çizgi filmin “Mutlu Diş” isimli bölümünde çocukların diş sağlığına dikkat etmeleri, dişlerini mutlaka fırçalamaları konusunda ebeveynlerden gelen bir talep sözü konusu değildir. Çocuklar uyandıklarında yapmaları gerekenleri bilip banyoda dişlerini fırçalama davranışını kendi kararları doğrultusunda gerçekleştirdikleri gözlemlenmiştir. Ebeveynlerin bu davranışın gerçekleşmesinde bir katkısı gerçekleşmemektedir. Çocukların yine yatma ve uyanma saatlerini kendilerinin belirlediği tespit edilmiştir. Anne ve babanın yapboz yaptığı sırada odaya giren çocuklar geç olduğu için yatacaklarını ebeveynlerine bildirmekte ve iyi geceler dilemektedir.

Elif’in Düşleri isimli çizgi filmde ebeveynlerin tutumları demokratik tutum olarak tespit edilmiştir. Elif karakterinin davranışları ve ailenin çocuklarından beklentisi yaşıyla orantılı bir şekilde sunulmaktadır. Elif’in resim yaptığı masanın toplanması anne tarafından talep edilmekte, anne manav dededen alınması gereken malzemeler için Elif’i görevlendirmektedir. Bu sorumluluklar Elif’in gerçekleştirebileceği görevlerdir.

Yine Elif karakteri kendisi için bir bisiklet almak istediğinde biriktirmiş olduğu harçlıkları kullanabileceği kararını verebilmektedir. Eksik kalan tutarın ebeveynler ya da dede tarafından tamamlanmasını istemek yerine satış yaparak eksik parayı kazanma yolu tercih edilmektedir.

Resim 3.8: Elif’in Düşleri “Bisiklet” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Kuzen Ahmet annesine limonata yaptırıp destek sağlarken Elif annesinden yardım alarak yapacakları kurabiyeleri manav dedenin gözetiminde satarak bisiklet için eksik kısmı tamamlamakta, kendi isteği için sorumluluklar alabilmektedir. Eksik para

tamamlandıktan sonra bisiklet alma işi ise Elif tarafından değil dede tarafından gerçekleştirilmektedir.

Resim 3.9: Elif’in Düşleri “Kuru Üzüm” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Ailede anne ve babanın mutfakta birlikte yemek hazırlarken Elif’in de kendine düşen sorumluluğu yerine getirip masaya tabak ve çatal kaşıkları yerleştirdiği gözlemlenmektedir. Yine çocuğun gerçekleştirebileceği, yaşına uygun bir davranış sergilediği görülmektedir. Dolayısıyla herkesin görev ve sorumluluklarının farkında olduğu gözlemlenmiştir. Ebeveynlerin gözetim dahilinde çocuğun davranışlarını ve kararlarını destekleyen, saygı gösteren güven verici bir şekilde temsil edildiği görülmektedir.

Niloya çizgi filminin incelenen bölümlerinde ebeveynlerin ve aile büyüklerinin çocuklara karşı tutumunun aşırı hoşgörülü tutum olduğu gözlemlenmiştir. İncelenen bölümlerden birinde Niloya abisi için babaannesi ile süt sağmak istemektedir. Babaanne her ne kadar o an Niloya ile aynı ortamda bulunsa da bu o yaşlarda bir kız çocuğunun yapabileceği bir görev değildir ancak aile büyüğü babaanne tarafından süt sağmasına izin verildiği gözlemlenmektedir.

Resim 3.10: Niloya “Süt” Bölümü

Resim 3.11: Niloya “Misafir Mete” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Yine ilgili çizgi filmin incelenen bölümlerinden “Misafir Mete” isimli bölümde, Niloya’nın evine misafir olarak gelecek arkadaşları için kek yaptığı sahnede yumurta kırma, malzemeleri ekleme, karıştırma, kaba boşaltma gibi tüm adımları tek başına gerçekleştirdiği keki fırına dahi Niloya’nın bizzat kendisinin yerleştirdiği gözlemlenmiştir.

Resim 3.12: Niloya “Misafir Mete” Bölümü

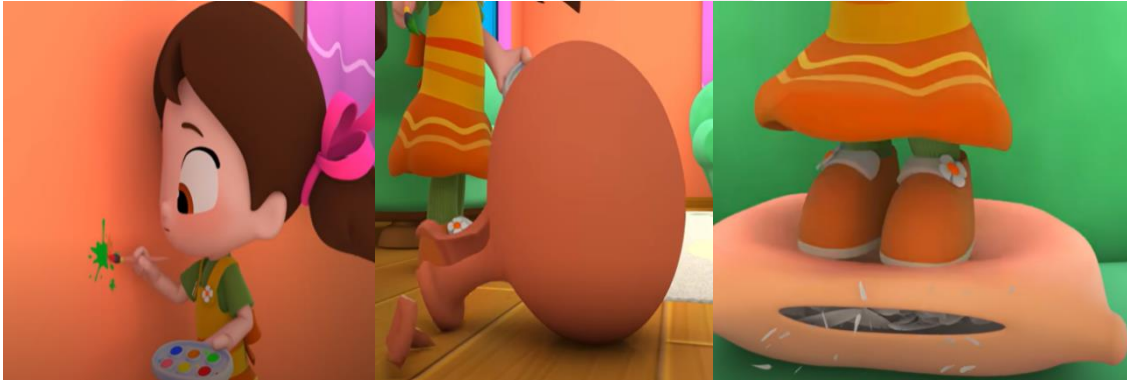
Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Ebeveynlerin gözetiminde ya da yanında bulunmadığı sırada gerçekleşen bu davranış yine Niloya yaşlarında küçük bir kız çocuğunun yerine getirebileceği görev ya da sorumluluklar değildir. Hazırlanan kekin fırına yerleştirilmesi vb. durumların yine o yaşlarda bir çocuk için tehlikeli olabileceği dolayısıyla bir ebeveyn kontrolünde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ancak bu sahnelerde ebeveynlerden hiçbirine ait bulguya ulaşılmamıştır. Bu verilerden hareketle mutfakta tek başına bırakılan bir çocuk

ve çocuğun yaşıyla orantılı olmayan davranışlar sergilemesi aşırı hoşgörülü tutum davranışının benimsendiğini göstermektedir.

Niloya'nın dışarıda hava kötü olduğu için evin içinde zaman geçirdiği bölümü konu alan “Sakarlığım Üstümde” bölümünde Niloya birtakım sakarlıklar yaşamış ve evdeki duvara fırçasından boya bulaşmış, yanlışlıkla vazoya değdiği için vazo kırılmış ve sevinç gösterisi olarak koltuğun üstünde zıplarken üzerine bastığı yastığı parçalamıştır. Tüm bu sakarlıkları ise annesine bildirmeme eğiliminde kendi fikirleri ile düzeltmeye çalışmaktadır. Suluboyası ile duvarı boyayan, yapıştırıcı yardımıyla vazoyu eski haline getirmeye çalışan ve yastığın içinden çıkan tüyleri içine doldurup yastığı ters çeviren çözümleri kısa süreli çözümler olmuştur.

Resim 3.13: Niloya “Sakarlığım Üstümde” Bölümü

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Niloya'nın kendince ürettiği çözümlerden vazoyu yapıştırma davranışı Niloya için tehlikeli bir davranış olarak görülmektedir. Niloya'nın yapıştırmaya çalışırken yaralanabilme ihtimali olduğu gözlemlenmiştir. Bölümde böyle bir olaya rastlanılmamış olsa da yine böyle bir davranışın Niloya yaşındaki bir kız çocuğu için tehlikeli olabileceği gerçeğini değiştirmemektedir. Annenin tüm bunların gerçekleşmesinden sonra Niloya'nın yanına gelmesi ve yaşanan tüm bu olaylara karşı herhangi bir cezalandırma ya da sınırlama getirmemesi yine aşırı hoşgörülü bir tutumun sergilendiğini kanıtlar niteliktedir. Anne tüm bu davranışlar için Niloya'ya sadece üzülmemesini, herkesin hatalar yapabileceğini ifade etmektedir. Sonrasında ise birlikte Niloya'nın sakarlıklarını tekrar düzeltmeye çalışırken Niloya bu kez de takılıp düştüğünde annenin sergilediği tutum, Niloya'nın dışarda oynamanın en iyisi olacağı yönündeki fikrini desteklemek olmuştur.

İncelenen çizgi filmlerden biri olan Pepee'nin kendi bildiğini yapan bir çocuk olması başına türlü işlerin açılmasına yol açmaktadır. Pepee'nin incelenen bölümlerinde bir başına kırlarda bisiklet sürdüğü gözlemlenmiştir. Yanında ebeveyn ya da aile büyüğü yer almamış zaman zaman kuzeni Şila ya da kardeşi Bebee kendisine katılmıştır. O yaşlardaki çocukların tek başına yokuşlu alanlarda ve kırlarda bisiklet sürmeleri tehlike içerebilmektedir ancak çizgi filmde bu aktiviteyi Pepee tek başına gerçekleştirebilmektedir. Ebeveynlerin bu tutumu sergilemeleri ve bu davranışa müsaade göstermeleri aşırı hoşgörülü bir tutum olarak değerlendirilebilmektedir. İncelenen bölümlerden birinde yanında ebeveynlerinden ya da aile büyüklerinden herhangi birinin bulunmadığı halde çok hızlı bisiklet süren Pepee'nin düşüp yaralandığı gözlemlenmiştir.

Resim 3.14: “Pepee Ağlıyor” Bölümü

Resim 3.15: Pepee “Yaşasın Yemek Yemek”

Kaynak:(<https://www.youtube.com>)

Kaynak: (<https://www.youtube.com>)

Yine Pepee'nin incelenen bölümlerinden biri olan “Yaşasın Yemek Yemek” bölümünde babaannenin hazırladığı yemek için Pepee ve Şila'yı çağırdığı ancak Pepee'nin neden yemek yenmesi gerektiğini anlamadığı gerekçesi ile yemek yemeyi reddettiği gözlemlenmiştir. Babaanne ve Şila'nın yemek yemezse oyun oynayacak güç ve enerjiye sahip olamayacağı yönündeki telkinlerine aldırış etmeyen Pepee'nin yemek yememesi babaanne tarafından hoşgörü ile karşılanmıştır. Hiçbir şekilde yemek yemek için zorlanmayan Pepee'nin, aç karna Şila ile oynamak için izin istediğinde müsaade edilerek gönderildiği tespit edilmiştir. Kuzen Şila ile çeşitli oyunlar oynayarak dans eden Pepee sonunda halsiz kalmış ve düşmüştür. Herhangi bir ebeveynin o ana kadar Pepee'nin durumunu merak ettiği ya da onu aramaya çıktığı yönünde bir bulguya ulaşılmamıştır. Halsiz kalan Pepee'yi eve ulaştıran kuzeni Şila olmuştur.

Bisikletinin arkasındaki bölmede Pepee'yi evlerine götüren Şila'nın bu sorumluluğu yaşına uygun bir sorumluluk değildir. Ancak anne karakterinin üstlenmesi gereken sorumluluk kuzen Şila tarafından gerçekleştirilerek eve götürülen Pepee'ye babaanne tarafından yemek istemediği kuru fasulyenin tekrar servis edilmesiyle Pepee kendine gelmiştir. Yaşanan bu olaylar zinciri göz önünde bulundurulduğunda Pepee'nin kırlarda, hayali arkadaşı Şuşuu ile uzun süreler konuşarak geçirdiği aktivitelerde Pepee'nin hiçbir ebeveyni tarafından aranmaması, çağırılmaması, yemek yeme gibi temel ihtiyaçlarda dahi kendi kararına saygı duyulması bu çizgi filmdeki ebeveyn tutumunun da aşırı hoşgörülü tutum olduğunu doğrular niteliktedir.

3.5.11. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Toplumsal Cinsiyet ve Rollerin Temsili

Canım Kardeşim isimli çizgi filmde Mine ve Müge kardeşler, hayalperest, sakın, naif karakterler olarak temsil edilmektedir. Özellikle kuzen Onur'un evlerine misafir olarak geldiği bölümün analizi dikkate alındığında erkek çocuklarının elektronik, tamirat vb. işlere karşı ilgisi ile güçlü ve lider bir karakter olarak temsil edilmesi, geleneksel cinsiyet rollerinin pekiştirilmesine neden olmaktadır.

Mine ve Müge kardeşler bilgisayar ile oyun oynamakta ancak oynadıkları oyun yine erkek çocuklarla ayrıştıran bir oyun şeklinde temsil edilmektedir. Mine ve Müge bilgisayarla oynadıkları oyunda bir manken kız giydirmekle, süslemekle uğraşmaktadır.

Canım Kardeşim çizgi filminde yine anne mutfakta yemek hazırlama, masa hazırlama, yemek pişirme, kahvaltı hazırlama gibi geleneksel “anne” rollerinin karakterde yer bulduğu görülmektedir. Baba karakteri ise mutfaktaki işlerle ilgilenmeyen dışardaki işlerle ilgilenen bir figür olarak temsil edilmektedir.

Biz İkimiz isimli çizgi filmde anne karakteri evde çocuklarla ilgilenen, ev işlerini yürüten, çocukları parka götüren, çocukların ihtiyaçlarıyla ilgilenen bir karakter olarak temsil edilirken baba akşamları eve işten gelen bir karakter olarak temsil edilmektedir. Çizgi filmin incelenen bölümleri kapsamında, bölümlerde yer alan anneanne figürünün ise torunlarıyla vakit geçirmeyi seven, onlarla oyunlar oynayan, sevecen, anaç bir karakter olarak temsil edildiği görülmektedir. Yine incelenen Yaz bölümünde denize giderken arabayı babanın kullanması, annenin yiyecekleri yemeği ve sofrayı kendi hazırlaması toplumsal olarak atfedilen cinsiyet rollerinin pekiştirildiğini göstermektedir.

Elif'in Düşleri isimli çizgi filmde anne kahvaltı hazırlayan, yemek yapan sarmalar saran ev hanımı figürü olarak temsil edilmektedir. Yine çocuğun ihtiyaçlarını karşılayan ilk karakter "anne" figürü olarak temsil edilmektedir. Elif hastalandığında annenin Elif için çabaladığı görülmektedir. Elif'in annesi bayram için sarma hazırlarken kızı Elif'e de bu işi öğretmeye çalışmaktadır. Elif annesiyle yaprak sarmayı öğrenmektedir. Ancak incelenen Kuru Üzüm bölümünde babanın da mutfakta anneye yardım ederken yer aldığı tespit edilmiştir. Evde iş bölümü olduğu ifade edilebilir, anne ve babanın mutfaktaki hazırlığına Elif de ortak olmakta ve masayı hazırlamaktadır. Yine de çizgi filmin değerlendirilen diğer bölümleri dikkate alındığında evde hazırlıkları, temizliği, yemekleri, hizmeti ve çocuğun ihtiyaçlarını üstlenen figürün anne olduğu görülmektedir.

Manav dede ise torunuyla vakit geçiren, onu dinleyen, öğütler veren bir dede figürü olarak yer almaktadır. Elif karakteri ise kendi başına kararlar verebilen, dedesinin manavına tek başına gidebilen, maceraperest bir çocuk olarak görülmekte kimi zaman annesinin öğrettiği sorumlulukları benimseyen bir çocuk olarak temsil edilmektedir.

Niloya çizgi filminde dede ve baba gündüz evde olmayan karakterler olarak temsil edilmiştir. Babanın araba tamiraty yaptığı, güç gerektiren işleri gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Anne figürü evde misafir ağırlayan, yemekler yapan, ev işleri ve temizlikle evde uğraşan bir karakter olarak temsil edilmektedir. Babaanne figürü ise inek sağmayı bilen, torunlarıyla yakından ilgilenen bir figür olarak temsil edilmektedir. Niloya, annesinin yanında ev ve mutfak işlerini öğrenen, babaannesi ile süt sağmayı öğrenen meraklı bir karakter olarak yer alırken toplumsal olarak atfedilen rollerin yine bu çizgi film aracılığıyla da pekiştirildiğini söylemek mümkün olacaktır. Niloya'nın ev ile ilgili tüm bu merakı ve çabasına rağmen abi Murat karakterinin hep dışarda oyun oynamakla meşgul olduğu ve aile bireylerine katkı sağlamadığı görülmektedir.

Pepée çizgi filminin incelenen bölümlerinde baba figürüne hiç rastlanılmamıştır. Anne figürü ise Pepée düştüğünde onun yaralarını saran, kucaklayan şefkat gösteren sürekli evde işlerle meşgul bir karakter olarak temsil edildiği görülmektedir. Çizgi filmin incelenen bölümlerinde yer alan dede karakteri çiftçilikle, hayvanlarla ilgilenen bir karakter olarak görülmektedir. Torunlarının isteklerini yerine getiren sevecen bir dede olduğu söylenebilir. Babaanne karakteri ise evde yemekler yapan gelini ile vakit geçiren

bir şekilde temsil edilmektedir. Bebee'nin emziği bırakmasını kendilerine dert edinen karakterlerin yine ailenin kadınları olduğu görülmektedir.

Pepee karakterinin yaramaz bir çocuk olarak temsil edildiği gözlemlenmiştir. Annesini mutlu etmek için çaba sarf eden bir çocuk olarak gösterilen Pepee, erkek çocuklarının sevebileceği etkinliklerden hoşlanan, zıplamaca, koşturmaca, arabacılık, karatecilik vb. isimlendirmeler yaptığı oyunları oynamak isteyen bir karakteri temsil ederken, kuzeni Şıla'nın ise daha sakin, ip atlama, doktorculuk gibi oyunlardan hoşlandığı görülmektedir. Yine yemek yeme-yememe konusunda babaanne sözünü dinleyen karakterin kuzen Şıla olduğu, Pepee'nin yaramazlık edip kendi bildiğini yaptığı bir durumda söz konsudur. Genel değerlendirme yapıldığında Pepee çizgi filmlerinin incelenen bölümlerinde erkek çocuklarının yaramaz, daha hareketli, yerinde duramayan kız çocuklarının ise daha sakin, ağırbaşlı, söz dinleyen çocuklar gibi temsil edildiği ve diğer toplumsal rolleri pekiştirici bir özellik taşıdığı tespit edilmiştir.

3.5.12. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Ebeveynlerin Çalışma Durumları

Aşağıda yer alan tabloda incelenen çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde yer alan karakterlerden hareketle ebeveynlerin bir işte çalışma ya da çalışmama durumlarının sınıflandırılması yapılmıştır. Bahsi geçen çizgi filmlerin incelenen bölümleri kapsamında yapılan çıkarımda yalnızca Canım Kardeşim çizgi filminde anne Lale'nin de baba ile işe gittiği ancak kar yağışı nedeniyle geri döndüğü tespit edilmiştir.

Tablo 3.12. İncelenen Çizgi Filmlerdeki Ebeveynlerin Meslekleri

İncelenen Çizgi Filmler	Anne çalışıyor	Baba çalışıyor	Ebeveynlerin her ikisi de çalışıyor
Canım Kardeşim			X
Biz İkimiz		X	
Elif'in Düşleri		X	
Niloya		X	
Pepee		X	

İncelenen çizgi filmlerden Biz İkimiz, Elif'in Düşleri, Niloya ve Pepe'nin incelenen bölümlerinden hareketle, çizgi filmlerde yer alan ebeveynlerden yalnızca baba

karacterinin çalışma hayatına sahip olduğu anne karakterlerinin ise evde temizlik, yemek, çocuklarla ilgilenme, misafir ağırlama vb. durumlarla ilgilendiği gözlemlenmiştir. Bu durum bahsi geçen çizgi filmlerde, geleneksel ataerkil aile yapısının devam ettirildiğini göstermektedir. Yine kız çocuk karakterlerinin gerçekleştirdiği eylemlerle erkek çocuklarının gerçekleştirdiği eylemler farklılık göstermektedir.

3.5.13. İncelenen Çizgi Filmlerde Yer Alan Değerler

Aşağıda yer alan tabloda incelenen çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde yer alan karakterlerden ve karakterlerin davranışlarından hareketle izleyiciye aktarılan değerler sınıflandırılması yapılmıştır. İncelenen çizgi filmlerin analize tabi tutulan bölümlerinde adalet değerine sadece Canım Kardeşim çizgi filminin incelenen bölümlerinden birinde, vatanseverlik değerine ise sadece Pepee çizgi filminin incelenen bölümlerinden birinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 3.13. İncelenen Çizgi Filmlerde Aktarılan Değerler

Değerler	Canım Kardeşim	Biz İkimiz	Elif'in Düşleri	Niloya	Pepee
Adalet	X				
Dostluk	X		X	X	X
Dürüstlük				X	X
Öz Denetim					
Sabır	X	X	X		
Saygı	X	X		X	X
Sevgi	X	X	X	X	X
Sorumluluk	X	X	X	X	X
Vatanseverlik					X
Yardımseverlik		X	X	X	X

Canım Kardeşim isimli çizgi filmde adalet değerı Kardan Adam bölümünde işlenmektedir. Adalet değerı, canlılar için hukuk olarak nitelendirildiğinde dışarda yaşayan diğer tüm hayvan ve bitkiler için farkındalık oluşturulurken evin kedisi

Mıncır'ın da evde yemek saati yemek kabı, yatmak için yeri mevcut olarak temsil edilmektedir.

Dostluk değeri, kuzenleri Onur ile ilgili bölümde temsil edilirken, hayvanlarla dostluk temasının da sıkça işlendiği görülmektedir. İncelenen bölümler kapsamında kedileri Mıncır ve sokakta buldukları ve ismini Minik koydukları midilli ile hayvanlarla dostluk değerinin yer aldığı gözlemlenmiştir.

Sabır değeri kardan adam yapmak için sabırsızlanan Mine ve Müge kardeşlerin kahvaltı yaptıktan sonra çıkabileceklerini ifade eden ebeveynlerinin isteklerini yerine getirdikten sonra çıktıkları bölümde tespit edilmektedir.

Saygı değeri insanlar dışında yaşayan canlılara, hayvanlara saygı tutumunun yer alması gibi anne ve babalarının kararlarına saygı gösterdikleri bölümlerde tespit edilmiştir. Sevgi değeri yine anneye sevgi, babaya sevgi, hayvanlara sevgi, kardeş sevgisi olarak incelenen bölümlerde tespit edilmiştir.

Biz İkimiz çizgi filminin incelenen bölümlerinde yer alan değerlerin sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olarak tespit edilmiştir. İlk olarak sabır değeri incelenen çizgi filmde denize gittikleri sahnede sabırsızlandıklarını ifade eden çocuklara türlü öğütler verilmesi, parka oyun oynamak için gittiklerinde sıraları gelmeden herhangi bir oyuncağa ve çocuğa karşı sabırsız davranışlarda bulunmamaları gözlemlenmiştir. Saygı değeri anneanne, baba ve anneye karşı gösterilirken kardeşlerinde birbirlerinin isteklerine karşı saygılı oldukları ilk kimin oynamaya başlayacağına yine bir oyunla karar verilerek bu karara saygı duyulması yönünde analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra doğaya saygının da Yaz isimli bölümde yer aldığı görülmektedir. Kumsan kaleleri için plastik poşet kullanan çocuklar çöplerini giderken orada bırakmadan, geri dönüşüm çöp kovalarına atmaktadır.

Sorumluluk değeri çizgi filmin incelenen bölümlerinde yine yer almaktadır. Arda ve Ceren kardeşler anne ve babalarının söylemi ile değil kendi sorumluluklarının bilincinde dişlerini fırçalamaları, yatmak için odalarına kimse söylemeden gitmeleri bu değer işlendiğine dair örnek gösterilebilir. Yardımseverlik kapsamında ise Hayvanat Bahçesi bölümünde kaçan maymunun yakalanması için görevlilere yardım edilmesi, ağaçtaki maymunun Ceren'in elindeki muzı görünce aşağı inmesi, Arda'nın kardeşi

Ceren'in çizdiği resimleri kesme işlemindeki yardımı, anne ve anneannenin çocukların oynayacakları oyuna yardım etmeleri şeklinde tasvir edilmektedir.

Elif'in Düşleri çizgi filminin incelenen bölümlerinde, dostluk değerinin kuzen Selim ile ve Elif'in hayal dünyasında sohbet edip vakit geçirdiği meyve sebzelerle gerçekleşerek yer verildiği gözlemlenmiştir. Bayram için Niloya'ya alınan kıyafetleri giymek için bayram sabahını beklemesi yine sabır değerine bu şekilde yer verildiğini göstermektedir. Yine Elif'in Düşleri Çizgi filminde aile bireylerinin birbirlerine olan sevgileri, Elif'in sebze ve meyvelere duyduğu ilgi ve sevgi bu değerinde çizgi filmde sıkça temsil edildiği görülmektedir. Sorumluluk değeri kapsamında anne ve baba figürlerinin yemek hazırlama konusunda ortak sorumluluk almaları, Elif'in odasını ve yatağını toplaması, bisiklet isteğini gerçekleştirmek için harçlıklarına ek dedesinin manavının önünde kurabiye satarak bisiklet parasını tamamlaması Elif'in ve aile bireylerinin sorumluluk sahibi olduklarını göstermektedir.

Yardımseverlik değeri ise Elif'in dedesine manava yardıma gitmesi, bayramdan önceki gün arife günü babanın manav dedenin yoğun olacağını düşündüğü için yardıma gitmesi, Elif'in annesine yaprak sarması konusunda yardım etmesi, bayram sofrasını anne ve Elif'in yardımlaşarak hazırlamaları, kuzen Selim'in Elif'in bisiklet alabilmesi için annesine yaptırdığı limonataları satarak Elif'e destek olması şeklinde temsil edilmektedir.

Niloya çizgi filminin incelenen bölümlerinde dostluk değeri, Niloya'nın kuzeni Ahmet ile kurulmaktadır. Ahmet hem abi Murat ile hem de Niloya ile sıkı dostluk içinde bulunmaktadır. Oynanılan oyunlarda dostları Ahmet de yer almaktadır. Yine hayvanlarla dostluk değerinin temsil edildiği de gözlemlenmektedir. Niloya'nın kaplumbağası Tosbik hep Niloya'nın yanında yer almaktadır. Niloya çizgi filminin incelenen bölümlerinden "Sakarlığım Üstümde" isimli bölümde Niloya'nın ufak tefek yaşadığı sakarlıkları annesi görmeden çözmeye çalışması ilk önce annesinden gizlemesi ancak sonrasında yaptığı hataları itiraf etmesi dürüstlüğe örnek olarak gösterilebilir. Dürüstlük değerinin pekiştirilmesi adına annenin Niloya'ya herkesin hata yapabileceğini ancak en önemli şeyin dürüstlük olduğunu ifade etmesi örnek olarak gösterilebilir.

Niloya çizgi filminde yer alan değerlerden biri olan saygı özellikle bayram bölümünde gerçekleşen olaylarla gözlemlenmiştir. Bayram sabahı evde oturan büyüklerin elini dede, babaanne, baba, anne sıralamasıyla abi Murat öper ve bayramlaşırken abisinden sonra sırayı Niloya izlemektedir. Niloya evcil hayvanı Tosbik'e de büyüklerin ellerinin öpüleceği mesajı vererek kendine saygı gösterilmesini beklemektedir. Yine sevgi değeri dede ve babaannenin “güzel kızım”, “canım torunum” anne babanın “canım oğlum”, “tatlı kızım” ifadeleriyle pekiştirilerek verilmektedir. Abisinin hastalanması Niloya'nın abisi iyileşmesi için çaba sarfetmesi, süt sağmayı öğrenmesi abisine duyduğu sevgiyi de kanıtlar niteliktedir. Aile bireylerinin birbirine saygı ve sevgi bağlarının güçlü olduğu görülmektedir.

Niloya'nın civcive annelik etmek istediği bölümde civciv için bazı sorumluluklar aldığı, misafir ağırlamak istediğinde kek yaptığı, evi toparladığı gözlemlenmiştir. Yine baba ve dede dışardaki işlerle meşgul iken anne evde çocuklarla ilgilenme, yemek ve temizlik işlerini gerçekleştirme sorumluluğunu yerine getirmektedir. Niloya çizgi filminin incelenen bölümleri kapsamında yer alan sorumluluklarda iş bölümü olmadığı söylenebilir. Yardımseverlik değerinin ise annesine misafir geldiğinde Niloya'nın yardım etmesi, annesinin aynı şekilde Niloya'nın misafirleri için Niloya'ya yardım etmesi şeklinde görülmektedir. Yine Niloya'nın yaptığı sakarlıklar sonucu zarar verdiği eşyaları tekrar eski haline gelmesi için annesi ile yardımlaşarak düzenleme yaptığı gözlemlenmiştir. Ahırdan kaçan inekleri için babaanne ve Niloya'ya yardım için koşan baba karakteri olduğu babanın yardımıyla ineğin eve tekrar getirildiği görülmektedir.

Pepee çizgi filminde ilk olarak yer alan dostluk değeri kuzen Şila, görünmeyen ancak Pepee ile sohbet eden Şuşuu karakteri ile kurulmaktadır. Birlikte oyunlar oynanan, paylaşımlar yapılan, birbirlerine bir şeyler katan-öğreten bir dostluk ilişkisi kurulduğu görülmektedir. Dürüstlük değerinin, Pepee'nin incelenen bölümlerinde Pepee ve Şila'nın oyun oynamak için ortak karar vermeye çalıştıkları sahnede yer aldığı gözlemlenmiştir. Pepee de Şila da oynamak istemedikleri oyunu dürüst bir şekilde ifade edebilmektedir. Aynı şekilde saygı değerinin Pepee ve Şila'nın birbirlerinin kararlarına olan saygıları şeklinde temsil edildiği tespit edilmiştir. Yine babaannenin Pepee'nin yemek yemek istememesine saygı duyması ve zorlamaması bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Sevgi değerinin yine aile bireyleri tarafından gösterildiği gözlemlenmiştir. Babaannenin “canım torunum” ifadeleri, annenin Pepee yaralandığında yaralarını

sarması, kucaklaması, kız kardeşi Bebee'nin hemen iyileşeceğini ifade etmesi şeklinde görülmektedir. Ek olarak Bebee'nin *“Sen benim bir tanem, canım annemsin, güzel annemsin. Annem, canım annem... Annem canım annem...”* (08'20"-08'51"). Seslendirdiği şarkıda annesine karşı duyduğu sevgiyi ifade ettiği sözleri örnek olarak gösterilebilir.

Pepee çizgi filminde sorumluluk ve yardımseverlik değerini aynı sahnede değerlendirmek mümkündür. Kız kardeş Bebee'nin emziği bırakmasını dileyen annesinin konuşmasını duyan Pepee bu işi kendine görev olarak atfedip kuzeni ve dostu Şila ile dedesinden yardım isteyerek gerçekleştirmektedir. Balonla Bebee'yi gezdirmeye yardım eden Şila ve dedenin, Pepee'nin Bebee'yi sürekli konuşturmasıyla emziğin düşmesine yardımcı oldukları gözlemlenmiştir.

İncelenen çizgi filmlerden yalnızca Pepee çizgi filminin incelenen bölümlerinde vatanseverlik değerine yer verildiği gözlemlenmiştir. “Pepee Kırmızı Arıyor” bölümünde Pepe'nin 10. Yıl marşını söylemesi, kırmızı renkli Türk bayrağını sallayarak tempo tutması ve bayrağı taşıması vatanseverlik değerine örnek gösterilebilecek olaylar olarak tespit edilmiştir.

SONUÇ

Tüm toplumlarda geçmişten günümüze aile birimine farklı roller ve görevler atfedilerek, farklı kültürlerde farklı temsil süreçlerinin gerçekleştiği görülmektedir. Zaman içinde ailenin görev ve sorumlulukları, aile bireylerinin alanları değişime uğrayarak farklı aile çeşitlerinin oluşumuna zemin hazırlanmıştır. Türk toplumunun aile yapısında baskın olarak süre gelen ataerkil aile yapısı tam olarak terk edilmese de anaerkil bir aile yapısında da söz edilebilir olmuştur. Anne, baba, dede, nine gibi aile bireylerinin yoğunlukta olduğu bir toplumdan çekirdek ailenin yani anne baba ve çocuklardan oluşan bir aile yapısına dönüşüm gerçekleşmiştir.

Yaşanan teknolojik gelişmeler aile yapısında bazı dönüşümleri beraberinde getirdiği gibi yaşam biçimi ve aile içi ilişkilere de yön vermektedir. Geçmişte tarıma dayalı ekonomiyle geçim sağlanan bir yapıdan sanayileşme ile gelişen modern yaşam, kent yaşamı ya da bir başka tabirle metropol yaşam tarzının benimsendiği bir toplum yapısı oluşmuştur.

Aile olgusunun yerli yapım çizgi filmlerde temsilini ele alan bu çalışmada, TRT Çocuk kanalında yayınlanan aile temalı çizgi filmler incelenerek temsil biçimleri analiz edilmiştir. Kitle iletişim araçları arasında önemli mecralardan biri olan televizyonda yer alan çizgi filmlerde aile yapısı, aile bireyleri ve rolleri, ailenin yaşam biçimi, aile bireylerinin çocuklara karşı tutumları içerik analizi ile incelenmiştir.

Çalışmada incelemeye tabi tutulan çizgi filmler TRT Çocuk kanalında yayınlanan aile teması bulunan beş çizgi filmle sınırlandırılmıştır. İlgili çizgi filmlerin en çok izlenen beşer bölümü tespit edilerek çizgi filmlerde yer alan karakterler, yaşam yerleri, ebeveynlerin meslekleri, ebeveynlerin tutumları, cinsiyet ve roller ekseninde analiz edilmiştir. İncelenen çizgi filmlerin analiz edilen bölümleri kapsamında dördünde geniş aile yapısının temsil edildiği sadece Canım Kardeşim çizgi filminde çekirdek ailenin temsil edildiği gözlemlenmiştir.

TRT Çocuk kanalında yayınlanan aile temalı çizgi filmlerde bir aile büyüğünün varlığı, yol göstericiliği, aile bireyleri ile ilişkileri, önemli bir unsur olarak sunulmaktadır. Dolayısıyla TRT Çocuk kanalında yayınlanan aile temalı çizgi filmlerinde yer alan aile yapısının geniş aileye, ataya, büyüğe, köklere bağlılığı temsil ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

İncelenen çizgi filmlerde aile yapısı olarak irdelenen bir başka nokta kardeş olgusu olmuştur. Elif'in Düşleri isimli çizgi film haricindeki tüm çizgi filmlerde yer alan karakterlerin en az bir kardeşe sahip oldukları gözlemlenmiştir. Ana karakterlerin kendilerinden küçük bir kardeşleri, ikizi ya da abileri yer almakta ve ana karakterlerin kardeşlerine karşı tutumlarını belirleme noktasında bir örnek teşkil etmektedir. Kardeşlerin yanı sıra ana karakterlere arkadaşlık eden akran kişiler aynı zamanda ana karakterlerin kuzeni sıfatına sahip olması nedeniyle aile bağlarına önemin bir kez daha aktarılmasında fayda sağladığı görülmektedir.

İncelenen çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde aile bireylerinden baba karakterinin dışarda bir işte çalıştığı, anne, annecanne ya da babaanne karakterlerinin hep ev içinde çocuklarla ve ev işleri ile temsil edildiği görülmektedir. Canım Kardeşim çizgi filminin yalnızca bir bölümünde anne karakterinin de baba ile işe gideceği bilgisi verildiği tespit edilmiş ancak annenin ev içi rollerinde herhangi bir değişiklik olmadığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla TRT Çocuk kanalında yayınlanan aile temalı yerli yapım çizgi filmlerde sadece babanın çalışma hayatına sahip olduğu annenin ise çocukların gelişimi ve evle ilgili işlerde kadınlara atfedilen rolleri sürdürerek temsil edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

İncelenen çizgi filmler kapsamında komşularla yakın ilişkilerin sürdürüldüğü daha küçük yerleşim birimlerinin, minimal yapıların ön planda olduğu çocukların kent yaşamından ziyade kendilerine ait geniş alanlarda özgürce gezip dolaşabildikleri ve doyasıya oyun oynayabildikleri bir yaşamın temsil edildiği gözlemlenmiştir.

İncelenen çizgi filmlerde tespit edilen bulgulardan önemli bir kısmı temsil eden ebeveyn tutumlarının aşırı hoşgörülü tutum yönünde olduğu gözlemlenmiştir. Aile bireylerinin çocuklara karşı aşırı sevgi dolu sözcüklerle hitaplarının yanı sıra çocuklara karşı herhangi bir sınırlama konulmaması gerçek aile yapısıyla örtüşmediği yönündeki fikri destekler niteliktedir. Yardımlaşma, misafirperverlik gibi değerlerin aktarımı için oluşturulan bazı sahnelerde çocukların yaşlarıyla paralel olmayan pek çok görev

üstlendikleri de bir diğer olguyu pekiştirmektedir. Özellikle Niloya'nın tek başına kek hazırlaması tek başına fırını çalıştırması yaşıyla paralel olmayan görevleri yerine getirirken başarıya ulaşması gerçek yaşamda Niloya yaşlarından bir çocuk için müsaade edilebilecek bir görevi temsil etmemekte ve başarıya ulaşma şansını neredeyse imkânsız bir olayı aktarmaktadır.

İncelenen çizgi filmlerde toplumsal cinsiyet rollerinin aktarımıyla ilgili anne baba karakterleri dışında ana karakterler noktasında bazı bulgulara rastlanılmaktadır. Ana karakter olarak temsil edilen kız çocuklarının genellikle daha sakin, moda, makyaj vb. oyunlara ilgili, mutfakta anneye yardım noktasında meraklı olarak temsil edilirken ana karakter ya da kardeş/kuzen olarak yer alan erkek çocuklarının tamirat işleri, top oynama, araba merakı gibi konularla temsil edilerek toplumsal cinsiyet rollerinin kalıp yargılarının devamlılığına hizmet ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

İncelenen çizgi filmlerde yer alan bazı değerlerin aktarımının Türk toplumunun yapısıyla paralel özelliklere sahip olduğu tespit edilmiştir. Elif'in Düşleri ve Niloya çizgi filmlerinin incelenen bölümleri arasında yer alan bayram temasının komşuları ve aile bireylerini tek bir çatı altında topladığı, birlik ve beraberlik duygusuyla gelenek ve göreneklerin sürdürülmesi, el öpme, bayramlaşma, bayram harçlığı alma gibi kültürel olguların sürdürülmesine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Hayvanlara ve çevreye karşı sorumluluklar noktasında bazı değerlerin aktarıldığı da yine bahsi geçen çizgi filmlerde gözlemlenmiştir. Özellikle hayvan sevgisi noktasında ana karakterlerin sahip oldukları evcil hayvanlar aracılığıyla bir sorumluluk benimsetildiği tespit edilmiştir.

Tez çalışması, araştırma soruları açısından değerlendirildiğinde;

- TRT Çocuk kanalında yayınlanan yerli yapım aile temalı çizgi filmlerde yer alan ailelerin her zaman çocuklarıyla ilgilendiği, mutfakta işleri varsa dahi çocuklarıyla oyun oynamak ve vakit geçirmek için bıraktıkları, daima mutlu ve sorunsuz bireyler olarak temsil edildiği,
- TRT Çocuk kanalında yayınlanan yerli yapım aile temalı çizgi filmlerde yer alan aile yapılarının daha çok geniş aile modeli olarak sunulurken köklere bağlılığın öneminin vurgulandığı,
- TRT Çocuk kanalında yayınlanan yerli yapım aile temalı çizgi filmlerde gerçek yaşamdan uzak, çocukların sınırsız oyun hakkına sahip olduğu, aile bireyleri

tarafından herhangi bir sorumluluk yüklenmediği, çocukların istediklerini belirtmeleri sonucu isteklerinin çoğunlukla aynı anda gerçekleştiği ve çocuk merkezli ütöpik bir yapının mevcut olduğu,

- TRT Çocuk kanalında yayınlanan yerli yapım aile temalı çizgi filmlerde toplumsal rollerin kabul görmüş kalıp yargıların sürdürölmesine hizmet ederek kadına ve erkeğe, kız çocuğa ve erkek çocuğa atfedilen rollerde geleneksel yapıyı temsil ettiğı,
- TRT Çocuk kanalında yayınlanan yerli yapım aile temalı çizgi filmlerde kusursuz olarak sunulan aile yapıları, yaşam biçimleri, aile içi ilişkilerin ve kavga, kısıtlama, zorluk vb. olumsuzluklardan uzak bir yaşam temsiliinin gerçek yaşamla kıyaslanması noktasında örtüşmeyen bulgulara yer verildiğı sonucuna ulaşılmıştır.

TRT Çocuk kanalında yayınlanan aile teması içeren yerli yapım çizgi filmlerde ailenin temsiliini inceleyen bu çalışmanın verileri sonucunda Türk aile yapısı, örf adet ve geleneklere bağlılık, misafirperverlik, vatanseverlik, büyüklere saygı, milli ve dini bayramlar noktasında kültürel değerlere yer verilmesi izleyici grubu oluşturan çocuklar için her ne kadar öğretici ve eğiti içerikler olsa da aile temsili ve aile içi ilişkiler noktasında gerçekle örtüşmediğı tespit edilmiştir. Çizgi filmlerde sunulan sorunsuz ve kusursuz yaşamların ancak ütöpik olabileceğı, gerçek yaşamla televizyonda sunulan yaşamın farklarını ayırt etme yetisine henüz sahip olamayan çocuk izleyicilerin gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebileceğı ve kendi aile ilişkileriyle kıyas noktasına gidebileceğı göz önünde bulundurularak hayatın her anında acısıyla tatlısıyla tüm duyguların ve durumların yaşanabilir olabileceğı vurgusunun daha fazla işlenmesine olan gerekliliğı gözler önüne sermektedir.

KAYNAKÇA

- Adorno, T. (2011). *Otoritaryen Kişilik Üstüne*. (D. Şahiner, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Aksoy, İ. (2011). Türklerde Aile ve Çocuk Eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(16), 11-19.
- Alıcı, B. (2021). Türkiye’de Animasyon Sineması Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 19(37), 53-78.
- Alisinanoğlu, F. (2003). Çocukların denetim odağı ile algıladıkları anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 97-107.
- Aral, N., & Aktaş, Y. (1997). Çocukların Televizyon ve Diğer Etkinliklere Harcadıkları Sürenin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13), 99-105.
- Arseven, A. (1986). Çocukta Benlik Gelişimine Ailenin Etkisi ve Çocuğun Okuldaki Başarısı. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 10(60), 11-17.
- Baumrind, D. (1966). Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior. *Child Development*, 37(4), 887–907. <https://doi.org/10.2307/1126611>
- Berelson B. (1952). *Content Analysis in Communication Research*, Free Press, Glencoe.
- Berkay, F. (1991). Sosyal Değişme ve Türk Ailesi. 1. *Aile Şurası Bildirileri* (s. 167-171). Reyhan Yayınları.
- Bilgin Ülken, F. (2011). Televizyon İzlemede Anne- Baba Aracılığı İle Çocukların Saldırgan Davranışları Arasındaki İlişki. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 195-216.
- Bulut, I. (1993). *Ruh Hastalığının Aile işlevlerine Etkisi*. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *İstanbul Üniveristesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 31-44.
- Can, A. (1996). *Çocuk ve Çizgi Film*. Öz Eğitim Yayınları.
- Canatan, K., & Yıldırım , E. (2009). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap Yay.
- Cesur , S., & Paker, O. (2007). Televizyon ve Çocuk: Çocukların TV Programlarına İlişkin Tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 106-125.
- Crowder, J. S., Sisson, S. B., Ramey, E., Arnold, S. H., Richardson, S., & DeGrace, B. W. (2012). How did the television get in the child’s bedroom? Analysis of family interviews. *Preventive Medicine*, 55(6), 623–628. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2012.10.005>
- Cunningham, S., & Miller, T. (1994). *Contemporary Australian Television*. Australia: University of New South Wales Press.
- Çamlıbel İrkin, A. (2012). Çocukların Gelişim Süreci ve Televizyonun Etkileri. *Uzmanlık Tezi*. Ankara: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu.

- Çelebi, N. (1993). *Bağımsız İşyeri Sahibi Kadınların Aile ve İş İlişkileri*. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı.
- Çelik, C. (2010). Değişim Sürecinde Türk Aile Yapısı ve Din. *Karadeniz Uluslar Arası Sosyal Bilimler Dergisi*, 25-35.
- Çiftçi, O. (1991, Haziran). Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü. *Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu*, 1(2), 19-23.
- Çoban Keneş, H. (2016). Punky ve Afacan Toto İsimli Çizgi Filmlerde ‘Öteki’nin Temsili. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*(49), 31-50. <https://doi.org/10.17064/iüifhd.56486>
- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 15(1), 105-122.
- Doğan, İ. (1999). *Sosyoloji*. Sistem Yayıncılık.
- Dunn, J. (2002). Sibling relationships. *Blackwell Handbook of Childhood Social* (s. 223-235). içinde Britain: Blackwell Publishing.
- Ekici, F. Y. (2014). Türk Aile Yapısının Değişim ve Dönüşümü ve Bu Değişim ve Dönüşüme Etki Eden Unsurların Değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 209-224.
- Evirgen, N. (2010). Aile İçi Örüntülerin Çocukların Algıları Açısından İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*.
- Eyce, B. (2000). Tarihten Günümüze Türk Aile Yapısı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*(4), 224-243.
- Fiske, J. (2014). Postmodernizm ve Televizyon. S. İrvan içinde, *Medya Kültür Siyaset* (N. Gürkan, Çev., s. 29-48). Pharmakon Yayınevi.
- Ghilzai, S. A., Alam, R., Ahmad, Z., Shaukat, A., & Noor, S. S. (2017). Impact of cartoon programs on children’s language and behavior. *Insights in Language Society and Culture*, 2, 104–126.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji* (5 b.). (C. Güzel, Dü., & Z. Mercan, Çev.) Kırmızı Yayın Evi.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji: Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş* (4 b.). (Ü. Y. Battal, Çev.) Siyasal Yayınevi.
- Gökçe, B. (1976, Mart-Ekim). Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 8(1-2), 46-67.
- Gökçe, O. (2006). İçerik Analizi, Kuramsal ve Pratik Bilgiler. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Halberstam, J. (2009). Animation. *Profession*, 44-49. <http://www.jstor.org/stable/25595911> adresinden alındı
- Hall, S. (2014). İdeoloji ve İletişim Kuramı. S. İrvan içinde, *Medya Kültür Siyaset* (A. Gürata, Çev., s. 79-96). Pharmakon Yayınevi.

Hall, S. (2017). *Temsil: Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları*. (İ. Dündar, Çev.) Pinhan Yayıncılık.

Healy, J. (1999). *Endangered Minds Why Children Don't Think and What We Can Do About It*. New York: Simon&Schuster Paperbacks.

<https://comics.ha.com/itm/animation-art/betty-boop-snow-white-calendar-art-presentation-cel-and-background-max-fleischer-king-features-1992-/a/7255-18056.s>

https://en.wikipedia.org/wiki/Out_of_the_Inkwell

https://hero.fandom.com/wiki/Felix_the_Cat

<https://medium.com/@bolvitamin/ament%C3%BC-gemisi-nas%C4%B1l-y%C3%BCr%C3%BCd%C3%BC-d4188ed75f79>

<https://nadiaanimation.wordpress.com/2015/03/06/praxinoscope-1877/>

<https://umutium.com/blog/sanat-ve-tasarim/hareketli-goruntu-tarihi-thaumatrope-nedir/>

<https://www.imdb.com/title/tt0037514/>

<https://www.imdb.com/title/tt0038166/>

https://www.moma.org/explore/inside_out/2011/03/08/walt-disneys-snow-white-and-the-seven-dwarfs/

<https://www.nytimes.com/2022/12/27/business/mickey-mouse-disney-public-domain.html>

<https://www.sinemalar.com/film/19343/fantasmagorie>

<https://www.youtube.com/watch?v=4Xs1sc8usTM>

<https://www.youtube.com/watch?v=5bZ7vVTMgfM>

<https://www.youtube.com/watch?v=boxzxBXMIKs>

<https://www.youtube.com/watch?v=daSmxtNyOEI>

<https://www.youtube.com/watch?v=fMC7YNmKRRg>

<https://www.youtube.com/watch?v=hhrJVzdbSzw>

<https://www.youtube.com/watch?v=IErXg5kBXXg>

<https://www.youtube.com/watch?v=iasdFOVLqB4>

<https://www.youtube.com/watch?v=jw53sAy4Oek>

<https://www.youtube.com/watch?v=kAJMGa1WLvM>

<https://www.youtube.com/watch?v=KK9Jmpt6ddA>

<https://www.youtube.com/watch?v=NnlWoBL58rQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=q68phdsZv0Y>

<https://www.youtube.com/watch?v=qjqMYXofR18>

https://www.youtube.com/watch?v=RBWrWPWqD_E

<https://www.youtube.com/watch?v=TjWv6qH5hP8>

Hünerli, S. (2005). *Canlandırma Sineması Üzerine*. İstanbul: Es Yayınları.

- Işık, M. (2007). *Televizyon ve Çocuk*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- İşiloğlu, B. (2006). Anksiyete ve Depresyon Tanısı İle İzlenen Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddetin Sosyodemografik Faktörler, Çift Uyumu ve Hastalıkla İlişkisi. İstanbul.
- İmamoğlu, O. (1991). Aile İçinde Kadın ve Erkek Roller. *Türk Aile Ansiklopedisi* 3 (s. 831-835). içinde Ankara: T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- İmamoğlu, O. (1993). Değişen Dünyada Değişen Aile-İçi Roller. *Kadın Araştırmaları Dergisi*(1), 58-68.
- Jackson, L., & Nesterova, Y. (2017). Multicultural Hong Kong: Alternative New Media Representations of Ethnic Minorities. *Multicultural Education Review*, 9(2), 93-104.
- Janis I. L. (1943). Meaning and the study of symbolic behavior, *Psychiatry*, 6, 425-439.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1990). *İnsan Aile Kültür*. İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Karaca, N. (2002, Haziran-Aralık). Türk Aile Hayatı Üzerine Genel Bir Bakış. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(28-29), 313-325.
- Kaya, A., Bozaslan, H., & Genç, G. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* (18), 208-225.
- Khalil, T., Bangash, J. I., Khan, A. W., Lashari, S. A., Khan, A., & Ramli, D. A. (2021). Detection of Violence in Cartoon Videos Using Visual Features. *Procedia Computer Science*, 192, 4962-4971. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.09.274>
- Kır, İ. (2011, Bahar). Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.
- Kongar, E. (1999). *21. Yüzyılda Türkiye*. Remzi Yayınevi.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications.
- Lale, M. İ. (2004). Türk Aile Düzeni ve Aile İçi İlişkiler. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Halk Bilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Sakarya.
- Larson, R. (2001). Children and Adolescents In A Changing Media World. *Early Childhood Television Viewing And Adolescent Behavior: The Recontact Study*, 66(1), s. 148-155.
- Mandaloğlu, M. (2013). İslamiyetten Önce Türklerde Aile Hukuku. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 133-159.
- Mendoza, N. (1995, Ağustos 27). *Shows for Youngsters And Their Parents Too: For fall, a classically restyled pudy tat and Felix The Cat*. Şubat 28, 2021 tarihinde Los Angeles Times: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1995-08-27-tv-39253-story.html> adresinden alındı
- Neuman, W. (2006). Toplumsal Araştırma Yöntemleri, Nitel ve Nicel Yaklaşımlar (7 b., Cilt 2). (S. Özge, Çev.) Ankara: Yayın Odası.

- Nirün, N. (1994). *Sistematiik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Ogburn, W. F. (1993). *The Changing Functions of the Family*. USA: Rinehart and Winston Inc.
- Onay, İ. (2012, Aralık). Eski Türk Toplumunda Aile Düzeni Ve Bunun Dini, Siyasi Hayata Yansımaları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(6), 347-357.
- Ozankaya, Ö. (1979). *Toplum Bilimine Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- Özbay, F. (1984). Kırsal Kesimde Toplumsal ve Ekonomik Yapı Değişmelerinin Aile İşlevlerine Yansıması. N. Erder (Dü.) içinde, *Türkiyede Ailenin Değişimi*. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği.
- Özel, E., & Zelyurt, H. (2016). Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*(36), 9-34.
- Özgökbil Bilis, P. (2011). Çizgi filmlerde temsil edilen toplumsal değerler sistemi (Yayınlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Anabilim Dalı, İzmir.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: PDREM (Psikolojik Danışma Rehberlik Eğitim Merkezi Yayını).
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özkiraz, A., & İşçi Baş, G. (2016). Osmanlıdan Günümüze Türk Toplumunda Aile Yapısı ve Boşanma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(30), 87-95.
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun Yokoluşu*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Sayar, K. ve Benli, S. (2020). Dijital çocuk. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi Ailenin Toplumdaki Yeri*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Screen Savour. (2008, Ağustos 2008). Steamboat Willie (1928). Şubat 28, 2021 tarihinde <https://web.archive.org/web/20111121043940/http://www.screensavour.net/2008/08/steamboat-willie-1928.html> adresinden alındı
- Semiz Türkoğlu, H., & Türkoğlu, S. (2022). Çizgi Filmlerde Toplumsal Cinsiyet Roller, Kalıp Yargılar ve Karakterlerin Kurgu Dağılımı Üzerine Bir Analiz: TRT Çocuk Kanalı Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(49), 48-65. <https://doi.org/10.52642/susbed.1111484>
- Serttaş Ertike A, Eral A (2017). Türkiye’de Yayınlanan Çizgi Dizilerde Engelli Bireylerin Temsili: TRT Çocuk Kanalı Örneği. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 0(44), 331 - 347.
- Sezen, L. (2005). Türkiye’de Evlenme Biçimleri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Prof. Dr. Şinasi Tekin Özel Sayısı*(27), 185-195.

- Sezer, Y. Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.
- Signorielli, N. (2001). Aging on Television: The Picture in the Nineties. *Generations: Journal of the American Society on Aging*, 25(3), 34-38.
- Sonneville, K. R., La Pelle, N., Taveras, E. M., Gillman, M. W., & Prosser, L. A. (2009). Economic and other barriers to adopting recommendations to prevent childhood obesity: results of a focus group study with parents. *BMC Pediatrics*, 9(1), 81. <https://doi.org/10.1186/1471-2431-9-81>
- Stone P J, Dunphy D C, Marshall S S, DM Ogilvie (1966) *The General Inquirer: A Computer Approach to Content Analysis*, The M.I.T. Press, Massachusetts.
- Şanlı, D., & Öztürk, C. (2012). Annelerin Çocuk Yetiştirme Durumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(32), 31-46.
- Şenler, F. (2005). Animasyon Tarihi, Teknikleri ve Türkiye'deki Yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 99-114.
- Şirin, M. R. (2015). *Televizyon Çocuk ve Aile*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Taylan, H. H. (2009). Türkiye'de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*(22), 117-138.
- TDK. (2022, Ağustos 15). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/>: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Teksoy, R. (2009). *Rekin Teksoy'un Sinema Tarihi* (3 b., Cilt 1). İstanbul: Oğlak Yayınları.
- Tezcan, M. (1979). Çocuk Eğitiminde Ailenin Rölüne Sosyolojik Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12(1), 127-135.
- Tezcan, M. (1992). Çocuk Eğitiminde Ailenin Rolüne Sosyolojik Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12(1), 127-135.
- Tezcan, M. (1995). *Sosyolojiye Giriş ve Temel Kavramlar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Tezel, F., & Cevher, N. F. (2007). Türk Toplumunda Aile Çocuk İlişkilerine Genel Bir Bakış. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi 38. ICANAS*, (s. 775-789). Ankara.
- Timisi, N. (2011). Medyada Çocukları Koruyucu Önlemler. M. R. Şirin içinde, *Çocuk Hakları ve Medya* (s. 141-160). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tolan, B. (1991). Geleneksel Aileden Çağdaş Aile Yapısına Doğru Dünyada ve Türkiye'de Aile Yapısının Evrimi. *Aile Yazıları 2* (s. 483-495). içinde Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Tuğlacı, P. (1971). *Okyanus Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Pars Yayınları.
- Türkaya, A., & Güney, E. (2016). Animasyon ve Kültürel Miras. L. Mercin içinde, *Görsel İletişim Tasarımı ve Animasyon* (s. 1-15). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Türker, İ. H. (2011). Canlandırmanın Tarihçesi ve Türk Canlandırma Sanatı. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 227-241.
- Uludağlı, N. P. (2017, Haziran). Baba Katılımında Etkili Faktörler ve Baba Katılımının Baba, Anne ve Çocuk Açısından Yararları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(39), 70-88.
- Ünal, V. (2013). Geleneksel Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Boşanma Sorunu ve Din. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(26), 588-601.
- Webb, J. (2009). *Understanding Representation*. London: SAGE Publications.
- Weber R. P. (1989). *Basic Content Analysis*, Sage, London.
- Wikipedia. (2023). *Türkiye'de yayın yapan televizyon kanalları listesi*. Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_yay%C4%B1n_yapan_televizyon_kanallar%C4%B1_listesi adresinden alındı
- Yavuzer, H. (1996). *Ana Baba ve Çocuk* (9 b.). İstanbul: Remzi Kitap Evi.
- Yavuzer, H. (2010). *Çocuk ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları*. İstanbul: TİMAŞ Yayınları.
- Yıldırım, B. (2015). İçerik Çözümlemesi Yönteminin Tarihsel Gelişimi Uygulama Alanları ve Aşamaları. B. Yıldırım içinde, *İletişim Araştırmalarında Yöntemler* (s. 105-154). Konya: Literatürk academia.
- Yıldız, S. A. (2004). Ebeveyn tutumları ve saldırganlık, *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3-4), 131- 150.
- Yörükoğlu, A. (1983). *Değişen Topumlarda Aile ve Çocuk*. Ankara: Aydın Yayınevi Yayınları.
- Zimmermann, F. (2004, Nisan). Early Television Exposure and Subsequent Attentional Problems in Children. *Official Journal of the American Academy of Pediatrics*, 113(4), 708-713. doi:<https://doi.org/10.1542/peds.113.4.708>